

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΧΟΡΝ ♦ ♦ ♦ ♦
ΑΡΙΣΤ. Π. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ ♦ ♦
STANISLAS RZEWUSKI ♦ ♦
Κ. Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ ♦ ♦
JEAN DORNIS ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦
Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗΣ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦
ΙΩ. Δ. ΓΚΙΚΑΣ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦
ΒΕΓΑΣ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦
G. D'ANNUNZIO ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦
ΓΙΑΝΝΗΣ Γ. ΚΑΣΙΜΑΤΗΣ ♦ ♦
ΜΑΝΟΣ ΑΡΤΑΚΗΣ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦
ΓΕΩΡ. Θ. ΣΗΜΗΡΙΩΤΗΣ ♦ ♦
Ν. ΚΑΡΑΒΙΑΣ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦
MATILDE SERAO ♦ ♦ ♦ ♦ ♦
Θ. ΚΥΠΡΑΙΟΣ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦
ΧΡ. ΠΑΠΑΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ ♦ ♦
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΑΛΚΗΣ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦
ΙΑΤΡΟΣ ΣΑΡΑΦΙΔΗΣ ♦ ♦ ♦ ♦

“ Ν Ε Α Ζ Ω Η ”

Ν Ε Α Ζ Ω Η

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ * * * * *

* * * * * ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΤΟΣ Ε' - ΑΡΙΘ. 51.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1908.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ * * *

ΟΙ "ΠΕΤΡΟΧΑΡΗΔΕΣ" ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ

Προσφέροντες σήμερον στοὺς ἀναγνώστας μας ὀλόκληρον τὸ ἔργον τοῦ ἀγαπητοῦ μας συνεργάτου δημοσιεύομεν συγχρόνως καὶ μερικὰς ἀπὸ τὰς κρίσεις ποὺ ἐγράφησαν γι' αὐτὸ, ὅταν ἐπαίχθηκε διὰ πρώτην φοράν ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Συντάγματος, ἐν Ἀθήναις.

Ὁ κ. Γ. Ξενοπούλος ἐπὶ «Παναθήναια» τοῦ Ἰουλίου 1908 ἔγραψε μεταξὺ ἄλλων:

Οἱ «Πετροχάρηδες» ἐνθουσίασαν σχεδὸν ἐνθὺς μὲ τὸ ἄνοιγμα τῆς κωλοίας. Αὐτοὶ εἶνε ἀπὸ τὰ δράματα τὰ συνδεόμενα ἀμεσώτερον μὲ τὴν «λαϊκὴν» ψυχὴν, τὴν ὁποίαν ἐκπροσωπεῖ ἡ «ἀριστοκρατικὸν» λεγόμενον ἀριστοκρατικὸν εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἶνε, ἂν θέλετε, ἔργον καὶ διὰ τοὺς πολλοὺς καὶ διὰ τοὺς ὀλίγους. Διὰ τοῦτο οἱ ἠθοποιοὶ τοῦ Συντάγματος ἔκαμαν θανάματα τὴν ἐσπέραν ἐκείνην καὶ ἐφάνησαν κροιολεκτικῶς ἀγνώριστοι. . . .

Οἱ «Πετροχάρηδες» εἶνε μακρὰ τραγωδία μονόπρακτος ὡς αἱ ἀρχαῖαι, μὲ δύο διαλείμματα. Κάθε πρῶξις δηλαδὴ εἶναι ἄμεσος συνέχεια τῆς προηγουμένης. . . .

Ὁ κ. Σ. Χαρολῆς (Πατελῆς Χόρον) κατόρθωσε νὰ μᾶς παρουσιάσῃ σκηνὰς ἐξόχον δυνάμει καὶ τραγικότητος. Διὰ τοὺς ἀναγνώστας τοῦ «Ἀνεγέρτητον» τοῦ πρώτου τοῦ ἔργου, τοῦτο δὲν ἦτο ἐκπληκτικόν. Ὁ κ. Χαρολῆς ἔχει σπανίαν δραματικὴν φλέβα. Μία μάλιστα σκηνὴ τῶν «Πετροχάρηδων», ἐκείνη ὅπου ὁ γέρον-Πετροχάρης ἀποφασίζει τέλος νὰ κρίνῃ τὸν Μάνθον, καὶ δίδει εἰς τὴν γυναῖκα του τὸ κλειδί μιᾶς ἀποκρύφου καταπακτικῆς εἰς τὴν ὁποίαν φυλάσσονται τὰ οἰκογενειακὰ κειμήλια, — τὰ ἅγια λείψανα, τὰ αἱματομένηα ρούχα τοῦ γενόχου, μαζί μὲ τὰ ὅποια θὰ ἐγκλεισθῇ τώρα μοιραίως ἐνας ἀνάξιος ἀπόγονος, κλέπτης καὶ αἰμομικτης, — εἶναι μεγάλη σκηνὴ πραγματικῶς. Δίδει μίαν φοικίαν, τὴν ὁποίαν κάθε δραματικὸς θὰ ἐξήλενε. Ἐν γένει ἡ τραγωδία τοῦ κ. Χαρολῆ εἶνε γοργή

καὶ σφικτοδεμένη. Ἡ ἀλόγιστος καὶ ἡ λιπότης τῆς, ἢ κλασικὴ, μεταβάλλεται ὅλη εἰς δύναμιν. Τὰ πρόσωπα, ἀντιγραμμένα ἀπὸ τὴν πραγματικότητα, ἀλλ' ἀπὸ ἐκείνην ποὺ προσπίπτει μόνον εἰς τὰ μάτια τοῦ καλλιτέχου εἶνε ἔτιονα καὶ ζωηρὰ ὡς τύποι. . . .

Εἶπαν οἱ «Πετροχάρηδες» εἶνε δράμα μὲ θεῖον. Ἴσως. Νομίζω ὅμως ὅτι ἡ εἰμορφία τοῦ ἔργου εἶνε τόση, ὥστε νὰ τὴν ἀντιλαμβάνεται κανεὶς χωρὶς νὰ εἶνε ἀναγκασμένος νὰ τὴν ἐξαγάγῃ μὲ σπλογοισμούς. Αὐτοῦ τοῦ εἶδους τὰ ἔργα, τὰ ἀνθύπαρκα ὡς καλλιτεχνήματα, μοῦ εἶνε ἀδιάφορον ἂν ἔχουν θεῖον ἢ ὄχι. Ἴσως οἱ «Πετροχάρηδες» νὰ εἶνε ἀπλῶς μία ἀνωτέρα ἠθογραφία. Ἴσως ὁ συγγραφεὺς νὰ μᾶς δείγῃ, καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, τὸν ἐκφυλισμὸν τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν τῆς πολεμικῆς μας ἀριστοκρατίας, τῶν ὁποίων συγκρότητα οἱ βλαστοὶ, μὲ τὰ ἐνδοξα ἱστορικὰ ὀνόματα, μεταφράζουν πολὺ ἀσχημα τὰ κληρονομικὰ ἔθνη τῆς βίας καὶ τῆς αὐθαιρεσίας, τὰ ὅποια ἐπὶ ἄλλας συνθήκας ἀνέδειξαν τοὺς προγόνους. Καὶ ἴσως ἀκόμη νὰ μᾶς δείγῃ τὴν διαφορὰν τοῦ ἰδανικοῦ ἀπὸ τὴν μίαν γενεὰν εἰς τὴν ἄλλην. Ἀλλὰ τί τὰ θέλετε! Ἐμὲ τὸν ἀπλοῦν αἰσθητικὸν κριτὴν, ἐνδιαφέρει μόνον τὸ ὅτι ὁ κ. Χαρολῆς ἐπὶ τῶν ἀντιθέσεων αὐτῶν τὰς ὁποίας μὲ τόσην ἐνστοχίαν ἀνέσπειρε ἀπὸ τὴν κοινοτικὴν εἰκόνα, ἠμύθησε νὰ στηρίξῃ τὰς δραματικὰς ἀντιθέσεις τοῦ ἔργου του, καὶ εἰς μίαν σύγκρουσιν ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων, ἀληθινῶν, — ὄχι μόνον ἑλληνικῶν ἀλλ' ἀνθρωπίνων, — νὰ μᾶς δώσῃ τὴν τραγικὴν συγκίνησιν, δηλαδὴ κατὰ ἀνώτερον τρόπον καὶ χρόνον. . . .

Ἀργότερα δὲ κάμων τὸν ἀπολογισμὸν τῆς θερινῆς θεατρικῆς περιόδου θέτει εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν μαζί μὲ τὸ «Κόκκινο Πουκάμισο» τοῦ κ. Σ. Μελά καὶ τοὺς «Πετροχάρηδες».

Ἀπὸ μίαν ἐπιστολὴν ποὺ ἔγραψεν ὁ ποιητὴς Κωστής Παλαμᾶς στὸν κ. Π. Χόρον τὴν ἐπομέ-

νην τῆς παραστάσεως τοῦ ἔργου παίρνομεν τὰ ἐξῆς σημαντικά:

Οἱ «Πετροχάρηδες» μοῦ δώσανε τὴ μεγάλη τραγικὴ συγκίνηση ἀπὸ τὸ πρῶτο τῆς κοσμομά τους, σὰ μᾶς τοὺς διάβασες, ἔννοιωσα τί ἀξίζουν. Τώρα τοὺς εἶδα. Ἡ ἐντύπωσή μου καθαρότερη, δυνατώτερη συγκρατητή, σὰν τὴν πρῶτη τοῦ τραγικοῦ ποῦ φρεσὴ μέσα στὸ ἔργο σου ἀπὸ τὸν πρῶτο ὡς τὸ στερόν του λόγῳ. Ἀπλὸ μαζὶ καὶ ζητητικό, χωρὶς κανένα φόρτομα, μαζεμένο, λαϊκὸ μαζὶ καὶ ἀριστοκρατικὸ ἔργο ρωμαϊκῶ, τραβᾷ πέρα ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς ρωμοσύνης, σὰν ὅλα τὰ ἔργα ποῦ βαραίνοντ, πρὸς τὴν παγκόσμια διανοητικὴ συμπολιτεία. Ἀκκομπᾶ στὴ ζωὴ, περνᾷ ἀπὸ τὸνειρο, φεύγει πρὸς τὴν ἰδέα. Τὴ μεγάλη σου τέχνη τὴν ὑποπέυθηκα ἀπὸ κάποιες σκηνὲς τοῦ «Ἀνεχτίμητου». Νομίζω πὼς παρουσιάζεται τώρα ἡ τέχνη τοῦτοίς τοῖς «Πετροχάρηδες» πὸ ἰσόροπα, πὸ πλαστικά. Οἱ ἥρωές σου, καὶ ἄνθρωποι καὶ σύμβολα. Πῶ ἀνθρώπινη, καὶ θανμαστὴ μ' ὅλη τῆς γυναικεία ἀδυναμία, ἡ μητέρα, ἡ Πετροχάραινα—ὁ ἄντρας τῆς, σκαλιμένος σὲ μάομαρο τὸ παιδί ὁ «κλέφτης» ἀλλάζει ἡ ψυχολογία του δὲν εἶν' ἐνκόλοπιαστὴ τομοπαίζει ταράζει ἀπορεῖς. Μὰ στὸ τέλος βλέπεις πὼς εἶναι κ' ἐκεῖνος ἕνα ὄργανο γιὰ νὰ δουλέψῃ ἡ «δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ». Ἐγὼ τὸν ἔκλαρα καὶ τὸ κλέφτη. Σὲ κρυώνει ὁ ἔλεος καὶ ὁ φόβος τῶν ἀρχαίων. Ἡ, σοῦ ἔρχεται νὰ σταυροκοπηθῆς. Σῶσον ἔλῃσον! Θεησκενική ἡ ὁμορφάδα τῶν «Πετροχάρηδων». Ἡ Μοῦσα τῆς ἀγωνίας σάλανε τὰ φτερά τῆς ἀπάνον ἀπὸ τὸ ἔργο σου. Ὅσο γιὰ τὴν ὑπερούσια Μάοω, τί φωτοχείμαρο ἀπὸ ποίηση μνηστηριώδικη ποῦ ἐξακοντίζει μέσα στὴ μιὰ τὴ νύχια τὴν ἀτέλειωτη, ποῦ ξετυλίγεται τὸ δράμα, μὲ ὅλο τὸ μεγαλεῖο τῆς νύχτας! Καὶ κάποιες φράσεις, κάποια λόγια (ἔξαφρα ἢ λέξη «κλεφτονομία», ἢ «μοῦσα» κτλ.) μὲ τὴ νόημα τίς γιομίζεις!

Ὁ «Κριτικὸς τοῦ Νουμᾶ» ἐξετάζει λεπτομεροῶς τὴν «θέσιν» τοῦ ἔργου καὶ λέγει μέσα σὲ ἄλλα:

Ὁ συγγραφέας βοῦτηξε μέσα στὴ Ρωμοσύνη καὶ θέλησε ἀπὸ κεῖ νὰ βγάλῃ τὸ μαογαοιτάοι τῆς τέχνης του. Πάοκισε ν' ἀνεβάσῃ δικὴ μας ζωὴ πάνον στὴ σκηνή, ὄνειρενύτηξε τὸ θέατρο μὲ δικὸ μας παλμό, πολέμησε νὰ σκοοπίσῃ ψυχὴ ἐκεῖ, ποῦ βασιλεύει ἴσα μὲ σήμερα ἡ νέκρα καὶ ἡ ψευτοσύνη. . . .

Οἱ διαφορὲς σκηνὲς τοῦ ἔργου τεχνικὰ φροτισμένες. Τὰ πρόσωπα ζοογραφισμένα μὲ ἀοκετὴ γνώση. Ὁ διάλογος φυσικὸς καὶ τοοχούμενος.

Ὁ δικὸς μας κ. Χρ. Παπαζαφειρόπουλος εὑρισκόμενος τότε στὰς Ἀθήνας εἶδε τὸ ἔργο ποῦ παίχθη καὶ μᾶς ἔγραψε μιὰν ἐνθουσιώδη κριτικὴ ποῦ τὴν ἐδημοσιεύσαμεν ὡς γνωστὸν στὸ φυλλάδιον τοῦ Ἰοννίου.

Ἀπ' αὐτὴν ξαναδημοσιεύομεν καὶ ἐδῶ τὸ ἀκόλουθον χαρακτηριστικώτατον ἀπόσπασμα:

«Οἱ Πετροχάρηδες» εἶν' ἕνα δραματικὸν ἀριστοῦργημα, πρῶτης τάξεως, μὲ χροματισμὸν ἐντελῶς Ἑλληνικὸν καὶ μὲ ἀναλογίαις πραγματικῆς πρὸς τὴν ἀρχαίαν τραγωδίαν. Τὸ ἔργο δὲν ἔχει θέσιν νὰ ὑποστηρίξῃ. Μᾶς παρουσιάζει ἀπλῶς τὸ μοιαῖον ξεφύλλισμα μιᾶς ἱστορικῆς οἰκογενείας τοῦ 21, ἡ ὁποία χάνεται μᾶζ' μὲ τὸν ἔργον ποῦ, κλέπτην καὶ διαφθορεὰ τῆς ἐξαδέλφης του, φονεύει ὁ ἴδιος ὁ πατέρας του.

Εἶναι τὸ πρῶτον Ἑλληνικὸν ἔργο, ποῦ φαίνεται ὀλιγότερον ἐπηρεασμένον ἀπὸ κάθε ξένην τεχνολογίαν ἀλλὰ καὶ ποῦ στηρίζει τὴν δυνάμιν του εἰς τὰ ἄφθονα δραματικὰ στοιχεῖα του, τὴν σκηνικὴν του οἰκονομίαν καὶ τὸν ὡραῖον διάλογόν του. Ὁ συγγραφεὺς του, ἕνα ἰσχυρὸν δραματικὸν ταλέντο, ἀπέφυγε μὲ κάποιαν ἀσυνήθη δεξιώτητα, τὸν σκόπελον τῶν μεγάλων πατριωτικῶν λόγων καὶ τοῦ ἀνεμίσματος τῆς φροσταγγείας, ποῦ μετεχειρίσθησαν ἔως τώρα οἱ ποιηταὶ «Ἑλληνικῶν» ἔργων, «ἀποπνεόντων τὸ ἄρωμα τῶν βοοῶν μας»—κατὰ τὴν τετριμμένην φρασεολογίαν τῆς δημοσιογραφικῆς κριτικῆς—γιὰ νὰ ἐπιτύχον μιὰ εὐκόλη καὶ στιγμιαίαν ἐπιτυχίαν.

Τέλος ὁ κ. Νικ. Ι. Λάοκαρης ὁ γνωστὸς κωμοδιογράφος καὶ βαθὺς μελετητῆς τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλλῆν. θεάτρου κάμνων τελευταίως εἰς τὸ «Ἐμπρὸς» τὸν θεατρικὸν ἀπολογισμὸν τοῦ λήξαντος ἔτους θεωρεῖ τοὺς «Πετροχάρηδες» ὡς «τὸ ἀπολύτως καλλίτερον δραματικὸν ἔργο».

ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝ

ΟΙ ΠΕΤΡΟΧΑΡΗΔΕΣ

ΔΡΑΜΑ ΣΕ ΜΕΡΗ ΤΡΙΑ

ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ ♦♦♦
♦♦♦ ΣΤΟΝ ♦♦♦
ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ.

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΠΕΤΡΟΧΑΡΗΣ	Ἐδμόνδος Φύρστ.
ΓΙΑΝΝΟΥΔΑ γυναίκα του	Βασιλεία Στεφάνου.
ΜΑΡΩ νύφη του	Χαρίκλεια Τριχᾶ.
ΜΑΝΘΟΣ γιός του	Νίκος Ροζάν.
ΛΥΓΕΡΗ ἀνεψιά του	Ἄγνη Ροζάν.
ΓΙΩΡΓΗΣ ψυχολόγος του	Νίκος Βέλμος.

Ἐνας νοματόχης και δυὸ χωροφύλακες.

Ἡ σκηνὴ εἰς μιὰ κωμόπολη τῆς Ἑλλάδος
ἀρκετὰ μετὰ τὴν ἐπανάστασι χρόνια.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Τὸ ἕνα μέρος εἶναι ἀκριβῶς συνέχεια τοῦ ἄλλου και ὀλόκληρο τὸ δράμα τελειώνει σὲ
ἕξῃ περιπλοκῶν, δηλαδὴ ἀρχίζει πρὶν ἀπ' τὰ μεσάνυχτα και τελειώνει τὰ ξημερώματα.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Σκηνοθεσία

Ἐπίπλωσις σπιτιοῦ τοῦ παλαιοῦ καιροῦ ἀρχοντοξεπεσμένου. Δυὸ πόρτες δεξιά, ἢ πρὸς τὸ προσκίηνιο πάει
σὸ κατώγι. Πόρτα ἀριστερὰ πὸν πάει σὸ δωμάτιο τοῦ Μάνθου. Ἡ ἐξώπορτα κ' ἕνα παράθυρο. Ἐνα τραπέζι,
καρέκλες κ.τ.λ. Στὸν τοῖχο κρεμασμένα ὄπλα παλιά, καρνοφύλλια, πάλες. Εἰκόνες τοῦ πατέρα τοῦ Πετροχάρη
και τῶν ἀδελφῶν του. Ἡ μεσιανὴ εἰκόνα τοῦ πατέρα του εἶναι σκεπασμένη.

Σκηνὴ α΄.

Μόλις ἀνοίγει ἡ σκηνὴ ὁ γέρος κάθεται και
καπνίζει. Εἶναι 55-60 χρονῶν μὰ εὐρωστος,
καλοστεκούμενος. Φοράει Ἑλληνικὴ φορεσιά.
Σὲ λίγο μπαίνει ἀπὸ τὸ κατώγι ἡ Γιαννοῦλα,
κρατᾷ στὰ χέρια της ἕνα μπουκαλάκι κ' ἕνα
κλειδί. Εἶναι και αὐτὴ ντυμένη Ἑλληνικά, μὰ
μὲ ἀπλὴ σπιτικὴ φορεσιά.

ΓΙΑΝ.— (Ἐρχεται κοντὰ του και τοῦ δίνει
τὸ κλειδί.) Νά... (Δείχνοντας τὸ μπουκαλάκι) Αὐτὸ
ποῦ νὰ τὸ βάλω;

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἐξέρω γώ; ὅπου θέλεις. (Πέρ-
νει τὸ κλειδί και τὸ κρύβει).

ΓΙΑΝ.— Μήπως τὸ πιεῖ κανεὶς δίχως νὰ ξέρει...

ΠΕΤΡΟΧ.— (ἀνάλογη χειρονομία). Δὲ βα-
ρυνέσαι...

ΓΙΑΝ.— (Τ' ἀκουμπᾷ πάνω σὸ ράφι).

ΠΕΤΡΟΧ.— (ἀνάλογη χειρονομία) Κλείδωσε
καλά;

ΓΙΑΝ.— Μείνε ἤσυχος.

ΠΕΤΡΟΧ.— Μὴ και φαίνεται ἡ κλειδαρό-
τρυπα και μᾶς πῶνε... ἐδῶ, ἐδῶ τὰ ἔχετε
κρυμμένα.

ΓΙΑΝ.— Ἐννοια σου, οὔτε κλειδαρότρυπα
φαίνεται, οὔτε τίποτα. Ἐριξα ἀπὸ πάνω ἕνα
κίλιμι. Ὅποιος και ἂν περάσει ἀπὸ κεῖ, δὲ θὰ
μπορέσει ποτὲ νὰ καταλάβει πὸς κάτω ἀπὸ τὰ
πόδια του βρῖσκεται ἡ καταπαχτὴ πὸν πάει
σὸ κατώγι.

ΠΕΤΡΟΧ.— Χμ! χμ!. Ἄς ἔρθουν τώρα νὰ
τὰ βροῦν και νὰ μᾶς τὰ πάρουν. (παῖσις λίγο).

ΓΙΑΝ.— (Πέρνει τὴν κάλτσα της και κάθε-
ται δίπλα του).

ΠΕΤΡΟΧ.— Συλλογίσου ἀδιαντροπία!... Νὰ
ζητοῦν νὰ τοὺς δώσεις τὰ ροῦχα τοῦ πατέρα

σου, τὰ ματωμένα του ροῦχα, αὐτὰ πὸν φο-
ροῦσε μερόνυχτα πολεμώντας, και τὰ ὄπλα του,
ἀκοῦς τὰ ὄπλα του! χὰ! χὰ! χὰ!... Νὰ τὰ πάρουν
αὐτοὶ οἱ ξένοι... μὰ εἶναι γιὰ γέλοια!... Νὰ
τὰ βάλουν λέει σὸ... ξέρω και γὼ πὸν διά-
ολο... σὸ μουσεῖο... Ἐτσι δὲ μᾶς εἶπε ἐκεῖνος
ὁ καλαμαρῶς μὲ τὰ γυαλιὰ πὸν ἦρθε νὰ τὰ
ζητήσῃ;

ΓΙΑΝ.— Ναι σὸ μουσεῖο.

ΠΕΤΡΟΧ.— Δὲ βαρυνέσαι!... Ποιὸς ξέρει,
μπορεῖ και νάθελαν νὰ τὰ πουλήσουν.

ΓΙΑΝ.— Λές!...

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἄκου με πὸν σοῦ μιλάω, ἐγὼ
τοὺς ξέρω καλύτερα ἀπὸ σένα.

ΓΙΑΝ.— Καὶ λὲς νὰ τ' ἀγοράζῃ κανεὶς.
Αὐτὰ μόνο γιὰ μᾶς ἔχουνε ἀξία.

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἐννοια σου και θὰ βρεθοῦν
ἀγοραστάδες, ἀπὸ κείνους πὸν κᾶναν τὰ λε-
φτὰ κλέβοντας σὸ ζύγι... Αὐτοὶ θὰ τ' ἀγο-
ράσουν γιὰ νὰ πῶνε πὸς εἶναι τῆς γεννιᾶς τους,
δικὰ τους.

ΓΙΑΝ.— Ἄ!...

ΠΕΤΡΟΧ.— Μὴ και δὲ μᾶς πήρανε ὅλα τ'
ἄλλα; Αὐτοὶ δὲν ἔχουνε σήμερα ὅλες τίς χάρες;
Ἄλλοι πουλᾶνε τὸ εἶναι μας και ἄλλοι τ' ἀγο-
ράζουνε. Ἄλλησιβερῖσι γυναίκα, τίμιο ἄλλησι-
βερῖσι...

ΓΙΑΝ.— Αὐτὰ δὰ μᾶς ἔμειναν και μᾶς μονάχα
γιὰ παρηγοριὰ στὴν τωρινὴ μας φτώχεια.

ΠΕΤΡΟΧ.— Ὑπομονὴ γυναίκα!... Οἱ ση-
μερινοὶ σκλάβοι δὲν καταλάβαμε ἀκόμα ποιὸς
εἶναι ὁ ὀχτρός μας. ὦ, ἄς τοὺς νοιώσουμε μονάχα
και στὶς φάκελθὰ τοὺς πιάσουμε σὰν τὰ πον-
τίκια... Σὰν τὰ ποντίκια μοιᾶζον και αὐτοὶ
πὸν ἀνοίγουν τρύπες, μπαίνουν μὲς τὸ σπίτι
μας δίχως νὰ τὸ πάρουμε χαμπάρι. Ἐννοὶ ἀπρο-

σκάλεστοι, χτίζουν φωλιές στο κατώι μας και ζούνε απ' τὰ καλά μας. (ἀλλάζει ὕφος) Ἄληθεια, ἔριξες μπόλικο φαρμάκι;

ΓΙΑΝ.—Ναί ἔριξα πάνω σὲ ψωμιά και τὰ σκόρπισα σ' ὄλο τὸ κατώι... Δὲ θὰ μείνει ἐκεῖ μισὸς ποντικός... (τοῦ δείχνει τὸ μπουκαλάκι). Νὰ δὲς, μισὴ ἔμεινε ἢ μποτιλίτσα.

ΠΕΤΡΟΧ.—Ἔτσι μπράβο!... Κόντεψαν νὰ μᾶς ἀφανίσουν ὄλο τὸ πολιτικό ρουχικό... Εἶδες τὴ φέρμελη τοῦ πατέρα μου γεμάτη τρύπες και τὰ σημάδια ἀπὸ τὰ δόντια τους ἀπάνω...

ΓΙΑΝ.—Τώρα πιά πιστεύω νὰ γλυτώσουμε και ἀπ' αὐτά.

ΠΕΤΡΟΧ.—Θὰ γλυτώσουμε ναί, μὰ ἀπ' τοὺς ἄλλους νὰ δοῦμε πὼς θὰ ξεμπερδέψουμε; Χμ!...

ΓΙΑΝ.—Ἄμα δὲ θέλουμε νὰ τὰ δώσουμε δὲ μποροῦν νὰ μᾶς τὰ πάρουν μὲ τὸ στανιό.

ΠΕΤΡΟΧ.—Στὰ πέρουν δίχως νὰ τὸ καταλάβεις. Ἔ! αὐτὴ εἶναι ἡ τέχνη τους. Κατάλαβες πὼς μᾶς πῆρε ὁ ταλλαρᾶς ὁ Ἀλεξονίδης τρία σπίτια κι ὄλα μας τὰ καλά; Τόννωσες;

ΓΙΑΝ.—(Κουνάει τὸ κεφάλι της)...

ΠΕΤΡΟΧ.—Και θὰ μᾶς πάρει και τοῦτο γυναικα, εἶναι χροσωμένο, τὶ νὰ κάνουμε;

ΓΙΑΝ.—(Πάλι τὸ ἴδιο). . . .

ΠΕΤΡΟΧ.—Βλέπεις θέλαμε νὰ φᾶμε ἕνα κομάτι ψωμί, γιὰ νὰ μὴν ψωφήσουμε τῆς πείνας. Θέλαμε νὰ σπουδάσουμε τὸ Μάνθο.

ΓΙΑΝ.—Τὶ διάβολο κάνει αὐτὸ τὸ παιδί ἔξω τέτοια ὥρα και μὲ τέτοιο κρύο... Πὼς δὲν ἦρθε ἀκόμα;

ΠΕΤΡΟΧ.—Ἔ! παλληκάρι εἶναι ὁ Μάνθος, τὶ φοβάσαι;... Θαρθεῖ.

ΓΙΑΝ.—Λεῖπει ἀπ' τὸ πρωῖ και ποτὲ δὲν ἄργησε τόσο.

ΠΕΤΡΟΧ.—Ἔ, ποιὸς ξέρει, κανένα γλεντάκι... ἔ, νιὸς εἶναι, φίλους ἔχει.

ΓΙΑΝ.—Βοῆγες και ἀνθρωπο... Δὲν τὸν εἶδα και αὐτὸν σὰν παιδί πὸν εἶναι νὰ γλεντήσῃ και μὰ φορά... Ὅλο συλλογισμένος εἶναι, λὲς και τὸν πῆρανε τὰ βάσανα.

ΠΕΤΡΟΧ.—Ἔ, ἔχει καιρὸ ἀκόμα...

ΓΙΑΝ.—Δὲ σοῦ λέω. Μὰ μοῦ φαίνεται, ὅσο πηγαίνει και χειρότερα. Αὐτὲς τὶς τελευταῖες μέρες μάλιστα, λέξι δὲν τοῦ πέρνεις.

ΠΕΤΡΟΧ.—(Κουνάει τὸ κεφάλι του). Τὶ νὰ

γίνει... Βλέπει πὼς περνοῦν τὰ χρόνια και τίποτα δὲ μπορεῖ νὰ κάνει... Ἔ! ξοδέψαμε, ἀφανίστηκαμε, πουλήσαμε και τὸ τελευταῖο μας καλὸ γιὰ νὰ τὸν σπουδάσουμε... Και τώρα...

ΓΙΑΝ.—Τὶ φταίει αὐτός;...

ΠΕΤΡΟΧ.—Ποιὸς σοῦ εἶπε πὼς φταίει αὐτός;... (κουνάει τὸ κεφάλι του) πάνε οἱ ἄλλοι σήμερα μπροστά... Τὰ δικά μας τὰ παιδιὰ... μούντζωτα!...

ΓΙΑΝ.—(Κουνάει τὸ κεφάλι της)...

ΠΕΤΡΟΧ.—Εἶναι σπάνιο παιδί τὸ ξέρω, μποροῦσε πολλὰ νὰ κάνει... μὰ βλέπεις...

ΓΙΑΝ.—Ἔ, δὲ θὰ ξημερώσει και μὴ καλὴ μέρα...

ΠΕΤΡΟΧ.—Ἄμποτες! Κ' ἐγὼ θέλω νὰ τὸ πιστέψω... Λὲς ἔτσι νὰ χαθεῖ ἡ γεννιά μας... (Κουνάει ἀπελπιστικά τὸ κεφάλι του και καπνίζει συλλογισμένος).

ΓΙΑΝ.—Ἄμην Παναγιά μου! (σταυροκοπιέται). Ἔ, πόσο θὰ μείνει ἔτσι;... Δὲ θὰ... (Ἐνῶ λέει τὰ τελευταῖα λόγια ἀκούεται ἡ πόρτα, ἔξω φρα διακόπεται και ἀλλάζει ὕφος). Νὰ, ἡ πόρτα... (Σηκώνεται και πηγαίνει ν' ἀνοίξει).

Σκηνὴ β'.

(Φανερόνεται σὴν πόρτα ἡ Λυγερή, κορίτσι ὡς 26 χρονῶν, ἡ φορεσιά της και τὰ μαλλιά της ἄτακτα, φαίνεται πὼς βρῖσκεται σαστισμένη).

ΓΙΑΝ.—Ἄ! ἐσοῦ σαι Λυγερή.

ΛΥΓΕΡΗ.—(Μπαίνοντας). Ἔγώ ἔμαι θειά, καλησπέρα μπάριμπα. (Ἡ Γιαννοῦλα ξανακλείνει τὴν πόρτα).

ΠΕΤΡΟΧ.—(Δίχως νὰ γυρίσει νὰ κοιτάξει μένει παραδομένος σὶς σκέψεις του. Ἔχει γυρισμένες τὶς πλάτες του σὶς γυναῖκες και καπνίζει. Οἱ γυναῖκες κόνβεντιάζουν σὴν πόρτα κοντά). Καλησπέρα.

ΓΙΑΝ.—Πὼς τέτοια ὥρα; Τὶ τρέχει; Συμβαίνει τίποτα σὸ σπίτι; Πὼς εἶσαι ἔτσι;

ΛΥΓΕΡΗ.—Λίγο μολυβόνερο ἤθελα νὰ πάρω. Εἶναι ἐδῶ ὁ ψυχογιὸς σας νὰ μὲ συνοδέψῃ ὡς ἐδῶ πέρα κάτω; ποῦ νὰ πάω νύχτα μονάχη μὴ γυναῖκα.

ΓΙΑΝ.—Και τὶ τὸ θέλεις;

ΛΥΓΕΡΗ.—(Χωρὶς ν' ἀπαντήσει) Ἐδῶ εἶναι ὁ Γιώργης;

ΓΙΑΝ.—Τώρα ὅπου νᾶναι θάρθει. Μὰ ἔπεσε κανεῖς; χτύπησε;

ΛΥΓΕΡΗ.—Δὲν ἔπεσε, μὰ τὶ τὸ θέλεις... Δὲ θ' ἀργήσῃ;

ΓΙΑΝ.—Τώρα θαρθεῖ, σοῦ λέω. Σὲ δουλεῖα τὸν ἔστειλα και ἄργησε μάλιστα (ἀλλάζει ὕφος). Μὰ μὴ μὲ τρομάξεις, τὶ τρέχει, λέγε... Μήπως ὁ Μάνθος; ὁ Μάνθος;...

ΛΥΓΕΡΗ.—Σύχασε θειά!... Πὼς σοῦ μπῆκε τέτοια ἰδέα; Κάτι ἄλλο εἶναι.

ΓΙΑΝ.—Τὶ;

ΛΥΓΕΡΗ.—Νὰ, εἶχαμε κανγάδες και κανγάδες.

ΓΙΑΝ.—Ὁ Μπάρδαλης;

ΛΥΓΕΡΗ.—Ναί ὁ θεὸς Μπάρδαλης τὴ σακάτεψε σὸ ξύλο...! Πὼς δὲν τὴ σκότωσε!... Εἶχε ἀγριέψει λὲς και τὸν πνίγανε. Νὰ δεῖς τὰ κρέατά της μαῦρα.

ΓΙΑΝ.—Ποιά;

ΛΥΓΕΡΗ.—Τὴ Μυροτοῦλα καλέ, δὲν τὰ μάθαιτε;

ΓΙΑΝ.—Ποῦ νὰ τὰ μάθουμε; Γι' αὐτὸ τὸ θέλεις τὸ μολυβόνερο;

ΛΥΓΕΡΗ.—Ἄμ' γιατί ἄλλο;

ΓΙΑΝ.—Και τὶ τοῦφταιγε;

ΛΥΓΕΡΗ.—Μὴν τὰ ρωτᾶς θειά, βάσανα. Ὁ θεὸς τὰ κατάλαβε. Ἄπ' ὄλους μας κρυφτηκε, μόνο ἀπ' αὐτὸνε δὲ μπόρεσε νὰ κρυφτεῖ... Και μεις νὰ μὴ νοιώσουμε τίποτα! Γιὰ δὲς ἐκεῖ!... Ἦξερες τίποτα ἐσοῦ, θειά;... Ποῦ νὰ ξέρεις;

ΓΙΑΝ.—Μὰ τὶ; Τὶ τρέχει;

ΛΥΓΕΡΗ.—(Χωρὶς θάρρος). Νὰ ἢ Μυροτοῦλα εἶναι...

ΓΙΑΝ.—Εἶναι... τὶ εἶναι;

ΛΥΓΕΡΗ.—Ντροπιασμένη!...

ΠΕΤΡΟΧ.—(Ἀφίνει τὶς σκέψεις του και σηκώνεται ἀπάνω μὲ ὀρμη, τὰ μάτια του ἀγριέουν). Ἔ!...

ΓΙΑΝ.—(Σταυροκοπιέται). Ἔλα δὰ Χριστέ και Παναγιά!...

ΛΥΓΕΡΗ.—Ποιὸς ξέρει ποιὸς πλάνος τὴν ξελόγιασε, πὸν νὰ σωθοῦν οἱ μέρες του, τέτοια ἀναστάτωση πὸν μᾶς ἔφερε σὸ σπιτικό μας!

ΠΕΤΡΟΧ.—Ποιὸς ξέρει λέει;

ΛΥΓΕΡΗ.—(Σηκώνει τοὺς ὄμους της σὲ ἀπορία). Ποιὸς ξέρει;

ΠΕΤΡΟΧ.—Μίλα λοιπόν, μίλα, λέγε, τώρα δέθηκε ἡ γλώσσα σου.

ΛΥΓΕΡΗ.—Μπᾶ ἢ κακομοῖρα!... Καὶ τὶ νὰ πῶ, ἔπειτα ἀπὸ τέτοιο ἀστροπελέκι πὸν μᾶς ἦρθε;... Νὰ τὸν ἔβλεπες πὼς ἦταν ἀγριεμένος... Πὼς τοῦ τὴν πῆρα ἀπ' τὰ χέρια του, ἐγὼ τὸ ξέρω... και στὴ θέσι μάλιστα πὸν βρῖσκεται...

ΠΕΤΡΟΧ.—(Κάνει κίνησι ἀνυπομονησίας και θυμοῦ)...

ΓΙΑΝ.—Ἔτσι εἶναι ὁ Μπάρδαλης, θυμώνει στὰ καλά καθούμενα· ὄχι νά... .

ΠΕΤΡΟΧ.—Τὶ μοῦ ψέλνετε τώρα γυναῖκες!... Τὶ μὲ νοιάζει ἐμένα γι' αὐτά; Ἐγὼ ἄλλο σὲ ρωτᾶω... Καλὰ τῆς ἔκανε, και νὰ τὴ σκότωνα τῆς ἔπρεπε...

ΛΥΓΕΡΗ.—Κ' ἔπειτα γὼ τὶ θὰ γίνω; Ἡ ἀδερφή μου σὸ χῶμα, ὁ ἀδερφὸς τῆς μάνας μας, ὁ μόνος μας προστάτης, στὴ φυλακὴ. Ἐρημη θὰ μείνω.

ΠΕΤΡΟΧ.—Μωρὲ δὼ κόσμος χάνεται και σὺ τὸ σαράκι σου λογαριάζεις; Μωρὲ ποιὸς; ποιὸς εἶναι;

ΛΥΓΕΡΗ.—Νὰ γι' αὐτὸ ἴσα ἴσα τὴ φοβέρισε νὰ τὴ σκοτώσει και εἶναι ἄξιος νὰ τὸ κάνει ἂν δὲ μάθει (ἀλλάζει ὕφος). Ναί, ἀλήθεια λέξι δὲν τῆς πέρνεις. Σκότωσέ με τοῦ λέει, δὲ θὰ σοῦ πῶ ποτὲ, δὲ μπορῶ νὰ σὸ πῶ.

ΠΕΤΡΟΧ.—Ἄ! τὴν ἄτιμη!... Κ' ἐσοῦ δὲν τὸ ξέρεις; (Τὴν πᾶνει σφιχτὰ ἀπ' τὸ μπράτσο της).

ΛΥΓΕΡΗ.—(Φεύγει ἀπὸ κοντὰ του κρατώντας τὸ μπράτσο της πὸν τῆς πόνεσε). Ἄ! Ἐγὼ;.. Μοῦ τὸ ξέρανες τῆς ἔρημης.

ΠΕΤΡΟΧ.—Ναί, ἐσοῦ, ἐσοῦ!... Θὰ τὸν ξέρεις.

ΛΥΓΕΡΗ.—Ὅρκο πέρνω και σταυρὸ, δὲ σοῦ εἶπα πὼς δὲν εἶχα τίποτα νοιώσει;... Μοῦχαν μπεῖ οἱ ψύλλοι στ' αὐτιά, γιατί ὄλο ἔφευγε ἀπ' τὸ σπίτι... Ποῦ θὰ πᾶς Μυροτοῦλα;... στὴ βρούση θὰ πάω... Ποῦ θὰ πᾶς Μυροτοῦλα;... Νὰ πλύνω θὰ πάω... Κ' ἔπειτα κάτι ζαλάδες, κάτι ἄλλα σημάδια... Μὰ ποῦ νὰ μοῦ πάει ἴσα μὲ κει ἡ ἰδέα;.. Μήπως ξέρω ἢ δόλεια και ἀπ' αὐτὰ τὰ πράματα;

ΠΕΤΡΟΧ.—Και δὲν εἶδες κανέναν ἐσοῦ μαζὶ της;

ΛΥΓΕΡΗ.—Κανέναν... νὰ μὴ σώσω... Ἄλλος ἀπ' τὸ Μάνθο, κανεῖς ἄλλος δὲν ἐρχότανε σὸ σπίτι... Και στὴ βρούση πὸν τὴν ἀπάντησα κάνα

ΓΙΑΝ. — Μὲ σπασμένα γυαλιά;
 ΠΕΤΡΟΧ. — Καὶ τί, σοῦ φαίνεται αὐτὸ πα-
 ράξενο;
 ΓΙΑΝ. — (Φοβισμένη). Ἐμένα;... ὄχι...
 ΠΕΤΡΟΧ. — Τότε λοιπὸν τί ρωτᾷς ἔτσι;
 ΓΙΑΝ. — (Προσποιεῖται). Νὰ, τίποτα... τί-
 ποτα...
 ΓΙΩΡ. — Τὸ εἶγε πάρει γιὰ νὰ τοῦ φέξει, πῶς
 θ'ἄβλεπε;
 ΓΙΑΝ. — (Σασισμένη μὰ πάντα μὲ προσ-
 ποίησι). Βέβαια, βέβαια γιὰ νὰ τοῦ φέξει.
 ΠΕΤΡΟΧ. — Ἡ σοῦ φαίνεται, πῶς μπορεῖ
 νὰ γίνῃ μὰ κλειψιά στὰ σκοτεινά;...
 ΓΙΑΝ. — (Πειραγμένη). Naί, ναί, δὲ μπορεῖ
 νὰ γίνῃ στὰ σκοτεινά... βέβαια ναί. (στό
 Γιώργη). . . Ἐ, δὲν εἶναι αὐτὰ σημάδια... δὲν
 εἶναι; . .
 ΓΙΩΡ. — Μὰ στάσου, κυρά, νὰ δεῖς. . . Εἶχε
 ξεχάσει φεύγοντας, ἀπὸ τὴν σασισμάρα του φαί-
 νεται, τὸ παλτό του. . . ἓνα παλτό. . . στάσου νὰ
 δεῖς. . . μοῦ τόπανε. . . .
 ΓΙΑΝ. — (Λέει χωρὶς νὰ θέλει, ἀσυναίσθητα
 σχεδόν) Σταχερό; . . .
 ΓΙΩΡ. — Naί, κυρά, ποῦ τὸ ξέρεις; . . .
 ΓΙΑΝ. — (Προσποιεῖται τὴν ἡσυχην). Ποῦ τὸ
 ξέρω; Ποῦ τὸ ξέρω; . . . Ἐτσι τόπα. . . τὸ μάν-
 τεψα. . .
 ΠΕΤΡΟΧ. — Σπουδαῖα τὰ πράματα! . . . Τώρα
 θὰ μᾶς παινεθεῖς πῶς τὸ μάντεψες. . . Ὅλα τὰ
 παλτὰ ἀπάνω κάτω, τὰ ἴδια ἔχουν χρώματα...
 Μὴ κ' ἤθελες νὰ εἶταν κόκκινο;...
 ΓΙΑΝ. — Βέβαια, βέβαια... (στό Γιώργη). Καὶ
 τὸ εἶδες; . . . τὸ εἶδες ἐσύ;...
 ΓΙΩΡ. — Δὲν τὸ εἶδα μὰ μοῦ τόπανε, τὸ ἴδιο
 κάνει...
 ΓΙΑΝ. — Α! στό εἶπανε... στό εἶπανε... (πη-
 γαίνει κοντὰ του καὶ τὸν ρωτᾷει σιγά). Ἐ! ἠῦ-
 ρανε τίποτα ἄλλο;...
 ΓΙΩΡ. — (Δυνατά). Ἐ! τί ἄλλο θέλετε; . .
 ΓΙΑΝ. — Βέβαια τί ἄλλο, τί ἄλλο; . . . τίποτα
 ἄλλο...
 ΓΙΩΡ. — Τώρα ἀπ' αὐτὰ τὰ σημάδια πολε-
 μᾶνε νὰ βροῦνε ποιὸς εἶναι ὁ κλέφτης.
 ΓΙΑΝ. — Ἐ! θὰ τὸν βροῦνε; Θὰ τὸν βροῦνε;
 ΓΙΩΡ. — Ποιὸς ξέρει! . . . Σταθῆτε ὅμως νὰ
 δεῖτε. . . Εἶναι καὶ κάτι ἄλλο.
 ΓΙΑΝ. — Τί;

ΓΙΩΡ. — Τὸ παιδί τοῦ μαγαζιοῦ, ποῦ βρῖσκε-
 ται ἀντίκρου στοῦ Ἀλεξωνίδη τὸ σπίτι...
 ΓΙΑΝ. — Ἐ;...
 ΓΙΩΡ. — Βλέπει ἓναν ἄνθρωπο νὰ βγαίνει ἀπὸ
 τοῦ ταλλαῖα τὴν πόρτα καὶ νὰ παίρνει πηλαλόν-
 τας τὰ σοκάκια, τραβώντας ἔξω ἀπ' τὴ χώρα,
 πρὸς τὰ χωράφια φέρεται. . . εἶταν ἴσα ἴσα ἡ ὥρα
 ποῦ ἔγινε ἡ κλειψιά. . . αὐτὸ τὸ πράμα πῆγε
 στ' αὐτιά τῆς ἀστυνομίας. Γι' αὐτὸ τώρα βρῖ-
 σκεται ὅλη στὸ ποδάρι καὶ τὸν ψάχνει ὄξω ἀπ'
 τὴν πόλη πρὸς τὰ χωράφια.
 ΓΙΑΝ. — (Σιγὰ στό Γιώργη). Καὶ δὲν εἶδε
 ποιὸς εἶτανε;
 ΓΙΩΡ. — Ποῦ νὰ δεῖ στὰ σκοτεινά; κ' ἔπειτα
 ἤξερε;...
 ΓΙΑΝ. — Θὰ τὸν πιάσουν; Θὰ τὸν πιάσουν;
 Τὶ λένε;...
 ΠΕΤΡΟΧ. — Τὶ σοῦ στάθηκε ἔσένα; . . . Καλὰ
 καὶ σώνει νὰ τὸν πιάσουν. Ἐγὼ σοῦ λέω πῶς
 θὰ γλυτώσει κ' ἔτσι πρέπει, τί θὰ πεῖ. . . Ποιὸς
 ξέρει τώρα ποῦ εἶναι κρυμμένος. Καὶ ἅμα ἡσυ-
 χάσουν τὰ πράματα, θὰ τοῦ δώσει δρόμο νὰ
 φύγει ἀπὸ τὸν τόπο, καὶ ἄς τρέχει νὰ γυρεῖ ὁ
 Ἀλεξωνίδης τοὺς παραδες του.
 ΓΙΑΝ. — Λές;...
 ΠΕΤΡΟΧ. — Βέβαια, ἔτσι θὰ γίνῃ.
 ΓΙΑΝ. — Ἄ! ἔτσι ναί. (στό Γιώργη). Καὶ τί
 λογιῶν εἶταν αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος; . . . Δὲν εἶδε τὸ
 παιδί;...
 ΓΙΩΡ. — Ποῦ νὰ δεῖ! . . . Τὸν ρωτοῦσε ὁ ἀστυ-
 νόμος κ' ἔλεγε μέσες ἄκρες. . . (μυμῆται). Εἶδε,
 λέει, νὰ βγαίνει ἀπ' τὴν πόρτα καὶ νὰ φεύγει
 τρεχάτος ἓνας ἄνθρωπος, μοῦ φάνηκε ψηλὸς,
 πολὺ ψηλὸς, σὰ Γίγαντας. . . τί ἄλλο νὰ δεῖ...
 ΓΙΑΝ. — (Μὲ κάποια χαρὰ). Πολὺ ψηλὸς
 ΓΙΩΡ. — Σὰ γίγαντας, σοῦ λέω.
 ΓΙΑΝ. — (Μὲ χαρὰ). Ἄ! σὰ γίγαντας, σὰ γί-
 γαντας...
 ΓΙΩΡ. — Ἐτσι ἔλεγε τὸ παιδί. . . Ξέρω καὶ γὼ
 τώρα! . . . Μπορεῖ ἔτσι κι ὄλας νὰ τὸ φαντά-
 σθηκε ἅμα ἔμαθε πῶς αὐτὸς εἶταν ὁ κλέφτης...
 ΓΙΑΝ. — Οὐ! πάψε πιά, ὄλο κουταμάρες λές,
 ὄλα ἐσὺ τὰ ξέρεις. . . ἀφοῦ τὸν εἶδε Γίγαντα, ἔτσι
 καὶ θὰ εἶναι.
 ΓΙΩΡ. — Καλὰ, καλὰ, κυρά, ἄς εἶταν καὶ
 Δράκοντας; τί θὰ κερδίσω ἐγὼ;
 ΠΕΤΡΟΧ. — Καλὰ σοῦ λέει, ἔχει δίκιο.

ἔπειτα, τί σὲ νοιάζει σένα καὶ κάθεσαι καὶ πονο-
 κεφαλᾶς;
 ΓΙΑΝ. — (Σασισμένη). Ἐμένα; . . . τίποτα! . .
 τίποτα! . . . (Σιωπὴ γιὰ λίγο).
 ΠΕΤΡΟΧ. — (Σὰν νὰ μιλάει μόνος του ξακο-
 λουθώντας κάποια ἐσωτερικὴ του σκέψη). Ἄ, χα-
 μένε. . . Ἐπρεπε καὶ σένα μαζί νὰ σηκώσουν. . .
 Ὅ,τι καὶ ἂν σοῦ κάνανε, λίγο εἶναι, ληστή, κα-
 κοῦργε. . .
 ΓΙΑΝ. — (Πηγαίνει κοντὰ στό Γιώργη καὶ
 τοῦ λέει σιγά). Τὸ Μάνθο μήπως ἔτυχε νὰ τὸν
 δεῖς μέσα στὸν κόσμο; . . . Δὲν ἔτυχε νὰ τὸν δεῖς;...
 ΓΙΩΡ. — (Δυνατά). δὲν τὸν εἶδα ποῦπετα.
 ΓΙΑΝ. — Δὲν ἔτυχε νὰ τὸν πάρει τὸ μάτι σου
 πουθενά;
 ΓΙΩΡ. — Μέσα σὲ τόσον κόσμο, ποῦ νὰ τὸν
 δεῖς! . . . Κανένας ἀκόμα δὲν κοιμήθηκε καὶ οὔτε
 θὰ κοιμηθεῖ. . . Ὅλοι βρῆκαν κουβέντα καὶ
 μιλάνε. . . Ποιὸς ξέρει ποῦ θὰ βρῖσκεται καὶ
 μαθαίνει τὰ νέα.
 ΠΕΤΡΟΧ. — Νὰ ρθεῖ, τί θὰ ἔχει νὰ μᾶς
 πεῖ. . . Ἐγὼ σοῦ λέω πῶς δὲν ἀργεῖ μόνο γι'
 αὐτό. . . Ἐ! καὶ κάτι ἄλλο. . . .
 ΓΙΑΝ. — (Μὲ φόβο). Τί; Μά τί; . . .
 ΠΕΤΡΟΧ. — (Σιγά). Νὰ, ζητάει νὰ μάθει
 καὶ τὸν ἄλλο. . . καταλαβαίνεις; . . .
 ΓΙΑΝ. — Ἄ! βέβαια. . . ναί! . . .

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Ἡ ἔκτη σκηνοθεσία, ὅπως καὶ στὸ πρῶτο μέρος.

Σκηνὴ α'.

Ὁ Πετροχάρης κάθεται καὶ καπνίζει. Δίπλα
 κάθεται ἡ γυναῖκα του.
 ΓΙΑΝ. — (Σὰ νὰ συνεχίζει ἀρχισμένη κου-
 βέντα). Δὲν εἶναι λοιπὸν, πάντα κακὸ πρᾶμα
 μὰ κλειψιά;
 ΠΕΤΡΟΧ. — Καὶ βέβαια, τέτοιες κλειψὲς
 εἶναι ἀπὸ Θεοῦ.
 ΓΙΑΝ. — Εἶναι ἀπὸ Θεοῦ, λοιπὸν ἀπὸ Θεοῦ...
 Ὁ κλέφτης τότε δὲ θὰ εἶναι κακὸς ἄνθρωπος;
 ΠΕΤΡΟΧ. — Ὁ κλέφτης πάντα εἶναι κλέφτης.
 ΓΙΑΝ. — (Μὲ χωρὶς θάρρος). Ὁ κλέφτης
 πάντα εἶναι κλέφτης! . . . (Ἐστερα ἀπὸ λίγο).
 Μὰ ἀφοῦ εἶναι ἀπὸ Θεοῦ; . . .
 ΠΕΤΡΟΧ. — (Εἰρωνικά). Θέλεις νὰ πεῖς τότε
 πῶς ὁ κλέφτης εἶναι ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ;

ΠΕΤΡΟΧ. — Ἄν τῶμαθε τὸ παιδί καὶ θὰ
 τῶμαθε, θὰ εἶναι πιστεύω μὲ τὸ Μπαρδαλή,
 ξέρεῖς πόσο θὰ τοῦ κόστισε ἓνα τέτοιο;
 ΓΙΑΝ. — Καὶ βέβαια. . . .
 ΠΕΤΡΟΧ. — Τόχεις λίγο, τὸ παιδί ἔχει
 φιλότιμο. . . .
 ΓΙΑΝ. — Βέβαια. . . (σιωπὴ γιὰ λίγο).
 ΓΙΩΡ. — (Ἐστερα ἀπὸ λίγο). Ἐ! σὰς τὰ εἶπα
 τώρα, τὰ μάθατε καὶ αὐριο μαθαίνω καὶ σὰς λέω
 κι ἄλλα, ἂν καὶ θὰ σὰς τὰ πεῖ ὁ κύρ Μάνθος καλὴ-
 τερα ἀπὸ μένα. . . . Κυρά, μὲ θέλεις ἄλλο τίποτα;
 ΓΙΑΝ. — Ὅχι, πήγαινε κοιμήσου. . . .
 ΓΙΩΡ. — Καληνύχτα. . . . (Ἐνῶ ὁ Γιώργης
 πάει νὰ βγεῖ ἀπὸ δεξιά).
 ΓΙΑΝ. — Ἐ! Γιώργη, πολὺ ψηλὸς δὲν εἶταν
 αὐτός; . . . Ἐτσι δὲν εἶπε τὸ παιδί; . . .
 ΓΙΩΡ. — (Σταματαίει). Σὰ γίγαντας, σοῦ
 εἶπα, κυρά. . . . (Χασμουριέται). Ἄ! . . . θὰ πάω
 νὰ πέσω σὺν ψόφιος.
 ΠΕΤΡΟΧ. — Τί μᾶς νοιάζει ψηλὸς, κοντὸς,
 γίγαντας, τί σ' ἔπιασε; . . . Μωρὲ, περιέργεια! . . .
 Ἐμένα τί μὲ νοιάζει; . . . Μόνο νὰ φύγει γιὰ νὰ
 χάσει ὁ Ἀλεξωνίδης τὰ χρήματα.
 ΓΙΑΝ. — (Ἐνῶ ὁ Γιώργης φεύγει). Σὰ
 γίγαντας, σὰ γίγαντας! . . . νὰ φύγει, νὰ φύγει...
 Τί μᾶς νοιάζει εἶπες, ναί βέβαια, τί μᾶς νοιά-
 ζεις; . . . Νὰ φύγει, νὰ φύγει. . . .

ΓΙΑΝ.— Ἄ! ὁ Θεὸς μᾶς δίνει τὴν ἐκδίκησιν ποῦ ζητάμε!

ΠΕΤΡΟΧ.— Γι' αὐτὸ λέγεται δίκαιος Θεός.

ΓΙΑΝ.— Μὰ ἂν κανεὶς θελήσει νὰ πάρει τὴν ἐκδίκησιν μόνος του;

ΠΕΤΡΟΧ.— Τί θέλεις νὰ πεῖς μὲ τοῦτο;

ΓΙΑΝ.— Μὰ, ἂν ἐγὼ... ἢ σὺ καλύτερα ποῦ εἶσαι ἄνδρας... Στάσου νὰ δεῖς τί θέλω νὰ πῶ... Ὁ Ἀλεξωνίδης μᾶς ἐκλεψε, ἔτσι δένειναι;

ΠΕΤΡΟΧ.— Μᾶς ἀφάνισε ὁ ἄτιμος!

ΓΙΑΝ.— Ἐ! λοιπὸν, ἂν ἐκλεβες καὶ σὺ... Ἄς ποῦμε πὼς εἶσουν ἐσὺ ὁ ἀποφινὸς κλέφτης...

Ἐ! τότε δὲ θὰ ἔπαιρνες μόνος σου τὴν ἐκδί-
κην;

ΠΕΤΡΟΧ.— (Μὲ λίγο θυμό). Ἄν εἶμουν ἐγὼ ὁ κλέφτης!

ΓΙΑΝ.— Βέβαια, δὲ θὰ εἶσουν κακὸς ἄν-
θρωπος...

ΠΕΤΡΟΧ.— Εἶσαι καλὰ, γυναῖκα, ἢ νὰ βάλω
τις φωνές;... Ὁ ἄνδρας σου, ὁ Πετροχάρης
κλέφτης!

ΓΙΑΝ.— Τί φορμίζεις;... Τὸπα κι ὅλας
κ' ἔγινε;... Ἐδῶ κουβεντιάσαμε... Πές μου
αὐτὸ ποῦ σὲ ρωτῶ...

ΠΕΤΡΟΧ.— Δὲ μὲ παρατᾶς ἡσυχῶ, γυ-
ναῖκα!...

ΓΙΑΝ.— Ἐγὼ δὲν ξέρω καὶ πολλὰ γραμ-
ματα... Σὲ ρωτῶ ἀπλᾶ... Ἐνα πράγμα ποῦ
κάνει ὁ Θεός, δὲ μπορεῖ νὰ τὸ κάνουν καὶ οἱ
ἄνθρωποι;

ΠΕΤΡΟΧ.— Ὅχι, γιατί τότε οἱ ἄνθρωποι
γίνονται θεοί!...

ΓΙΑΝ.— Τώρα τὸ παράκαυες!... Θέλεις νὰ
πεῖς τάχατες, πὼς ἂν ἐκλεβες θὰ γινόντουνα
Θεός; (Κάνει τὸ σφαιροπαιγνίον). Μὲ κάνεις καὶ
κολάζουμαι!

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἄν τιμωροῦσα ἐγὼ μόνος
μου τὸν κλέφτη ποῦ μ' ἐκλεψε... βέβαια θὰ
γινόντουνα Θεός!... Μόνος ὁ Θεός τιμωρεῖ.

ΓΙΑΝ.— Τότε πὼς ἐσὺ θέλεις ὁ Μπάρδαλης
μονάχος του νὰ τιμωρήσῃ τὴ Μυρτούλα;...
Εἶναι ὁ Μπάρδαλης Θεός;...

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἄλλο εἶναι αὐτό!...

ΓΙΑΝ.— Ἄλλο εἶπες;... Ποῦ τὸ ξέρεις ἂν
δὲν εἶναι καὶ αὐτὸ ἀπὸ Θεοῦ;

ΠΕΤΡΟΧ.— Παραμιλᾶς, γυναῖκα;...

ΓΙΑΝ.— Δὲν ξέρω, Πετροχάρη!... (Τὰ

χάνει). Μὰ κάτι ἤθελα νὰ σοῦ πῶ... κάτι μοῦ
φαίνεται... δὲν... (χάνει τὸ λίγο θάρρος τῆς
καὶ κόβεται).

ΠΕΤΡΟΧ.— Τί;

ΓΙΑΝ.— Νὰ, ἤθελα νὰ σοῦ πῶ... (Ἄξαφνα
σὰ γαλλάζει γνώμη). Τί ἀνάποδος κόσμος!...

ΠΕΤΡΟΧ.— (Ἀπότομα). Τὸ ξέρω καιρὸ
τώρα. (Σιωπὴ γιὰ κάμποσο. Συλλογίζονται κ'
οἱ δύο).

ΓΙΑΝ.— (Ῥύθρο ἀπὸ λίγο). Κάτι ἄλλο,
Πετροχάρη, θὰ σὲ ρωτήσω...

ΠΕΤΡΟΧ.— Πάλι τὰ ἴδια!

ΓΙΑΝ.— Γιὰ πὲς μου... Ἄφοῦ εἶναι ἀπὸ
Θεοῦ οἱ κλειψὲς καμμιὰ φορὰ, λὲς νὰ εἴταν ἀπὸ
Θεοῦ κ' οἱ κλειψὲς ποῦ μᾶς ἔκανε ἐμᾶς ὁ Ἀλε-
ξωνίδης δταν...

ΠΕΤΡΟΧ.— Πὼς σοῦ ἤρθε αὐτό;... Ἐμεῖς
τί ἐκάναμε γιὰ νὰ τιμωρηθῶμε ἀπ' τοῦ Θεοῦ
τὴ Δικαιοσύνη;... Ἦ ἐπειδὴ ὁ Γέρω-Πετρο-
χάρης πολεμοῦσε γιὰ τὴν πατρίδα καὶ εἴταν
Κλέφτης στὰ βουνά;...

ΓΙΑΝ.— (Λίγο φοβισμένη). Ὅχι, μὰ ὁ πατέ-
ρας τοῦ Γέρω-Πετροχάρη...

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἐ! τί θέλεις νὰ πεῖς;...

ΓΙΑΝ.— (Φοβισμένη). Νὰ, σταματοῦσε τὰ
καράβια στὸν Κάβο καὶ ἔκανε μέσα γιου-
ροῦσι... ἔ;...

ΠΕΤΡΟΧ.— (Σηκώνεται). Ἐ! τί λὲς αὐτοῦ;...

ΓΙΑΝ.— (Μισοσηκώνεται). Δὲν εἶναι ἀλή-
θεια;

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἀλήθεια;... Ὅχι δὲν εἶναι
ἀλήθεια... Ὁ Πετροχάρης δὲν πύραζε τὰ
Ρωμῆικα καράβια... τὰ ξένα, μόνον τὰ ξένα.

ΓΙΑΝ.— (Φοβισμένη). Ὅχι πάντα... Ἐπειτα
τόσους ἀνθρώπους χάλασε...

ΠΕΤΡΟΧ.— Σώπα!...

ΓΙΑΝ.— (Μὲ πολὺ φόβο). Ναί... ναί
Πετροχάρη!...

ΠΕΤΡΟΧ.— Πάψε!... Ἐκεῖνοι ἀρπάζαν μὲ
τὸ σπαθὶ τους, δὲν εἴταν προστοχοκλέφτες!...

Ἄλλο, δὲ μπορεῖς νὰ τοῖς πεῖς ἔτσι... Στὴ
γεννιά μου μόνον παλληκάρια βροῦσκονται καὶ
ὄχι κλέφτες... (Στὰ τελευτῶντα τοῦ λόγου χτυπᾷ
τὴ πόρτα).

ΓΙΑΝ.— (Πολὺ φοβισμένη). Αὐτός!... αὐτὸς
θὰ εἶναι!... τὸ χτύπημά του... (Σὰ νὰ μὴ
θέλει ν' ἀνοίξει).

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἐ! τί κάθεται;... Δὲν ἀνοίγεις;

ΓΙΑΝ.— Τώρα... τώρα ἀνοίγω... (Πη-
χάνει φοβισμένη καὶ ἀνοίγει. Μόλις τὸν βλέπει
κάνει πίσω). Παιδί μου!...

Σκηνὴ β΄.

(Αὐτὸς μπαίνει μέσα σὰν κλέφτης, ἂν καὶ προ-
χωρεῖ ὁμοῦ μὲ ἀρκετὸ θάρρος. Εἶναι νέος ὡς 25
χρονῶν, φορεῖ ροῦχα μαῦρα, ρεμπούπλκα. Ἡ
ὄλη ἐνδυμασία του λίγο παλαιῶν καιρῶν, μον-
στάκι μικρό. Ἔχει στὸ σακάκι του λίγα αἵματα, τὸ
κολάρο τοῦ σακακιῦ του σηκωμένο, τὸ δεξί του
χέρι στὴν τσέπη τοῦ σακακιῦ. Κιτᾶζει μόλις
μπαίνει μὲ μιὰ ματιὰ γύρω του καὶ κλείνει μὲ
τ' ἄλλο χέρι τὴν πόρτα γρήγορα. Ἡ Γιαννοῦλα
παίει στὸ σοφᾶ καὶ στέκει ἀπολιθωμένη, μὲ τὰ
δύο της χέρια πίσω κρατᾷ τὸ σοφᾶ καὶ κν-
τάζει τὸ γνό τῆς σὰ νὰ τᾶχει χαμένα.)

ΜΑΝΘ.— (Ποῦ τὴν ἀντιλαμβάνεται). Τί εἶ-
ναι;... τί τρέχει;...

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἐ! πὲς μας, γιὰ τὴν κλειψιά...

ΜΑΝΘ.— (Προσποιητῶς). Ποιὰ κλειψιά!...
(Αφίνει τὸ καπέλλο του στὸ τραπέζι).

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἐ, δὲν τᾶμαδες; τοῦ Ἀλε-
ξωνίδη...
ΜΑΝΘ.— Ναι, τοῦ Ἀλεξωνίδη τὸ σπίτι...
(Προσποιεῖται μὰ φοβισμένα). Δὲ μάθατε, δὲ
μάθατε ποιός;...

ΠΕΤΡΟΧ.— Πὲς μας ἐσὺ ποῦ εἶσουν ἔξω,
ἐμεῖς ποῦ νὰ ξέρούμε δῶ πέρα;...

ΜΑΝΘ.— Βέβαια, ποῦ νὰ ξέρετε; ποῦ νὰ
ξέρετε;

ΠΕΤΡΟΧ.— Μωρὲ σὺ δὲν εἶσαι καλὰ... Ποῦ
γύριζες;... Σὲ καμὰ ταβέρνα θὰ εἶχες τρυπώσει...

ΓΙΑΝ.— Παιδί μου, πᾶμε νὰ κοιμηθῆς, νὰ
ἡσυχάσεις... Ἐ! αὔριο στὰ λέει...
ΜΑΝΘ.— Ναι, ναί πᾶμε, μητέρα, μὰ... (κν-
τάζει πρὸς τὴν πόρτα).

ΠΕΤΡΟΧ.— (Γελαστῶς). Τί;

ΓΙΑΝ.— Ἐλα, πᾶμε, πᾶμε... (τὸν τραβάει).

ΠΕΤΡΟΧ.— (Ἥσυχῶς). Τὸ παλιό σου τί τᾶ-
κάνεις;... τᾶμαδες;... Ποῦ τᾶμαδες;...

ΜΑΝΘ.— Τὸ παλιό μου;... τὸ παλιό μου;...
ΠΕΤΡΟΧ.— Ναι.

ΜΑΝΘ.— Ἄ! ἐδῶ ἀπέναντι, στοῦ Μπάρδα-
λη τὸ σπίτι.

ΠΕΤΡΟΧ.— Πότε εἶσουν;

ΜΑΝΘ.— Νὰ τώρα... τώρα, κουτσοπιάμα
μὲ τὸ Μπάρδαλη.

ΠΕΤΡΟΧ.— Καὶ τί γίνονται;

ΜΑΝΘ.— Καλὰ.

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἐ! στὰ εἶπε ὁ Μπάρδαλης;...
ΜΑΝΘ.— Τί νὰ μοῦ πεῖ;... Σοῦ εἶπα κουτσο-
πιάμα... (κντάζει φοβισμένα πρὸς τὴν πόρτα)

ΠΕΤΡΟΧ.— Καὶ ἡ Μυρτούλα;

ΜΑΝΘ.— Ἡ Μυρτούλα τραγουδοῦσε... Τρελ-
λὴ τὴν ξέρεις δὰ γιὰ τραγοῦδι...

ΠΕΤΡΟΧ.— (Γελαστῶς). ἄ! ἄ! ἄ!
ΓΙΑΝ.— Ἄσ' τὸ παιδί, πᾶμε... πᾶμε τώρα.

ΜΑΝΘ.— Ναι πᾶμε... πᾶμε, μητέρα...

ΠΕΤΡΟΧ.— (Τὸν σταματᾷ). Δὲν εἶσουν ἀ-
ποῦ Μπάρδαλη, ὄχι, γιατί ἂν εἶσουν θὰ μά-
θαινες τῆς Μυρτούλας τίς προκοπές... εἶναι
ντροπιασμένη!... Τὸ ξέρεις...

ΜΑΝΘ.— (Ὀπισθοχωρεῖ φοβισμένος καὶ λέει
σασιτισμένως σχεδὸν ἀσυναίσθητα). Ναί... ντρο-
πιασμένη... (Καὶ σὰν τώρα νὰ περιμένει κατὰ
τὴν ἔσοπαση, κντάει ἀπλανῶς).

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἄ! τὸ ξέρεις λοιπὸν καὶ σὺ!...
Ἐ! μάθανε μὲ ποιόν;... μὲ ποιόν;

ΜΑΝΘ.— Ἄ! δὲ μάθανε μὲ ποιόν... δὲ μά-
θανε... ὄχι... πᾶμε... πᾶμε μητέρα... (κντάζει
τὴν πόρτα).

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἐ! πήγαινε κοιμήσου, καὶ αὔ-
ριο τὰ λὲς καλύτερα... Ἐτσι ντὲ μιὰ φορὰ καὶ
σύ, νὰ τὸ ρίξεις ἔξω...

ΓΙΑΝ.— Ἐλα πᾶμε, πᾶμε... (τὸν κρατᾷ
ἀπ' τὸ χέρι).

ΜΑΝΘ.— (Κντάζει πρὸς τὴν πόρτα). Μὰ ποῦ,
μητέρα, ποῦ;

ΓΙΑΝ.— Νὰ, στὴν κάμαρά σου, παιδί μου...

ΜΑΝΘ.— Ὅχι, ὄχι, κάπου ἄλλοῦ νὰ κρυφτώ,
μὰ ποῦ νὰ πάω;... κάπου νὰ κρυφτώ... νὰ κρυ-
φτώ... μὲ κνηγᾶνε...

ΠΕΤΡΟΧ.— Ποιός;...

ΜΑΝΘ.— Νὰ... ἢ ἔξοσσία...

ΠΕΤΡΟΧ.— Τί;...

ΜΑΝΘ.— Νὰ, τσακώθηκα... τσακώθηκα... Ἄ!
ἤθελε νὰ μοῦ κάνει τὸν καμπόσο ἐμένα!...
ἐμένα!... νὰ γι' αὐτὸ μὲ κνηγοῦνε!...

ΠΕΤΡΟΧ.— (Κάπως χαρούμενος μὰ μὲ
ἀνησυχία). Τί ἔκανες; Τὸν λάβωσες;... Τὸν
σκοτώσες;... τῆς Μυρτούλας... Ἐ!... Τὸν ἐμί-

δες;... (Πηγαίνει κοντά του και τότε αντιλαμβάνεται τα αίματα στο σακάκι του). Τι αίματα είναι αυτά;

ΜΑΝΘ.— (Κατσουφιασμένος) Όχι, όχι, τίποτα... (Βγάζει το δεμένο χέρι απ'την τσέπη). Τουδωσα μια γροθιά, και να λαβώθηκα και γώ...

ΠΕΤΡΟΧ.— Έ, τί;... (Πηγαίνει κοντά του και η Γιαννούλα φοβισμένη πηγαίνει μακρύτερα. Του κιντάει το χέρι). Πίσω μου Σατανά!...

ΓΙΑΝ.— (Πηγαίνει κοντά). "Ας το παιδί. Έλα πάμε Μάνθο...

ΠΕΤΡΟΧ.— Φύγε από κει εσύ! (Τόν τραβάει). Έλα δώ!... (Τόν ψάχνει νευρικά του βρίσκει κάτι λίμες κ' ένα μαχαίρι). Τι είναι αυτά;... (Τά πετάει με θυμό χάμω).

ΜΑΝΘ.— (Με τα μάτια κάτω). Τίποτα...

Τίποτα... (Τά λέει με ύφος ταπεινό).

ΠΕΤΡΟΧ.— (Πιάει το κεφάλι του). "Α! συμφορά!...

ΓΙΑΝ.— Δυστυχία μας!...

ΜΑΝΘ.— Τι κάνετε έτσι;... Δεν είναι τίποτα... αυτός με λάβωσα, δεν τον λάβωσα εγώ...

ΠΕΤΡΟΧ.— Είναι αλήθεια; είναι αλήθεια; (Τραβιάει τα μαλλιά του). Κλέφτης!... Δε συλλογίστηκες τη γεννιά σου;

ΜΑΝΘ.— Πατέρα!... Να κρυφτώ, που να κρυφτώ;... Με κυνηγούνε... Δε με νοιάζει για μένα... μά...

ΓΙΑΝ.— Τόν κυνηγάνε, να τόν κρύψουμε.

ΠΕΤΡΟΧ.— Έγώ να τόν κρύψω!... Ποτέ!... Ο ίδιος θα τόν παραδώσω σ'την έξουσία τ'α χέρια.

ΓΙΑΝ.— Συλλογίσου, είναι παιδί μας.

ΠΕΤΡΟΧ.— Πάψε!... Έτσι πρέπει να κάνει ένας Πετροχάρης!...

ΓΙΑΝ.— Ωραϊός Πετροχάρης θα είσαι!... Τò σόι σου συλλογίσαι τώρα!... Θα είσαι πατέρας φυλακισμένου!...

ΠΕΤΡΟΧ.— Τι είπες; Πατέρας φυλακισμένου εγώ!... (άκούονται χτυπήματα στην πόρτα δυνατά).

ΜΑΝΘ.— Νάτοι φθάσανε!...

ΠΕΤΡΟΧ.— Σούτ!... (σιγά) Δεν είναι παιδί μου πιά!... (προς την πόρτα). Μά όχι δέ θα τόν δώσω...

ΦΩΝΕΣ.— (Απέξω) Άνοιξτε, άνοιξτε, ή έξουσία...

ΓΙΑΝ.— (Χαμένα). Όχι, όχι, έτσι πρέπει... Έλα Μάνθο, πάμε... πάμε...

ΜΑΝΘ.— Ποῦ θα κρυφτῶ;...

ΓΙΑΝ.— Ποῦ, ποῦ να κρυφτεῖ Πετροχάρη;...

ΠΕΤΡΟΧ.— (Σκέπτεται λίγο, κ' έπειτα βγάζει τὸ κλειδί). Ποῦ ἄλλοῦ;... Ποῦ ἄλλοῦ;...

Πάρε τὸ κλειδὶ τῆς κατώγας, ἐκεῖ δέ θα τόν βροῦν ποτέ... ποῦ ἄλλοῦ;... (Κάνει νὰ τὸ δώσει σ'τη Γιαννούλα μὰ πάλι στέκεται). Μαζὶ μετὰ τίμα λείψανα;... ὦ!... (ἀποφασίζει). Πάρ' το... πάρ' το... (τὸ πέρνει κ' ἐνῶ ή Γιαννούλα φεύγει μαζί μετὸ Μάνθο). Συχωράτε με, Πετροχάρηδες, ἂν κρύβω ἕναν κλέφτη μαζί... μὰ θα δειτε... θα δειτε...

ΦΩΝΕΣ.— (Απέξω και χτυπήματα δυνατά).

Θ' άνοιξτε λοιπὸν, ή θα σπάσουμε τὴν πόρτα;

ΠΕΤΡΟΧ.— (Πρὸς τὴν πόρτα). Τώρα... τώρα... Παίρνει γλήγορα, γλήγορα, ἀπὸ κάτω τις λίμες και τὸ μαχαίρι, τὸ κιντάει με προσοχή σὸν κάτι ν' ανακαλύπτει). Μπῆ!... (Κοννάει ἀπελπιστικά τὸ κεφάλι του και ἀμέσως τὰ κρύβει στοῦ τραπεζιῶν τὸ συρτάρι. Πάει πρὸς τὴ δεξιὰ πόρτα και κιντάει πρὸς τὰ κάτω). Χα! χα! κρύψου καλά, και θα δεις πὸς ἔμεις πληρώνουμε μὴ σ'τη γεννιά μας ἀτιμία!... (Κάνει σημάδι μετὸ χέρι του πὸς ὅλα τελείωσαν και πηγαίνει ν' άνοιξει τὴν πόρτα).

ΠΕΤΡΟΧ.— (Πρὸς τὴν πόρτα). Τώρα...

τώρα... Παίρνει γλήγορα, γλήγορα, ἀπὸ κάτω τις λίμες και τὸ μαχαίρι, τὸ κιντάει με προσοχή σὸν κάτι ν' ανακαλύπτει). Μπῆ!... (Κοννάει ἀπελπιστικά τὸ κεφάλι του και ἀμέσως τὰ κρύβει στοῦ τραπεζιῶν τὸ συρτάρι. Πάει πρὸς τὴ δεξιὰ πόρτα και κιντάει πρὸς τὰ κάτω). Χα! χα! κρύψου καλά, και θα δεις πὸς ἔμεις πληρώνουμε μὴ σ'τη γεννιά μας ἀτιμία!... (Κάνει σημάδι μετὸ χέρι του πὸς ὅλα τελείωσαν και πηγαίνει ν' άνοιξει τὴν πόρτα).

ΠΕΤΡΟΧ.— (Πρὸς τὴν πόρτα). Τώρα...

τώρα... Παίρνει γλήγορα, γλήγορα, ἀπὸ κάτω τις λίμες και τὸ μαχαίρι, τὸ κιντάει με προσοχή σὸν κάτι ν' ανακαλύπτει). Μπῆ!... (Κοννάει ἀπελπιστικά τὸ κεφάλι του και ἀμέσως τὰ κρύβει στοῦ τραπεζιῶν τὸ συρτάρι. Πάει πρὸς τὴ δεξιὰ πόρτα και κιντάει πρὸς τὰ κάτω). Χα! χα! κρύψου καλά, και θα δεις πὸς ἔμεις πληρώνουμε μὴ σ'τη γεννιά μας ἀτιμία!... (Κάνει σημάδι μετὸ χέρι του πὸς ὅλα τελείωσαν και πηγαίνει ν' άνοιξει τὴν πόρτα).

ΠΕΤΡΟΧ.— (Πρὸς τὴν πόρτα). Τώρα...

τώρα... Παίρνει γλήγορα, γλήγορα, ἀπὸ κάτω τις λίμες και τὸ μαχαίρι, τὸ κιντάει με προσοχή σὸν κάτι ν' ανακαλύπτει). Μπῆ!... (Κοννάει ἀπελπιστικά τὸ κεφάλι του και ἀμέσως τὰ κρύβει στοῦ τραπεζιῶν τὸ συρτάρι. Πάει πρὸς τὴ δεξιὰ πόρτα και κιντάει πρὸς τὰ κάτω). Χα! χα! κρύψου καλά, και θα δεις πὸς ἔμεις πληρώνουμε μὴ σ'τη γεννιά μας ἀτιμία!... (Κάνει σημάδι μετὸ χέρι του πὸς ὅλα τελείωσαν και πηγαίνει ν' άνοιξει τὴν πόρτα).

Σκηνή γ'.

(Μπαίνουν μέσα ἕνας ἐνοματάρχης και δνὸ χωροφύλακες).

ΕΝΩΜΑΤ.— (Χτυπώντας τὸν Πετροχάρη στὸν ὄμο). Έκανες μιὰν ὦρα νὰ μᾶς άνοιξεις, Μπάριμπα.

ΠΕΤΡΟΧ.— (Άγριος). Έ! τί θελετε;... κοιμώμαστε...

ΕΝΩΜΑΤ.— "Ησυχα και μὴν ἀγριεύεις, δὲν περνοῦν σὲ μᾶς αυτά, ἔλα πὲς μας ποῦ βρίσκεται, πρὶν ψάξουμε και τὸν βροῦμε μονάχοι μας.

Β'. ΧΩΡΟΦ.— Δέ βγάζεις μ' αυτά τίποτα, ποῦ θα μᾶς πάει; θα τὸν γνωρίσουμε.

ΠΕΤΡΟΧ.— (Με κάποια χαρά, μὰ σοβαρὸς πάντα). "Α! δὲν τὸν γνωρίζετε, δὲν τὸν γνωρίζετε,... Τότε τί θελετε δῶ;

Α'. ΧΩΡΟΦ.— Τι βγαίνει, τὰ σημάδια δὲ γελοῦνε.

ΠΕΤΡΟΧ.— (Εἰρωνικά) Ψάχτε, Ψάχτε, ἀφοῦ ἔτσι θελετε... ἔξουσία δὲν εἴσατε;... Μὰ δέ θα ἴ βρήτε κανέναν... (ἀλλάζει ὕφος) Ἀπὸ ποῦ να μπῆ; Ἡ πόρτα ἀμπαρωμένη...

Α'. ΧΩΡΟΦ.— Τῆ μοῦ κουβεντιάζεις;... Δὲν εἶναι λίγη ὦρα ποῦ εἶδα τὴν πόρτα ν' άνοιγει και να ξανακλείνει... Δὲν εἶναι να πῆς πὸς με τὸ ζόρι μπῆκε...

ΠΕΤΡΟΧ.— (Χωρὸς νὰ θέλει). Καὶ ποῦ τὸ ξέρεις πὸς εἶναι αὐτὸς;

ΕΝΩΜΑΤ.— Ὡστε μπῆκε ἄνθρωπος εδῶ μέσα; ΠΕΤΡΟΧ.— Όχι!

ΕΝΩΜΑΤ.— Τότε γιατί ρωτᾶς; Γιατί λῆς; ποῦ τὸ ξέρεις πὸς εἶναι αὐτὸς;

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἦθελα να πῶ, πὸς ἂν ἔμπαινε και κανεῖς, ποῦ δέ μπῆκε... Ποῦ τὸ ἦξερες πὸς εἶναι αὐτὸς;... (Στὰ τελευταία του λόγια μπαίνει ή Γιαννούλα τρομαγμένη, τ' άκούει και λέει ἀσυναίσθητα).

ΓΙΑΝ.— Ναί βέβαια, ποῦ τὸ ἦξερες;...

ΠΕΤΡΟΧ.— Σῶπα σύ!... Δέ σοῦ λῆφτει λόγος.

Α'. ΧΩΡΟΦ.— Άν δὲν εἶταν αὐτὸς, τί ἠθελε νᾶρθει ἀπ' τὰ χωράφια;... Τῆ γύρευε τέτοια ὦρα στὰ χωράφια;...

ΠΕΤΡΟΧ.— Δέ μπορούσε νᾶχει κατὰ κει δουλειά;

ΕΝΩΜΑΤ.— Βέβαια γιὰ να κρύψει τὰ κλεμένα, τί ἄλλο;

Α'. ΧΩΡΟΦ.— Οὔτε τὸ ντύσιμό του εἶταν ἀνθρώπου ποῦ δουλεύει στὰ χωράφια, οὔτε εἶταν ἀνάγκη να τὸ κόψει σ'την πηλάλα, ὅταν με εἶδε ἀπὸ μακρὰ... Αὐτὸ εἶταν τὸ περισσότερο ποῦ μ' ἔκανε νὰ ὑποψιαστῶ... Τῆ να σοῦ κάνω, μοῦ ξέφυγε στὰ σοκάκια... και ἄξαφνα τὸν παίρνει τὸ μάτι μου να μπαίνει δῶ μέσα... Αὐτὸς θα εἶναι, δὲν εἶν' ἄλλος. (Η Γιαννούλα άκούει με προσοχή και τρομάρα).

ΕΝΩΜΑΤ.— Μὰ τί διάολο, δέ μπόρεσες να καταλάβεις ποῖος εἶναι;

Α'. ΧΩΡΟΦ.— Τόσο μακρὰ και θεοσκοτέινα ποῦ διακρίνεις ἀνθρωπο;...

ΕΝΩΜΑΤ.— Έλα, ἔλα, μὴ χάνουμε καιρό... "Ας ψάξουμε παντοῦ...

ΠΕΤΡΟΧ. Ναὶ παντοῦ, παντοῦ ψάχτε... Οἱ παλαιοὶ καιροὶ και οἱ καινούριοι ἀδερφοῦμοι βρίσκονται.

ΕΝΩΜΑΤ.— Έλα, ἔλα δεῖξε μας ὅλα τὰ κατατόπια, μὴν ἀφίνεις τίποτα. (Η Γιαννούλα τρομάζει).

ΠΕΤΡΟΧ.— Ναί, ὅλα θα σᾶς τὰ δεῖξω. Θελετε ν' ἀρχίσουμε ἀπὸ δῶ;... Θελετε να δεῖτε ποῖος κρύβετε δῶ μέσα;... Θα ἠθελαν και ὅλοι αὐτοὶ (δείχνει τις εἰκόνες), να κρυφτοῦνε ἀπὸ ντροπή τους!... (ξασκεπάζει τὴν εἰκόνα ποῦ εἶναι σ'τη μέση σκεπασμένη).

ΕΝΩΜΑΤ.— (Περιφροντικά) Ποῖος εἶναι αὐτὸς;

ΠΕΤΡΟΧ.— Ὁ Μάνθος Πετροχάρης, ὁ πατέρας μου!...

ΓΙΑΝ.— (Άφελῶς) Ναί, τὸν εἶχαμε σκεπάσει γιὰ να μὴν τὸν φάει ή σκόνη.

ΠΕΤΡΟΧ.— Ναί, γιὰ να μὴν τὸν φάει ή σκόνη... Μὰ ποῦ να τὸν κρύψουμε τώρα; Ἡ σκόνη μπαίνει ἀπὸ παντοῦ, σύννεφο... (ἀλλάζει ὕφος). Γέρω-Πετροχάρη!... Τῆ σοῦμελλε!... Ἡ ἔξουσία σπῆτι σου!... Ἡ ἔξουσία ποῦ ἀπὸ δῶ βγήκε μὴ μέρα!...

ΕΝΩΜΑΤ.— Τὸν πατέρα σου θα μοιρολογήσεις τώρα;... Έ! δὲν ἔχουμε καιρὸ να χάνουμε...

ΠΕΤΡΟΧ.— Έλάτε, ἔλάτε!... (τοῦς πηγαίνει δεξιά). Ἐκεῖ βαθειά εἶναι ή κάμαρα ποῦ κοιμώτανε... Ἐδῶ ἔβλεπε ὄνειρα... Ψάχτε, ψάχτε, δέστε ἂν ἔμεινε τίποτα... (Πᾶνε μέσα ὁ ἐνοματάρχης και οἱ χωροφύλακες). Καὶ ἂν ἔμεινε πάρτε το και αὐτό!...

ΓΙΑΝ.— Παναγιᾶ μου, σῶσε μας!... Δὲν τὸν ξέρουν, δὲν τὸν ἔμαθαν ἄκόμα;

ΠΕΤΡΟΧ.— Σούτ!... (τῆς κάνει σημάδι ἂν κλείδωσε καλά) Καλά;...

ΓΙΑΝ.— Ναί... ἐδῶ τῶχω τὸ κλειδί, στὸν κόρφο μου... Ἐρριξα και τὸ κλῆμι!

ΠΕΤΡΟΧ.— Τσιμουδιά!... (Βγαίνει ή ἐξουσία. Η Γιαννούλα τρομάζει, σχεδὸν τρέμει). Έ! τίποτα, τίποτα δέ βρήκατε;... Ἐλάτε τώρα, πάμε ἀπὸ δῶ (τοῦς πηγαίνει ἀριστερά και τοῦς δείχνει) Ἐκεῖ κοιμώτανε ὁ μὲγάλος του γιός, ὁ Νότης, και πρωτοπαλλήγαρο τοῦ στὰ τελευταία χρόνια... Τὸν εἶδε σκοτωμένο δίπλα του... ἄλλάζει ὕφος). Σήμερα κοιμᾶται ἄλλος... Έ! γυναῖκα, ποῖος κοιμᾶται;... (Η Γιαννούλα τρομάζει).

ΕΝΩΜΑΤ.— Τῆ μᾶς νοιάζει ἐμᾶς, τί ἔκαναν οἱ δικοὶ σου, σκοτιστήκαμε λῆς τώρα... Τὸν κλέ-

φτη τώρα εμείς θέλουμε, αυτός πές μας πού κοιμάται... (Μπαίνον κ' εκεί).

ΠΕΤΡΟΧ. — Έ, έχει κι άλλη κάμαρα, έ, γυναικα, (ειρωνικά) στών Γαλαρέων τὸ ξακουσμένο σπίτι... Τὸ νυφικό του κρεβάτι ἔγινε σήμερα κρεβάτι ντροπῆς καὶ τοῦτο... (δείχνει μέσα) κλεφτοφυλιά!... Ὁ γιός σου... ὁ γιός σου τώρα ἐκεῖ κοιμάται... Ἔνα εἶναι τώρα μετὴ θειά του (ειρωνικά) τὴν τιμημένη!...

ΓΙΑΝ. — Γιὰ τὸ Θεό! (Βγαίνει ἡ ἐξουσία).

ΕΝΩΜΑΤ. — Ἄλλου, ἄλλου, τὰ κρυφὰ δεῖξε μας.

ΠΕΤΡΟΧ. — Πᾶμε, πᾶμε ἀπὸ δῶ, (ὁ Πηροχάρης προχωρεῖ δεξιά πρὸς τὴν πόρτα πὸν πᾶει πρὸς τὰ κάτω) νὰ δεῖτε τὰ κρυφὰ, οὔτε ποντίκια δὲ θὰ βρῆτε, ὄχι ἄνθρωπο... (ἀλλάζει ὄψος) Ἐχουμε ὅμως πολλὰ ποντίκια, εἶναι κρυμμένα δὲν φαίνονται... Ἄλλα γεννήθησαν μεσ' στὸ σπίτι καὶ ἄλλα ἔρχονται ἀπ' ἔξω... Ἄλλα ροκανίζουν τὰ ροῦχα καὶ ἄλλα τὴν τιμὴ μας, γυναῖκα! Ἔ! τί λές;... Ποντικοφάρμακο σ' ὄλα, ποντικοφάρμακο... (Προχωρεῖ πρὸς τὰ μέσα καὶ πίσω τὸν ἀκολουθεῖ ἡ ἐξουσία).

ΓΙΑΝ. — (Στὸν ἐνωματάρχη καθὼς μπαίνει μέσα). Μὴ τὸν συνερίζεσαι τί λέει... Ἔ, ἔχει καὶ αὐτὸς τὸν πόνο του.

ΕΝΩΜΑΤ. — Ἔννοια σου γερόντισσα, τὸν κατὰ βάναμετὶ γέρω-ξεκούτης εἶναι. (Μόλις φεῖγουν, ἡ Γιαννοῦλα πᾶει σὴν πόρτα καὶ κοιτάει πρὸς τὰ κάτω τρομαγμένη).

ΓΙΑΝ. — (Ἐστερα ἀπὸ λίγο) Ἄ! Παναγιᾶ μου!... Γιὰ τὸ Θεό!... Ἄ! πέρασαν, πέρασαν!... Τίποτα!... (Χαρούμενη) Σ' εὐχαριστῶ Χριστέ μου!... (Κάνει τὸ σταυρό της. Καὶ ὕστερα ἀπὸ λίγο ἔρχονται ὁ Πηροχάρης καὶ ἡ ἐξουσία).

ΕΝΩΜΑΤ. — (Στὸν Ἀ' χωροφύλακα). Τί διάολο!... Δὲ μᾶς εἶπες πὼς τὸν εἶδες νὰ μπαίνει δῶ μέσα; (Ὁ Πηροχάρης πηγαίνει καὶ κἀθετα σὺλλογισμένως).

Α' ΧΩΡΟΦ. — Ὅπως σὲ βλέπω καὶ με βλέπεις.

ΕΝΩΜΑΤ. — Παράξενο!... Τότε πῶς δὲ βρίσκεται πουθενά;

Α' ΧΩΡΟΦ. — Ξέρω καὶ γὼ τί νὰ πῶ!... Σᾶς λέω πὼς κινήγησα κάποιον καὶ τὸν εἶδα νὰ μπαίνει δῶ μέσα... (Στὴν ἔννοια τὸν ἐνωματάρχη

καὶ τὸ β' χωροφύλακα). Ποῖος ξέρεי τί κρυφῶνες ἔχουνε τοῦτα τὰ παλιὰ σπίτια... Ἄμ θὰ τὸν βροῦμε, πὺ θὰ μᾶς πᾶει... Ἐχουμε τὰ σημάδια.

ΕΝΩΜΑΤ. — (Στὴν Ἀ). Ἔτσι κ' ἔτσι ἐδῶ πὺ εἶναι δὲν τὸν βρίσκουμε, ἄς κάνουμε λοιπὸν πὼς δὲν ξέρουμε τίποτε, κ' ἐννοια σου θὰ τὸν πιᾶσουμε, δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς φύγει... Α' ΧΩΡΟΦ. — Καλά!

ΕΝΩΜΑΤ. — (Δυνατὰ). Ἔ! καλὴ νύχτα γέρο, φαίνεται πὼς ὁ χωροφύλακας ἔκανε λάθος, αὐτὸ μοῦ ἔλεγε τώρα, φαίνεται δὲ βρίσκεται δῶ μέσα κανεῖς.

ΓΙΑΝ. — (Χαρούμενη). Κανεῖς... Κανεῖς... ΠΕΤΡΟΧ. — (Κουνάει τὸ κεφάλι του δίχως νὰ βγάλει λέξι).

ΓΙΑΝ. — Τώρα νὰ σᾶς ἀνοίξω... (Τοῦς ἀνοίγει, φεύγουν καὶ ξανακλείνει τὴν πόρτα).

Σκηνὴ δ'.

ΓΙΑΝ. — Ἄ! Ἐφυγαν ἐπὶ τέλους!... Ἀπόψε ἤσυχάσαμε. Αὔριο τί θὰ κάνουμε;... Δὲν πρέπει νὰ τὸν δοῦνε, νὰ τὸν δεῖ κανεῖς... Αὐτὰ τὰ σημάδια!... τὸ χέρι του!...

ΠΕΤΡΟΧ. — (Μισοάγρια καὶ μισοειρωνικά). Αὔριο!... Αὔριο θὰ ἤσυχάσουμε... ΓΙΑΝ. — Πῶς;... Νὰ φύγει μακριὰ γιὰ λίγο τοῦλάχιστο καιρό... Ναί, νὰ φύγει... ΠΕΤΡΟΧ. — Θὰ φύγει γιὰ πάντα... Μετὰ τὰ ἴδια τὰ χέρια μου θὰ τὸν ξεσῶ!

ΓΙΑΝ. — Πηροχάρη!

ΠΕΤΡΟΧ. — Θυμᾶσαι ποῦ παράγγειλα τοῦ Μπάρδαλη γιὰ τὴ Μυρτοῦλα;

ΓΙΑΝ. — (Χαμένη). Ἡ Μυρτοῦλα... Ἡ Μυρτοῦλα... ντροπιασμένη... ΠΕΤΡΟΧ. — Καὶ ὁ γιός σου εἶναι τίμιος; ΓΙΑΝ. — Πάντα εἶναι αἷμα σου, σάρκα σου... ΠΕΤΡΟΧ. — Εἶναι ἕνας προστυχοκλέφτης πὺ μᾶς ντροπιᾶζει... γι' αὐτὸ, γι' αὐτὸ δὲν τὸν ἔδωσα, ἢ νόμιζες πὼς τόκανα γιὰ νὰ τὸν σώσω;... (Χειρονομία ἀπελπισίας καὶ θυμοῦ). ὦ!

ΓΙΑΝ. — Γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, Πηροχάρη!

ΠΕΤΡΟΧ. — Ἐγὼ δὲ γνώρισα αὐτὴ τὴν ἀγάπη!... Ἐμένα μ' ἔθρεψε τὸ μῖσος, γεννή-

θηκα στοὺς καιροὺς τοῦ ἀφανισμοῦ καὶ μέσα στοὺς κρότους τοῦ πολέμου.

ΓΙΑΝ. — Ὅχι δὲ θὰ τὸ κάνεις αὐτὸ, νὰ γίνεις φονιάς τοῦ παιδιοῦ σου, νὰ βάρψεις τὸ χέρι σου μέσα στὸ δικό σου αἷμα.

ΠΕΤΡΟΧ. (Γελάει πικρὰ...)

ΓΙΑΝ. — (Τραβάει τὰ μαλλιά της). Ἀλλοίμονο σὲ μένα!... ΠΕΤΡΟΧ. — (Στὴν εἰκόνα). Ναί, τ' ὄνομά σου θὰ μείνει ὅπως μᾶς τ' ἄφησες κληρονομιά, ἐκείνος πὺ θέλησε νὰ τὸ λερώσει, θὰ λείψει, καὶ θὰ λείψει... Ὅρκίζομαι στὴ μεγάλη σου μορφή!

ΓΙΑΝ. — ὦ! μὴν ὀρκίζεσαι στὸν πατέρα σου! ΠΕΤΡΟΧ. — Ὅρκίζομαι γιὰτι δὲ θ' ἀργίσω νὰ τὸ κάνω... Ἔλα πηγαινέ νὰ τοῦ ἀνοίξεις καὶ νὰ τοῦ πῆς νὰρθεῖ δῶ.

ΓΙΑΝ. — Παναγιᾶ μου!

ΠΕΤΡΟΧ. — (Ἄγρια). Πηγαινέ... ΓΙΑΝ. — Ὅχι, ποτὲ δὲ θὰ σ' ἀφήσω νὰ κάνεις ἕνα τέτοιο πράμα... Εἶμαι μᾶνα καὶ πονᾶ... Ὅπως εἶναι παιδί σου εἶναι καὶ παιδί μου, σάρκα μου, σπλάγχο μου. (Ξεσηθώνεται καὶ πιάνει τὰ στήθια της). Μετὸ αἷμα μου τὸν ἔθρεψε καὶ τὸν μεγάλωσα!... Κάλιο νὰ τὸν παραδώσω στὰ χέρια τῆς ἐξουσίας παρὰ νὰ...

ΠΕΤΡΟΧ. — (Ἄγρια). Πηγαινέ... ΓΙΑΝ. — Ὅχι, ποτὲ δὲ θὰ σ' ἀφήσω νὰ κάνεις ἕνα τέτοιο πράμα... Εἶμαι μᾶνα καὶ πονᾶ... Ὅπως εἶναι παιδί σου εἶναι καὶ παιδί μου, σάρκα μου, σπλάγχο μου. (Ξεσηθώνεται καὶ πιάνει τὰ στήθια της). Μετὸ αἷμα μου τὸν ἔθρεψε καὶ τὸν μεγάλωσα!... Κάλιο νὰ τὸν παραδώσω στὰ χέρια τῆς ἐξουσίας παρὰ νὰ...

ΠΕΤΡΟΧ. — Τώρα ἡ ἐξουσία ἔφυγε... ἐγὼ εἶμαι ἐξουσία, ὅπως ἔπρεπε πάντα νὰ εἶμαι, ἐγὼ ὁ Πηροχάρης!... ΓΙΑΝ. — Ἄν εἶσαι Πηροχάρης ἐγὼ ἴμαι Χοτζαρίνα... ξανόρχεται ἡ ἐξουσία... Θὰ δεῖς... (Ἀνοίγει γλήγορα, γλήγορα, τὸ παράθυρο καὶ φωνάζει μ' ὄλη της τὴ δύναμη). Χωροφύλακες!... ΠΕΤΡΟΧ. — Φύγε ἀπὸ κεῖ!... (Τὴν πιάνει

καὶ τὴ σπρώχνει μακριὰ ἀπ' τὸ παράθυρο, ἐκείνη κάνει πάλι νὰ φωνάξει).

ΓΙΑΝ. — Χωροφύλ... (Ὁ Πηροχάρης τῆς κλείνει τὸ στόμα. Ἡ Γιαννοῦλα πέφτει ἀποκαμωμένη σὲ μιὰ καρέκλα καὶ κουνάει τὸ κεφάλι της, χτυπώντας μετὰ δυνάμει τὰ γόνατά της). Παναγιᾶ μου!... Τί ἁμαρτίες εἶχαμε!... (Σιωπὴ γιὰ λίγο)

ΠΕΤΡΟΧ. — (Περπατεῖ πάνω κάτω. Τώρα ἔξαφνα γυρίζει πρὸς τὴ γυναῖκα του καὶ τῆς λέει ἄγρια). Πηγαινέ νὰ τοῦ ἀνοίξεις καὶ νὰ τοῦ πῆς νὰρθεῖ ἐδῶ πὺ τὸν θέλω.

ΓΙΑΝ. — (Κουνάει στὴν καρέκλα της, σὰν νὰ φοβάται νὰ πᾶει καὶ νὰ φοβάται νὰ μὴν πᾶει...)

ΠΕΤΡΟΧ. — Πηγαινέ σοῦ λέω... ΓΙΑΝ. — Δὲ θὰ κάνεις τίποτα κακό;... ΠΕΤΡΟΧ. — Δὲν ξέρω, πηγαινέ!... ΓΙΑΝ. — (Μισοσηκώνεται ἀπὸ τὴν καρέκλα). Ναί... ΠΕΤΡΟΧ. — Πηγαινέ καὶ δὲν κάνω τίποτα.

ΓΙΑΝ. — (Ζητώνει κοιτᾶ τὸν). Δὲ λές ἀλήθεια... ΠΕΤΡΟΧ. — Ἀλήθεια σοῦ λέω, θὰ δεῖς, δὲν κάνω τίποτα, θέλω μονάχα νὰ ξηγηθῶ μαζί σου.

ΓΙΑΝ. — Αὐτὸ μονάχα;

ΠΕΤΡΟΧ. — Ναί αὐτό... Θὰ πᾶς;... ΓΙΑΝ. — Τώρα;... Αὔριο ξηγιέσαι.

ΠΕΤΡΟΧ. — (Ἄγρια). ὦ!... Τότε δός μου τὸ κλειδί νὰ πάω μόνος μου... ΓΙΑΝ. — Παναγιᾶ μου! (Φεύγει ἀπὸ κοιτᾶ του).

ΠΕΤΡΟΧ. — (Πηγαίνει κατ' ἀπάνου της). Δός μου το σοῦ εἶπα, μὴν τὸ πάρω μετὸ ζόρι... ΓΙΑΝ. — (Φεύγει γλήγορα πρὸς τὴν πόρτα). Ἀλλοίμονο!... Πηγαίνω, πηγαίνω μόνη μου!...

ΠΕΤΡΟΧ. — Αὐτὸ μονάχα;

ΠΕΤΡΟΧ. — Ναί αὐτό... Θὰ πᾶς;... ΓΙΑΝ. — Τώρα;... Αὔριο ξηγιέσαι.

ΠΕΤΡΟΧ. — (Ἄγρια). ὦ!... Τότε δός μου τὸ κλειδί νὰ πάω μόνος μου... ΓΙΑΝ. — Παναγιᾶ μου! (Φεύγει ἀπὸ κοιτᾶ του).

ΠΕΤΡΟΧ. — (Πηγαίνει κατ' ἀπάνου της). Δός μου το σοῦ εἶπα, μὴν τὸ πάρω μετὸ ζόρι... ΓΙΑΝ. — (Φεύγει γλήγορα πρὸς τὴν πόρτα). Ἀλλοίμονο!... Πηγαίνω, πηγαίνω μόνη μου!...

ΠΕΤΡΟΧ. — Αὐτὸ μονάχα;

ΠΕΤΡΟΧ. — Ναί αὐτό... Θὰ πᾶς;... ΓΙΑΝ. — Τώρα;... Αὔριο ξηγιέσαι.

ΠΕΤΡΟΧ. — (Ἄγρια). ὦ!... Τότε δός μου τὸ κλειδί νὰ πάω μόνος μου... ΓΙΑΝ. — Παναγιᾶ μου! (Φεύγει ἀπὸ κοιτᾶ του).

ΠΕΤΡΟΧ. — (Πηγαίνει κατ' ἀπάνου της). Δός μου το σοῦ εἶπα, μὴν τὸ πάρω μετὸ ζόρι... ΓΙΑΝ. — (Φεύγει γλήγορα πρὸς τὴν πόρτα). Ἀλλοίμονο!... Πηγαίνω, πηγαίνω μόνη μου!...

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Ἡ ἴδια σκηνοθεσία. Στὸ τέλος ἔχει περὶ ξημερῶσει.

Σκηνὴ α'.

(Τώρα μπαίνει ὁ Μάνθος ντροπαλὸς, σοβαρὸς, μὰ μεθάρρος καὶ πίσω του φοβισμένη ἡ μητέρα του. Ὁ Πηροχάρης βρίσκεται ἀπὸ πρὶν στὴ σκηνή, πρὶν ν' ἀνοίξει, μετὸ μαχαῖρι στὸ χέρι

του καὶ μόλις μπαίνει τὸν κοιτάει καταφρονητικά. Ὁ Μάνθος τὸν κοιτάει κάπως συνεσταλμένος, πάντα ὅμως μεθάρρος).

ΠΕΤΡΟΧ. — (Στὸ Μάνθο). Τοῦτο τὸ μαχαῖρι πὺ σοῦ βρῆκα ἀπάνου σου, τίνοσ εἶναι;

ΜΑΝΘ. — "Α! τοῦτο;... Τοῦ ἀντρείω-
μένου τοῦ θείου μου τοῦ Νότη.

ΠΕΤΡΟΧ. — Τὸ ξέρω... Ποῦ τὸ βρῆκες;
ΜΑΝΘ. — (Αφελῶς). Στὸ σπίτι του.

ΠΕΤΡΟΧ. — "Α! βέβαια, τώρα πᾶς καὶ
σπίτι του... Πᾶς στὴ θειά σου, τὴ Μάρω...
"Ε! ἴδιοι εἴσατε τώρα, βέβαια, βέβαια!...

ΜΑΝΘ. — (Ήρεμα καὶ κονιῶντας τὸ κε-
φάλι του). Μακάρι νὰ εἶμουν ὁ ἴδιος μὲ τὴ
θειά μου!... Πιστεύεις καὶ σύ, πατέρα, ἐκεῖνα
ποῦ λέει ὁ κόσμος ὅλος... οἱ ὀχτροὶ μας,
καθὼς τοὺς λές ἐσύ.

ΠΕΤΡΟΧ. — (Γελάει πικρά). Χμ! χμ!...

ΜΑΝΘ. — Τρωγόμαστε, πατέρα, γι' αὐτὸ
μᾶς βρίσκουν ξεμοναχιασμένους καὶ μᾶς χτυπᾶν
καλύτερα.

ΠΕΤΡΟΧ. — Βέβαια τώρα ποῦ μοιάζετε,
ὑποστηρίζετε... "Ε! ἐκεῖνη σοῦδωσε καὶ τὸ
μαχαῖρι... γιὰ τὴν κλεψιά! ἔ;...

ΜΑΝΘ. — Τὸ μαχαῖρι μόνος τὸ πῆρα, ἡ
θειά δὲν ξέρεi τίποτα.

ΠΕΤΡΟΧ. — (Γελάει εἰρωνικὰ καὶ πικρά).
Τίποτα, τίποτα... χμ!...

ΜΑΝΘ. — (Πέροντας τὸ καπέλλο του). "Εχε
γιά;...

ΠΕΤΡΟΧ. — Ποῦ πᾶς;

ΜΑΝΘ. — Θὰ φύγω.

ΠΕΤΡΟΧ. — Μεῖνε ἐδῶ, ἔχουμε νὰ μιλι-
σουμε.

ΜΑΝΘ. — Τί νὰ ποῦμε, πατέρα;

ΠΕΤΡΟΧ. — Σὲ θέλω, σοῦ εἶπα...

ΜΑΝΘ. — Καλά!... Πές μου ὅ,τι θέλεις
νὰ μοῦ πεις καὶ νὰ φεύγω.

ΠΕΤΡΟΧ. — (Στὴ Γιαννοῦλα) Πήγαινε νὰ
πιᾶσεις λίγο κρασί.

ΓΙΑΝ. — (Σὰ νὰ μὴ θέλει)....

ΠΕΤΡΟΧ. (Εἰρωνικά). Σοῦ εἶπα νὰ πᾶς
νὰ πιᾶσεις λίγο κρασί, τί κάθεις; Θέλω νὰ
μεθύσω ἀπόψε... Δὲν ξέρεις πόσο εὐχαριστη-
μένος εἶμαι, ὅλα πᾶνε πρῶτα!... Τὸ σόι μας
τραβάει μπρός... Καὶ ποῦ εἶσαι ἀκόμα!...
Τώρα ποῦ ἀνοίξαμε τὸ δρόμο, καλὴ ἀρχή, θὰ
ξαναγένομε πλούσιοι, ποιὸς μᾶς μπουδίζει;...
θὰ σκοτώνουμε, θὰ κλέβουμε, θὰ πουλάμε
τὰ κορίτσια μας!... "Ε! γυναῖκα!... Φέρε
κρασί, ἀπὸ ἀπόψε ξεμυρώνει καινούργια μέρα
γιὰ τὴ γεννιά μας... .

ΓΙΑΝ. — (Πονετικά). Δὲν πᾶς νὰ κοιμηθεῖς
Πετροχάρη;

ΠΕΤΡΟΧ. — Νὰ κοιμηθῶ εἶπες!... Καὶ
θαρρεῖς πῶς μοῦ πάει ὕπνος;... "Απ' τὴ
χαρά μου, τὴ χαρά μου, ὄχι ἄλλο... Εἶμ'
εὐχαριστημένος σοῦ εἶπα, καταχαρούμενος...
"Ε! τί κάθεις; Πήγαινε νὰ φέρεις κρασί
σοῦ λένε!...

ΓΙΑΝ. — Μά... .

ΠΕΤΡΟΧ. — (Πρὸ θυμωμένα). Θ' ἀκούσεις
ποῦ σοῦ μιλάω;... Πήγαινε!...

ΓΙΑΝ. — (Ζυγώνει κοντά του καὶ τοῦ λέει
σιγά ἐνῶ ὁ Μάνθος στέκει παράμερα). Πετρο-
χάρη!... φοβᾶμαι... .

ΠΕΤΡΟΧ. — (Δυνατά). Φοβᾶσαι νὰ μοῦ
φέρεις κρασί!... χα! χα Σάμπως εἶναι φαρ-
μάκι... .

ΜΑΝΘ. — "Ελα, πήγαινε, μάνα, γιὰ νὰ
τελειώνουμε, γιατί δὲν πηγαίνεις;... .

ΓΙΑΝ. — Ναι, παιδί μου, ναι... . (Σιγὰ στὸν
Πετροχάρη). Δὲ θὰ κάνεις ὅμως τίποτα;

ΠΕΤΡΟΧ. — Τί νὰ κάνω;

ΓΙΑΝ. — (Σιγὰ). "Εκεῖνο ποῦ εἶπες!...

ΠΕΤΡΟΧ. — Τώρα σοῦ εἶπα θὰ μεθύσω.

ΓΙΑΝ. — (Σιγὰ). Μὲ γελάς, Πετροχάρη!...

ΠΕΤΡΟΧ. — (Σιγὰ καὶ αὐτὸς καὶ ἤρεμα).
Τώρα δὲν εἶναι καιρὸς γιὰ τέτοια πράγματα, μὴ
λές κουταμάρες, μόνο σοῦ εἶπα, θέλω νὰ ξεγηθῶ
μαζί τοῦ, νὰ τὰ ποῦμε.

ΓΙΑΝ. — (Σιγὰ). "Ας κάτσω καὶ γὼ σὲ μιὰ
γωνιά δῶ, τί πειράζει;

ΠΕΤΡΟΧ. — (Σιγὰ καὶ ἀπότομα). Κάνε τὴ
δουλειά σου, αὐτὰ ποῦ σοῦ εἶπα δὲ γίνονται,
λέγονται μονάχα. (Δυνατά). "Ελα, πήγαινε... .

ΓΙΑΝ. — (Σιγὰ). Πετροχάρη συλλογίσου... .

ΠΕΤΡΟΧ. — (Φουρκισμένος τὴ σπρώχνει).
Πήγαινε, σοῦ εἶπα, πήγαινε... . (Τὴ βγάξει ἔξω
καὶ κλειδώνει τὴν πόρτα).

ΓΙΑΝ. — (Σύγχρονα φωνάζει) "Αλλά μου,
ἀλλά μου ἡ δόλια!... . (Τώρα ἀπέξω ἀπ' τὴν
πόρτα φωνάζει) Πετροχάρη!... Γιὰ τὸ Θεό!... .

Σκημὴ β'.

(Ὁ Πετροχάρης κντιάζει μ' ἄγριες ματιὰς τὸ
Μάνθο σὰν νὰ θέλει νὰ τὸν καταπιεῖ. Ὁ Μάνθος
σκίβει κάτω τὸ κεφάλι).

ΜΑΝΘ. — (Υστερα ἀπὸ λίγο σὰν νὰ ἀνυπο-
μονεῖ. Ταπεινά). Πατέρα, μὲ θέλεις τίποτα;

ΠΕΤΡΟΧ. — Τί νὰ σὲ θέλω, σκύλλε!... τί
ἔκανες;... τί ἔκανες;... .

ΜΑΝΘ. — (Δὲν ἀπαντᾷ).

ΠΕΤΡΟΧ. — Δὲ μιλάς;... Δὲ λές τίποτα;...

ΜΑΝΘ. — Τί νὰ πῶ, πατέρα;... .

ΠΕΤΡΟΧ. — Μωρὸ σοῦ ἀρνήθηκα ποτὲ τί-
ποτα;... "Ὅ, τι μοῦ ζήτησες, πάντα δὲ σοῦδωσα;

ΜΑΝΘ. — (Ταπεινά) Γι' αὐτὸ κ' ἐγὼ δὲ σοῦ
ζήτησα, ἐπειδὴ ἤξερα πῶς δὲ θὰ μοῦ ἀρνηθεῖς,
τί νὰ σοῦ πάρω πιά;... "Αρκετὰ σοῦ πῆρα.

ΠΕΤΡΟΧ. — Γι' αὐτὸ πῆγες νὰ τὰ πάρεις
ἀπ' ἄλλοῦ;...

ΜΑΝΘ. — "Απὸ κεῖ ποῦ θὰ μοῦ τ' ἀρνιό-
τουσαν... .

ΠΕΤΡΟΧ. — "Εκλεψες σὰν τὸ χειρότερο λο-
ποδύτη.

ΜΑΝΘ. — "Ὅχι χειρότερα ἀπ' ὅ, τι μᾶς ἔκλε-
ψε αὐτός.

ΠΕΤΡΟΧ.— Αὐτὸς ὅμως σοῦ πῆρε τὸ πιὸ
πολύτιμό σου πρᾶμα, δίχως νὰ τὸ καταλάβεις...
Σοῦ πῆρε τὴν τιμὴ σου, τ' ὄνομά σου.

ΜΑΝΘ.— (Συλλογισμένος καὶ κονιῶντας τὸ
κεφάλι). Εἶναι ἡ μόνη φορὰ ποῦ δὲν ἔκανε
καλὰ τὴ δουλειά του, ἔκλεψε δίχως νὰ κερδίσει.

ΠΕΤΡΟΧ. — (Γελῶντας πικρά). Χα! χα!
δίχως νὰ κερδίσει... (σὰν νὰ μιλάει μόνος) Μὰ
ὄχι, δὲ θὰ μοῦ κλέψει τ' ὄνομά μου, ὄχι!...
(κονιάει τὴ γροθιά του).

ΜΑΝΘ.— (Βγαίνοντας ἀπὸ συλλογὴ καὶ
ταπεινά). Συμπάθησέ με, πατέρα, ... πάλαινα
ἀρκετὰ πρὶν τὸ κάνω. "Εκλεβα κάθε βράδυ
στὸν ὕπνο μου καὶ σηκώνομουν με τὴν ἔννοια
τῆς κλεψιάς. "Ε! δὲν εἶταν ζωὴ αὐτὴ, ἀλήθεια... .

ΠΕΤΡΟΧ. — Τί λόγια εἶναι αὐτά;... Γιὰ
νὰ λές τέτοια σπούδαζες τόσον καιρὸ;... "Εκεῖ
σοῦ τᾶμαθαν;

ΜΑΝΘ. — "Εκεῖ μοῦ εἶπαν ἄλλα πράγματα,
αὐτὰ τᾶμαθα ἀπὸ σένα.

ΠΕΤΡΟΧ. — "Απὸ μένα;

ΜΑΝΘ.— Πόσες φορὸς μοῦ εἶπες ν' ἀρπάξω
ἐκεῖνα ποῦ μᾶς κλέψαν, ἐσὺ δὲ μοῦ τὸ εἶπες;

ΠΕΤΡΟΧ. — "Εγώ!

ΜΑΝΘ.— Ναι ἐσὺ μ' ἀνάθεψες μὲ τὴν
ιδέα αὐτὴ, ὀλομερὶς τὴν ἄκουγα... . Εἶταν

μέσα στὸ αἷμα μου, πατέρα, μέσα στὸ αἷμα μου
ἢ κλεφτουριά.

ΠΕΤΡΟΧ. (Μὲ θυμό). Δὲ σοῦ εἶπα νὰ
μπεῖς κρυφὰ καὶ νύχτα νὰ κλέψεις. Σοῦ εἶπα
ν' ἀρπάξεις στὰ φανερά καὶ μέρα μεσημέρι τῆς
γεννιάς τ' ἀκριβὰ καὶ τιμημένα. Τ' ὄνομά μας,
τὴν ψυχὴ μας ν' ἀρπάξεις, ποῦ στὴ λάσπη τὴ
σέρνουν.

ΜΑΝΘ. Συγγώραμε πατέρα, τὸ νοιώθω
πὼς ὅ, τι ἔκανα εἶναι ταπεινό... Μὰ δὲς μου
τὴν εὐχὴ σου νὰ φύγω καὶ σοῦ τάζω μιὰ μέρα
ν' ἀρπάξω ὅλα ὅσα ὀνειρεύτηκες... Φεύγω
πατέρα, πηγαίνω ναῖρω τῆς γεννιάς τὴν ψυχὴ.
(Κάνει νὰ φύγει).

ΠΕΤΡΟΧ. Δὲ θὰ πᾶς πουθενά, ἐδῶ θὰ
μείνεις, δὲ φεύγεις ζωντανός.

ΜΑΝΘ. Εἶναι ἀνάγκη νὰ φύγω. Μὴ μὲ
κρατᾶς, πατέρα.

ΠΕΤΡΟΧ. "Ὅχι.

ΜΑΝΘ. Πρέπει νὰ εἶμαι μακριὰ πρὶν
ξημερώσει. Δὲ μὲ νοιάζει γιὰ μένα μὰ φροντίζω
καὶ γιὰ ἄλλον.

ΠΕΤΡΟΧ. (Τὸν κρατᾷ πὸν πηγαίνει
πρὸς τὴν πόρτα). "Εχεις καὶ συντρόφους, ἔ,
στὴν κλεψιά. "Ατιμε!...

ΜΑΝΘ. Δὲν ἔχω τίποτα... Δὲν ξέρεις
πατέρα, τί κακὸ κάνεις;... Φέρνεις κατα-
στροφή, ἀφανισμό!... Τί μὲ θέλεις; "Ασε με...
Πές μου ἐπὶ τέλους τί μὲ θέλεις;

ΠΕΤΡΟΧ. Θέλω νὰ μείνεις ἐδῶ, γιατί
ἔτσι τὸ θέλω.

ΜΑΝΘ. Μὰ γιατί τόσο πείσμα, χωρίς
αἰτία, ἀνώφελα.

ΠΕΤΡΟΧ. "Εχω τὸ σκοπό μου... .

ΜΑΝΘ. (Κλείνει τὶς γροθιὲς του καὶ μέσα
ἀπὸ τὰ δόντια του). Γιὰ τὸ Θεό!...

ΓΙΑΝ. (Απέξω). "Ανοίξε, ἔφερα τὸ κρασί.

ΜΑΝΘ. (Πηγαίνει ν' ἀνοίξει).

ΠΕΤΡΟΧ. (Δὲν τὸν ἀφίρει). Τί κάνεις
αὐτοῦ;... .

ΜΑΝΘ. Ν' ἀνοίξω νὰ χαιρετήσω τὴ
μητέρα.

ΠΕΤΡΟΧ. Δὲν ἔχεις μητέρα οὔτε πατέρα.

ΜΑΝΘ. (Μὲ δυσφορία). Πάει καλά... .
"Εχετε γιὰ... (πηγαίνει πάλι πρὸς τὴν
πόρτα).

ΠΕΤΡΟΧ. Δὲ θὰ πᾶς πουθενά... .

ΜΑΘΝ.—(Παρακλητικά). Πατέρα!... Σοῦ λέω εἶναι ἀνάγκη, μεγάλη ἀνάγκη, πιστεψέ με... Κι ἂν ἔκλεψα, μόνο γι' αὐτὸ ἔκλεψα, γιὰ νὰ φύγω μακριὰ, δὲν μποροῦσα πιά νὰ μείνω δῶ... Συμπάθησε, πατέρα ἕναν ἀηλιπισμένον ποὺ Μοῦρα στραβὴ τὸν σπρώχνει στῆς Ἄμαρτίας τὸ δρόμο... Κάτι πιὸ δυνατό ἀπὸ μένα, ναι, πιὸ δυνατό μ' ἔσπρωξε... Ἦθελα πάντα νὰ κάνω μιὰ κλεισιά, μιὰ μεγάλη κλεισιά, σὰν καὶ κείνη ποὺ καὶ σὺ ὄνειρευέσαι, μὰ πατέρα, εἶναι φαίνεται κοινὴ Μοῦρα σ' ὅλους ἐκείνους ποὺ ὄνειρεύονται νὰ ταπεινώνουν ἔτσι τὰ ὄνειρά τους... Μὰ ξέσπασα στοῦ Ἀλεξωνίδη, τὸ ξέρω εἶναι προστυχοκλεισιά... μὰ πατέρα, πές μου, (μὲ θέρμη). Ποῖος ξέρει ἂν τὸ κρίμα δὲν ἀκολουθῆι ἀπ' τὸν παλιὸ καιρὸ τὴν γεννεὰ μας, ποῖος ξέρει τί ἁμαρτίες πληρώονυμε τώρα.

ΠΕΤΡΟΧ.—(Μὲ θυμό). Ἔ, τί θέλεις νὰ πεις;

ΜΑΘΝ.—(Σιγὰ). Τὰ κρίματα, τὰ παλιὰ κρίματα τῶν Πετροχάρηδων.

ΠΕΤΡΟΧ.—(Μὲ πολὺ θυμό). Ἔ, Σατανὰ! Μὴ ξέτσι γιὰ τὴν γεννεὰ ἐκείνου (δείχνει τὴν εἰκόνα τοῦ πατέρα του).

ΜΑΘΝ.—Ναι, μὲ τὴν ἁμαρτία γεννήθηκε καὶ τὴν ἁμαρτία ἔκανε ἀντροειά του. Ἔ, ποῖος ξέρει ἂν δὲν ἔλαχε ἡ ἴδια σὲ μένα Μοῦρα.

ΠΕΤΡΟΧ.—Σὲ σένα, Κλέφτη!...

ΜΑΘΝ.—Ναι, νοιώθω, ὁ παλιὸς Κλέφτης νὰ βρυνκολαιάζει μέσα μου.

ΠΕΤΡΟΧ.—(Τὸν πιάνει δυνατὰ μὲ θυμὸ ἀπὸ τὸ μπράτσο του). Ἔ, φτάνει πιά, μὴ βλαστημάς μὲ τῆς γεννεάς μου τ' ἀκριβὰ.

ΜΑΘΝ.—Ἄσε με, πατέρα, αὐτὸς εἶναι ὁ δρόμος μου, φεύγω, ἡ ἀρχὴ ταπεινή, μὰ σοῦ τάζω καλὸ τέλος, κανεὶς δὲ μπορεῖ πιά νὰ μὲ μποδίσει. (Τοῦ φεύγει καὶ πηγαινέει ἀποφασιστικὰ ν' ἀνοίξει τὴν πόρτα).

ΠΕΤΡΟΧ.—Ἔ, μὲ λένε Πετροχάρη! (Ἀρπάζει τὸ ὄπλο ποὺ κρέμεται).

ΓΙΑΝ.—(Ἀπέξω χτυπάει). Γιὰ τὸ Θεό, Πετροχάρη, ἄνοιξε... .

ΜΑΘΝ.—Τί εἶναι αὐτὸ πατέρα! (Ὁρμᾶει καὶ τοῦ ἀρπάζει τὸ ὄπλο).

ΓΙΑΝ.—(Ἀπέξω). Συφορὰ μου!... Ἀλλοίμονο!... ἄνοιξτε!...

ΠΕΤΡΟΧ.—Ὅχι! δὲ θὰ φύγεις ἀπὸ δῶ

ζωντανός! (Ξεκρεμάει ἀμέσως τὴν πάλα καὶ τὴν βγάξει ἀπ' τὸ φικᾶρι). Ἄν κάνεις βῆμα σέ...

ΓΙΑΝ.—(Ἀπέξω). Γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, Πετροχάρη!...

ΜΑΘΝ.—(Ταπεινά). Πετροχάρη, θὰ φύγω, μὴ μοῦ κλείνεις τὸ δρόμο, ποὺ ἄνοιξα μὲ τὸ αἷμα τῆς καρδιάς μου! (Προχωρεῖ). Πατέρα, καλὰ ἔμένα, μὰ παίρνεις στὸ λαιμό σου καὶ μιὰ ἀθῶα ψυχή!... Πιστεψέ με, ψέμα ποτε δὲν εἶπα... (Προχωρεῖ πρὸς τὴν πόρτα).

ΓΙΑΝ.—(Ἀπέξω). Ἄνοιξτε καὶ ἄς βγεῖ ἡ ψυχή μου!...

ΠΕΤΡΟΧ.—(Ἀκουμπᾶει τώρα στὴν πόρτα, βασιώντας ξεγυμνωμένο τὸ σπαθί). Δὲ φεύγεις σοῦ εἶπα... .

ΓΙΑΝ.—(Ἀπέξω). Βαγγελίστρα μου, βάλε τὸ χέρι σου... .

ΜΑΘΝ.—(Κάνει πίσω). Μὰ ἂν δὲ φύγω καταστροφή!... Τοῦ δρόμου μου τὸ σύντροφο ἔρημο πὼς ν' ἀφήσω;... Ὁ δρόμος εἶναι δύσκολος, ἁμαρτίας καὶ ἀλήθειας δρόμος... (Ἀξαφρα ἀλλάζει ὕφος. Λίγο παρακλητικά καὶ λίγο ἐπιταχτικά). Πατέρα, παραμέρισε... .

ΠΕΤΡΟΧ.—Δὲν παραμερίζεις ὁ γιὸς τοῦ Πετροχάρη!

ΜΑΘΝ.—(Κάνει κάποια νευρική κίνησι ἀπὸ στενοχώρεια μὲ τὸ ὄπλο του).

ΠΕΤΡΟΧ.—(Ποὺ τὴν παίρνει ἀλλοίως). Σκότωσέ με λοιπὸν, σκότωσέ με, τί κάθεται;... Ἔγινες κλέφτης, τώρα γίνε καὶ φονεὺς τοῦ πατέρα σου!...

ΓΙΑΝ.—(Ἀπέξω). Ἀλλοίμονο!... (Χτυπάει).

ΜΑΘΝ.—(Μὲ συγκατάβασιν οὐ νὰ μὴ δίνει, προσοχὴ ἐπὶ λόγια τοῦ πατέρα του) Φύγε ἀπὸ κεῖ, πατέρα!

ΠΕΤΡΟΧ.—Οἱ Πετροχάρηδες δὲ φεύγουν προστὰ στὸν ὀχτρό.

ΜΑΘΝ.—(Ταπεινά). Μὰ ἐγὼ εἶμαι γιὸς σου.

ΠΕΤΡΟΧ.—Ὅχι, ὀχτρός μου εἶσαι.

ΜΑΘΝ.—Καὶ σὺ λοιπὸν δὲν εἶσαι πατέρας, εἶσαι ὀχτρός!

ΠΕΤΡΟΧ.—Ναι!...

ΜΑΘΝ.—Εἶσαι ὁμοῦς ὀχτρός σκληρόκαρδος!

ΠΕΤΡΟΧ.—Τέτοιος καὶ ὁ πατέρας μου!...

ΜΑΘΝ.—Ἔ, ἐπὶ τέλους, καὶ γὼ εἶμαι ἀπὸ

κείνη τὴν γεννεὰ!... (Τώρα ἀναβράζει τὸ ὄπλο του, ὁ Πετροχάρης σκύβει γιὰ νὰ φυλαχθεῖ καὶ εἶναι ἐτοιμὸς νὰ δομήσει, μὰ ἀμέσως ὁ Μάνθος σὰν νὰ μετανοῇ, τὸ πετάει μακριὰ).

ΓΙΑΝ.—(Ἀπέξω καὶ σύγχρονα πρὶν νὰ πετάξει ὁ Μάνθος τὸ ὄπλο). Ἀυτηθεῖτε με, ἀλλιά μου, τὴν ἔρημ, ἀλλιά μου!...

ΜΑΘΝ.—(Ἐγὼ πετάει τὸ ὄπλο, πιάνει καὶ κρῦβει τὸ πρόσωπο μὲ τὰ χέρια του). Ὅχι!... Δὲ μπορῶ, δὲν ἔχω τόση δύναμι, ἄς γίνου ὅσες καταστροφὲς θέλουν, ἀφοῦ μπροστά μου βρέθηκε ἕνας σκληρόκαρδος, ἕνας Πετροχάρης... Ὅλα πᾶνε ἄδικο ἀλλοίμονο!... Τί νὰ κάνω; τί νὰ κάνω;... (Ἀλλάζει ὕφος. Παρακλητικά). Σκέψου, πατέρα, καὶ αποφάσισε... Ἀὐτὸ σοῦ λέω μονάχα, πὼς φέρνεις μὲ τὸ πεισμὸ σου μεγάλο ἀφανισμό!... Ἀποφάσισε γλήγορα, καὶ δός μου τὴν λευτεριά μου, γιὰ τὸ σέ λίγο θὰ εἶναι ἀργὰ γιὰ τὸ καθετί... (Ἀνοίγει τὴν πόρτα, μπαίνει ἀριστερὰ καὶ τὴν ξανακλείνει).

ΠΕΤΡΟΧ.—(Ἐιρωνικά). Ναι, σὲ λίγο, σὲ λίγο... .

Σκηνὴ γ'.

ΓΙΑΝ.—(Ἀπέξω). Ἄνοιξτε, τί ἔγινε; Παναγιὰ μου!

ΠΕΤΡΟΧ.—(Πετάει τὴν πάλα καὶ πηγαινέει καὶ ἀνοίγει).

ΓΙΑΝ.—(Μπαίνει μὲ μιὰ μπουτίλια κρασὶ στὸ χέρι). Τὸ παιδί μου, γιὰ τὸ Θεό, τὸ παιδί μου!...

ΠΕΤΡΟΧ.—Μέσα εἶναι τὸ παιδί σου τὸ προκομμένο, πηγαινέει νὰ τὸ καμαρώσεις... Ἄς τὸ κρασὶ ἐδῶ!...

ΓΙΑΝ.—(Τὸ ἀκουμπᾶει πάνω στὸ τραπέζι καὶ τρέχει γλήγορα πρὸς τ' ἀριστερὰ καὶ μπαίνει). Βαγγελίστρα μου! σ' εὐχαριστῶ! μεγάλο τὸ ἔλεός σου!...

ΠΕΤΡΟΧ.—(Βλέπει πὼς πῆγε μέσα, κυτᾶει ἔπειτα μὴ τὸν βλέπουν, παίρνει ἀπὸ τὸ ράφι δυὸ ποτήρια κρασὶ, σὺν ἕνα ρίγνι μὲ τρεμουλιαστὸ χέρι ὄλο τὸ δηλητήριο καὶ τὸ βάζει παράμερα στὸ τραπέζι, τὸ ἄλλο ποτήρι τὸ βάζει μπροστὰ του. Ἐπειτα σηκώνεται, πηγαινέει ἀριστερὰ καὶ φωνάζει). Γιαννοῦλα! Γιαννοῦλα!...

ΓΙΑΝ.—(Βγαίνει στὴν πόρτα ὕστερα ἀπὸ λίγο). Θέλεις τίποτα;

ΠΕΤΡΟΧ.—Ἔλα δῶ.

ΓΙΑΝ.—(Ἐρχεται). Τί θέλεις;

ΠΕΤΡΟΧ.—(Σὰν νὰ βρῖσκεται σ' ἀδημονία καὶ νὰ μὴν ξέρει πὼς νὰ τὰ καταφέρει). Ἔ, ἔ... τί... τί κάνει μέσα;...

ΓΙΑΝ.—Ἐγείρε ἀποκαμωμένος στὸ κρεβάτι του... θέλει λείπει νὰ φύγει νὰ μὴ τὸν πιιάσουν... (Παρακλητικά). Ἄστονε, ἄστονε, Πετροχάρη, λυπήσου τον, μὴ τὸν κρατᾶς... .

ΠΕΤΡΟΧ.—Ἔ!... Ἄς φύγει λοιπὸν ἀφοῦ θέλει... Μπορῶ νὰ τὸν κρατήσω;... Μὰ ὅτι τώρα ἀμέσως, γιὰ τὸν ἀποφασίζω... Σὲ καμμιά ὥρα... Ἔλα μπράβο, πές του τώρα νὰ ρθεῖ νὰ πιούμε ἕνα ποτήρι κρασὶ... καὶ ἄς ξεχαστοῦνε, ἄς ξεχαστοῦνε ὅλα... χα! χα!...

ΓΙΑΝ.—Ἔτσι μπράβο... Τώρα τὸν συμπονᾶς καὶ σὺ... Ἔ! τὸ παιδί τί νὰ σοῦ κάνει; Κακὸ βέβαια εἶτανε μὰ στενοχωρήθηκε, στενοχωρήθηκε δὴνως δουλειά... Καὶ σὺ τὸν κακομεταχειρίστηκες, μὰ δὲν πειράζει, τὸν συμπονᾶς τώρα... Ἔ, ὅτι καὶ ἂν ἔγινε, ἔγινε... Ἦθ' αὐτὸ πῶ, ὁ πατέρας σου σὲ φωνάζει νὰ πιεῖτε μαζὶ ἕνα κρασάκι... καὶ σὲ λίγη ὥρα νὰ φύγει... νὰ νὰ φύγει... (Παύσει. Ἡ Γιαννοῦλα πηγαινέει πρὸς τ' ἀριστερὰ, μ' ἀκούονται χτυπήματα στὴν ἐξώπορτα. Ὁ Πετροχάρης καὶ ἡ Γιαννοῦλα ξαφνίζονται).

ΓΙΑΝ.—Κουρταλοῦν τὴν θύρα!... Ποῖος νᾶναι τέτοια ὥρα; (Κάθεται ν' ἀκούσει. Ἀκούονται δυὸ ἄλλα δυνατὰ χτυπήματα). Παναγιὰ μου!... Μὴν εἶναι ἡ ἔξουσία πάλι;... Νὰ δῶ ἀπ' τὴν κλειδαρότρικτα... (Σκύβει καὶ βλέπει). Ὅχι, ὄχι, δόξα σοὶ ὁ Θεός!... Μιὰ γυναίκα μαυροντυμένη, τί νὰ θέλει;... Χριστέ μου! Μὴ γίνηκε τίποτα στῆς Μυροπούλας;... Τὶ νυχτιά! τί νυχτιά ἢ ἀποψινή!... (Ἀνοίγει ἐπὶ τελευταῖα τῆς λόγια γλήγορα, γλήγορα, μὰ ἀμέσως μόλις βλέπει, μένει σὰν κεραυνοπληχτή). Ἡ Μάρω ἢ Πετροχάραινα!...

Σκηνὴ δ'.

(Στὴν πόρτα φανερώνεται μιὰ μαυροντυμένη γυναίκα καὶ ὁμορφὴ γριὴ, κυροῦλα τῶν πατρῶων).

ραμνθιδῶν τὰ χιονάτα της μαλλιά σκόρπια ἔξω ἀπ' τὸ μαῦρο της μαντήλι, σκυφτή, ἀκουμπάει πάνω σὲ ραβδί, κρατάει στὰ χέρια της φαναράκι καὶ μόλις μπεῖ τ' ἀκουμπάει κάπου)

ΠΕΤΡΟΧ. — (Γυρίζει τήνε βλέπει καὶ σηκώνεται σ' ἐκπληξι μεγάλη). Ἐσὺ ἔδω! ...

ΜΑΡΩ. — Ἡ ἀνάγκη μ' ἔφερε! ...

ΠΕΤΡΟΧ. — Ἐσὺ στὸ σπίτι μας! ...

ΜΑΡΩ. — (Εἰρωνικά). Σὺν πάλι φύγω λιβανίζεις... Τὰ δαιμόνια πού μαζί μου σέρνω, δὲ θὰ μείνουν ἐδῶ, θὰ φύγουν ἀπ' τὴν κλειδαρότρυπα νὰ ρθοῦν νὰ με ξανάβρουν.

ΠΕΤΡΟΧ. — Τὶ θέλεις ἐδῶ; λέγε γλήγορα... Ποιὸς κολασμένος ἀέρας σ' ἔσπρωξε; ...

ΜΑΡΩ. — Τῆς μοῖρας εἴταν φύσημα... Δυὸ λόγια θέλω νὰ πῶ στὸ Μάνθο.

ΠΕΤΡΟΧ. — Στὸ Μάνθο;

ΜΑΡΩ. — Ναι, δυὸ λόγια, εἶναι ἀνάγκη, κ' ἔπειτα τὸν ἴδιο πάλι ξαναπαίρω δρόμο... τὸ χορταριασμένο δρόμο, ἀπὸ τοῦ ἐνὸς στοῦ ἄλλου Πετροχάρη τὸ σπίτι... Κ' ἔχετε γιὰ, καλὴ ἀντάμωσι πὰ στὰ κρῦα καὶ σκοτεινὰ Τάρταρα.

ΠΕΤΡΟΧ. — (Θυμωμένα καὶ ἀνυπόμονα) Γι' αὐτὸ τώρα ἤθελε νὰ φύγει ἀπ' τὸ σπίτι; Σένα ἤθελε νὰ βρεῖ;

ΜΑΡΩ. — Ἄ! ἐδῶ εἶναι;... Καὶ γιατί δὲν ἦρθε;

ΠΕΤΡΟΧ. — Ἐγὼ δὲν τὸν ἄφησα.

ΜΑΡΩ. — Πετροχάρη, εἶναι ἀνάγκη καὶ τῆς ἀνάγκης εἶμαι γὼ μαντατοφόρα.

ΠΕΤΡΟΧ. — Ἄχ! χυ! χυ! Ἐτσι ἔ;... Τώρα ἔπιασες καὶ ἄλλη δουλειά;... Δὲ φθάνουν οἱ τόσες σου ξετσιπωσιές, κάνεις καὶ τὴν κλέφτρα;...

ΜΑΡΩ. — Τὴν κλέφτρα;...

ΠΕΤΡΟΧ. — Ἐ! κάνεις τὴν ἀνήξερη!... Νομίζεις δὲν καταλαβαίνω τὶ ἔγινε;...

ΜΑΡΩ. — Τί;

ΠΕΤΡΟΧ. — Ἐ! πέστα ντέ!... Ἐσὺ τὸν ἐρημίνεψες, μαζί εἴχατε συμφωνήσει τὴν κλεψιά.

ΜΑΡΩ. — Τὴν κλεψιά!... Μὴ καὶ φάγαμε κανένα κακὸ βοτάνι καὶ ἄλλα λέμε, καὶ ἄλλα ἀκοῦμε;

ΠΕΤΡΟΧ. — Ἄπ' τὴν κούνια σου, σὲ ταΐσανε τὸ βοτάνι τῆς ἀδιαντροπιᾶς... Εἴταν ἀνάγκη ν' ἀπλώσεις τὰ φαρμακερὰ σου δίχτυα καὶ μέσ' στὸ σπίτι μου;

ΜΑΡΩ. — Πές μου, Πετροχάρη, νὰ χαρεῖς, γιατί δὲ νοιώθω... Λὲς τόσα χρόνια ποιῶ νὰ σὲ δῶ καὶ νὰ με δεῖς, τὰ λόγια σου ν' ἄλλαξαν;...

ΠΕΤΡΟΧ. — Βέβαια τὰ λόγια μου, εἶναι λόγια τιμῆς, τ' αὐτιά σου δὲν τ' ἀκοῦνε...

ΜΑΡΩ. — (Χωρὶς νὰ τοῦ ἀπαντήσει, σὰν νὰ τὸν καταφρονάει, γυρίζει τὸ κεφάλι της καὶ νευτᾷ τὴ Γιαννοῦλα). Γιαννοῦλα μύλα μου καὶ σύ, κ' ἂν τότες νὰ νοιώσω δὲ μπορέσω θὰ πῆ πὼς δαιμόνια δῶθε τριγυρίζουν καὶ τὸ λόγο μας τὸν δένουν... Μύλα, μύλα μου, Γιαννοῦλα, ἂν τὰ λόγια μου συντυχαίνεις σὲ μιὰ τέτοια ἀνεμολζάλη!

ΓΙΑΝ. — Δὲν ἔμαθες τὴν κλεψιά, ποῦγινε στοῦ Ἀλεξωνίδη τὸ σπίτι;

ΠΕΤΡΟΧ. — Αὐτῆς λές; Ἐννοια σου, μπορεῖ νὰ στὰ πῆ καλύτερα.

ΜΑΡΩ. — Στοῦ Ἀλεξωνίδη τὸ σπίτι;... Πῶς, μπῆκαν μέσα στὴ φωλιά καὶ τὴν ὄχι γιὰ νὰ δαγκώσουν;... Ἐ, καλὰ, ἐγὼ, ὁ Μάνθος, τί ἐδῶ γυρεύουμε;...

ΠΕΤΡΟΧ. — Χυ! χυ!... Βέβαια, ἐσὺ δὲν ξέρεις τίποτα! τίποτα! (Ἐξακολουθεῖ νὰ γελάει εἰρωνικά).

ΓΙΑΝ. — (Μὲ πίκρα). Ἄλλοίμονο!... Γιὰ σένα δὲ μπορῶ νὰ πῶ, δὲ λέω παρ' ὅτι ξέρω...

ΜΑΡΩ. — (Χωρὶς νὰ δώσει προσοχὴ στοὺν Πετροχάρη. Στὴ Γιαννοῦλα μὲ τρόμο). Γιαννοῦλα!... Γιὰ τ' ὄνομα τῆς ἀγάπης, μὴ με τρομάξεις!... Ποιὸς ἔκλεψε, πές μου, πρὶν τὸ λόγο μου ἀποσώσω, γιατί σὲ κόλασι, μπαίνει ὁ λογισμὸς μου.

ΓΙΑΝ. — Κάποιος κακὸς δαίμονας, μᾶς καταράστηκε, Μάρω!...

ΜΑΡΩ. — Μὴν εἶνε ὁ... ὦ! ἄς μὴν ἀστράψει γιὰ νὰ μὴν ξεχωρίσω στὴ σκοτίνεια!...

ΓΙΑΝ. — (Μὲ πίκρα). Αὐτὸς εἶναι, πού νὰ μὴ βασίλευε ὁ ἥλιος τούτη τὴ νύχτα!...

ΜΑΡΩ. — Ὁ Μάνθος; Ὁ Μάνθος; Αὐτός; Δὲ μπορεῖ νὰ τὸ χωρέσει ὁ νοῦς μου...

ΓΙΑΝ. — Ἄμποτες νάτον ψέμα, Μάρω μου!...

ΜΑΡΩ. — ὦ οὐρανέ!... Καὶ τώρα πού ξεστόμισες στοὺν Πετροχάρη τὸ σοῖ...

ΠΕΤΡΟΧ. — Καὶ τώρα εἶσαι σὺ στὸ σοῖ μας, ἐσὺ τᾶκανες ὅλα...

ΜΑΡΩ. — Ἐγὼ!

ΠΕΤΡΟΧ. — Τότε τί σὲ θέλει, τί τὸν θέλεις; Τί κουβέντες ἔχετε οἱ δυὸ σας καὶ τέτοια ὦρα;... Τὸ μαχαῖρι!... Φῶς φανερὸ, δὲ με γελάς...

ΜΑΡΩ. — Ἐγὼ ἢ Μάρω, ἢ γυναῖκα τοῦ τιμημένου Νότη Πετροχάρη, τῶν Γαλαρέων γεννιά, ἐγὼ κλέφτρα!...

ΠΕΤΡΟΧ. — Στὴν ξετσιπωσιά πού ἐφθασες παλιογύναικο, τί εἶνε γιὰ σένα μιὰ κλεψιά;

ΜΑΡΩ. — Μὰ γιατί νὰ κλέψω;... Γιὰ νὰ καζαντήσω;... Ἄν ἤθελα καζάντια, δὲ θᾶδινα μὲ τίς δυὸ μου χούφτες... Νὰ, πάρτε, πάρτε... Πρὶν πεθάνω θὰ πουλήσω καὶ τὰ παραθυρόφυλλα τοῦ πιτιοῦ μου, οἱ ἀερήδες νὰ με δένουν!

ΠΕΤΡΟΧ. — Χα! χα!... Νομίζεις δὲν τὸ ξέρω, ὅλος ὁ κόσμος τὸ μολογᾷ; μὲ χίλια μαζώνεις χέρια καὶ τὸν παρὰ τῆς ἀνομίας βάζεις δίπλα στὴν τιμημένη κληρονομιά τῆς γεννιάς σου.

ΜΑΡΩ. — (Μὲ πίκρα) Ἄλλιά μου, ἀδερφε τοῦ τιμημένου μου τ' ἀντρός... Ἀντιλαλεις τῆς ἀγορᾶς τὰ λόγια, ὅσα μοῦ σέρνουν ξένοι, ἀνίδεοι καὶ ἄμαθοι, καὶ ὅλοι τοῦ τόπου οἱ λογάδες... (Ἐξακολουθεῖ μὲ ἄλλο ὕφος). Ἐγὼ, ναι ἐγὼ, στέριωσα γεννιές, ὅπου ζοῦνε ὅλοι ἀγαπημένοι, μπορεζάμενοι κ' εὐτυχημένοι, ἐμένα βλογώντας. Ὅλα μου τὰ πλοῦτη σκόρπια, καὶ ὅποιος τὴ Μοῖρά του δὲν εὔρισκε, στὴ Μοῖρά του τὸν ἔφερα!...

ΠΕΤΡΟΧ. — (Τὴ διακόπτει) Κόψ' τὰ λόγια σου τὰ μαγεμένα, πού μ' αὐτὰ θέλεις νὰ σκοτίσης τίς ἀνομίες σου... Ξεμανλίστρα, φτοῦ σου! ἀδιδάντροπη γητεύτρα τῶν Γαλαρέων σπορά.

ΜΑΡΩ. — (Ἐξακολουθεῖ ἀνεβάζοντας τὴ φωνή της. Πάντα ὁμως μὲ κάποιον μουσῆριο). Ἦθελα νὰ διαλέξω τὰ ταίρια ἐκεῖνα, πού γένησαν καὶ θὰ γεννηθῶν τὰ ὁμορφα καὶ τὰ γερὰ παιδιά, γι' αὐτὸ ἔσμιξα παλληγκάρια, πού μοιάζουν σὰν λεβέντες τῶν τραγουδιῶν, μὲ λυγερὸς πού μοιάζουν σὰν τίς παραμυθένιες ρήγισες.

ΠΕΤΡΟΧ. — Ἄνομες γέννες, ἄνωμων γονέων!... Ὅχι, τὸ βρωμερὸ σου φαρμάκι, ἀπὸ γεννιά σὲ γεννιά θὰ πηγαίνει, γιὰ νὰ ζυπνάει πόθους ἀκόλαστους καὶ ἀνατριχίλες σατανικέ!...

ΜΑΡΩ. — (Μὲ παράπονο) Λέτε ὅ,τι θέλετε,

λέτε· θὰ βαρεθεῖτε, ἐγὼ δὲ μπορῶ ν' ἀλλάξω... Γιατὶ αὐτὸ εἶναι τὸ τάξιμό μου, τάξιμο ὅχι σὲ θεοὺς καὶ ἁγίους, μὰ εἶναι στὴν Ἀγάπη τάξιμο. Καὶ τὸτάξα τὴ μέρα πού μοῦ τὸν φέραν σκοτωμένο, στὸ αἷμα πνιγμένο, τὸ λεβέντη μου, τὸν ἀδερφό σου!... Τὸν ἄντρα πού ἀγάπησα μ' ὅλη τὴ δύναμι τοῦ λογισμοῦ μου, τῆς καρδιάς μου, τοῦ κορμιοῦ μου!... Τέτοιο τάξιμο ἀξίζει σὲ μιὰ ἀγάπη σὰν τὴ δική μας, πού με αἷμα ἄρχισε καὶ με αἷμα τέλειωσε... Θυμᾶσαι πὼς ἀγαπηθήκαμε;... Στῶν Γαλαρέων τὸ σπίτι μπῆκε λαβωμένος ἀπὸ ὄχτροῦ βόλι καὶ τὴ λαβωματιὰ ἐγὼ πῆρα νὰ τοῦ δέσω.

ΠΕΤΡΟΧ. — Ἀνάθεμα ἐκεῖνη τὴν ὦρα!...

ΜΑΡΩ. — (Μὲ θυμὸ). Τί!... Εἶναι ἢ πῶ ἀγιασμένη ὦρα τῆς ζωῆς μου... Μὴ τέτοιες βλαστήμιες!...

ΠΕΤΡΟΧ. — Μὲ τίς γητιές σου, τίς Γαλαρεῖκες γητιές, στὰ δίχτυα σου τὸν ἐμπλέξες... Τέτοιοι εἴσατε πάντα οἱ Γαλαρεοὶ... Γιὰ τὴν κλεψιά τώρα σὲ ρωτάω, τὴν κλεψιά, τὶ ὁμολογᾷς;

ΜΑΡΩ. — (Μὲ πίκρα καὶ θυμὸ μὰ σιγά). Οἱ Γαλαρεοὶ τέτοιοι. Ἐ!...

ΠΕΤΡΟΧ. — Καὶ σὺ γέννα τους, ξετσιπωτη καὶ κλέφτρα!

ΜΑΡΩ. — Ἐμένα βρῖσε με, μὰ τὶ αὐτοὶ σοῦ φταίνει;... (σὰν νὰ ὑπονοεῖ καὶ κάτι ἄλλο) Κ' οἱ Γαλαρεοὶ κλέφτες, ἔ;... Εἴταν κλέφτες;...

ΠΕΤΡΟΧ. — (Πὸν καταλαβαίνει ἀποφεύγει ν' ἀπαντήσει μὰ τὴν ἀγριοκντάζει μὲ φοβερὸς ματιές)...

ΜΑΡΩ. — Ἐ, Πετροχάρη, τί ἔχεις νὰ πεῖς γιὰ τοὺς Γαλαρέους;... Οἱ παπποῦδες μου ἐμένα εἴταν ἀρχόντοι πού ὀρίζαν βιλαιτία καὶ βιλαιτία, οἱ Γαλαρεοὶ οἱ Νεραΐδογέννητοι, μὲ τὸνομα... Οἱ δικοὶ σου τ' εἴταν Πετροχάρη;...

ΠΕΤΡΟΧ. — Ὁξὼ ἀπ' τὸ σπίτι μου!... (τὴν σπρώχνει). Ξεκουμπήσου ἀπὸ δῶ γέννα τοῦ Σατανᾶ, κόρη τῆς Μάγισσας τῆς Γαλαρεάνας.

ΜΑΡΩ. — Ναι νὰ ξεκουμπιστῶ, νὰ φύγω, νὰ με σπρώξεις, ἐμένα μιὰ γερόντισσα, τὴν τιμημένη μου τὴ μάνα νὰ βρῖσεις, νὰ βλαστημήσεις τὴν Ἀγάπη μου, γιὰ νὰ μὴ φωνάξω καὶ τ' ἀκοῦει ὅλος ὁ ντουνιας... Οἱ Γαλαρεοὶ ποτὲς δὲν εἴταν κλέφτες, μὰ μιὰ φορὰ κ' ἔναν

καιρό κλέφτες εΐταν οί Πετροχαρόει, ναί κλέφτες!...

ΠΕΤΡΟΧ. (Τὴν πιάνει ἀπ' τὰ χέρια καὶ τὴν σπρώχνει). Ὁξω! Ρουφιάννα!...

ΜΑΡΩ.— (Κρατώντας τὸ φύλλο τῆς πόρτας ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα, πολὺ δυνατά). Μάνθο, Μάνθο, παιδί μου Μάνθο! (Ὁ Πετροχάρης πηγαίνει πρὸς τ' ἀριστερὰ στὴν πόρτα ποὺ πηγαίνει στὴν κάμαρα τοῦ Μάνθου καὶ τὴν κλειδώνει μὲ τὸ σύρτη).

ΠΕΤΡΟΧ.— (Ἐνῶ κλειδώνει). Πήγαινε, σοῦ λέω, τὸ Μάνθο δὲν τότε βλέπεις.

ΜΑΡΩ.— (Στὴν πόρτα). Τὸ Μάνθο, τὸ Μάνθο θέλω νὰ δῶ, εἶναι ἀνάγκη, δὲ θὰ μπορέσει κανεὶς νὰ μ' ἐμποδίσει... Συγχώραμε, ὅτι καὶ ἂν εἶπα, ξεχάστηκα, ἄλλο γύρευα ἔδῶ ποὺ ἦρθα. Τὸ Μάνθο, τὸ Μάνθο πρέπει νὰ δῶ κι ὁ κόσμος ἄς χαλάσει... Πές με καὶ κλέφτρα καὶ ὅτι ἄλλο θέλεις, μὰ μὴ μοῦ κλείνεις τὴν πόρτα, γιατί πολλές ὡς τὰ τώρα γῶ πόρτες, ἔχω ἀνοίξει δίχως κλειδιά.

ΠΕΤΡΟΧ.— Ὁχι δὲ θὰ τὸν δεῖς, φύγε!...

ΜΑΝΘ.— (Ἀπὸ μέσα). Πατέρα!... (χτυπάει τὴν πόρτα).

ΜΑΡΩ.— Ἀλλοίμονο τὸ πείσμα σου, Πετροχάρη!... Γιαννοῦλα, καὶ τὴν κλειψιά τὴν ἔμαθαν; Ὁ νόμος θὰ τὸν πιάσει!...

ΓΙΑΝ.— Τώρα τὸν γύρευε ἢ ἐξουσία!...

ΜΑΡΩ.— Ὁ, μοῖρες, καλομοῖρες μου, κάντε καινούργια κρίσι...

ΓΙΑΝ.— Ὁρα εἶναι νὰ φύγει... θὰ ξημερώσει, Παναγιά μου!... Τὸν ζητᾶνε, θὰ τὸν νοιώσουν, ἀλλοίμονο!...

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἐσὺ μὴν ἀνακατεύεσαι.

ΜΑΡΩ.— Καλὰ σοῦ λέει, στὰ στήθια της τὸν ἔθρεψε, ἀνοίξέ του νὰ φύγουμε.

ΠΕΤΡΟΧ.— Ξεφόρτωνέ μας πιά... Ἄσ' τὴν πόρτα, θὰ τὴν κλείσω... ὄξω!... (τὴν σπρώχνει γιὰ νὰ τὴν κλείσει ὄξω).

ΜΑΡΩ.— Ἀφησέ με, μιά γραφή, μιά γραφή ἔχω νὰ τοῦ δώσω...

ΠΕΤΡΟΧ.— Πούντηνε;

ΜΑΡΩ.— Δὲ μὲ πιστεύεις;

ΠΕΤΡΟΧ.— Σένα νὰ πιστέψω;

ΜΑΡΩ.— (Τὴν βγάζει ἀπ' τὸν κόρφο της). Νάτη!...

ΠΕΤΡΟΧ.— Τί εἶναι αὐτό;

ΜΑΡΩ.— Πές πὼς εἶναι τῆς Μοίρας του τὸ γραφτὸ, Πετροχάρη, ἀνοίξέ του, οὔτε λέξι δὲ θὰ βγάλω ἀπὸ τὸ στόμα μου, τὴν γραφή, τὴν γραφὴ μονάχα νὰ τοῦ δώσω.

ΜΑΝΘ.— (Χτυπώντας ἄγρια). Ἄνοιξε, πατέρα, ἀνοίξε!...

ΠΕΤΡΟΧ.— Φέροτο ἔδῶ, νὰ δῶ τί γράφει. (Ἀπλώνει τὸ χέρι του νὰ τὸ πάρει).

ΜΑΡΩ.— (Τοῦ φεύγει καὶ προσφυλάσσει καὶ τὸ γράμμα). Πρέπει νὰ τὸ δώσω στὸν ἴδιον... (δυνατά) Μάνθο, Μάνθο, σπάσε τὴν πόρτα!

ΠΕΤΡΟΧ.— (Πηγαίνει καὶ κρατάει τὴν πόρτα). Ἄπο ποιὸν εἶναι;

ΜΑΡΩ.— Δὲ σοῦ λέω, ἀνοίξε, ἔδῶ μέσα ἔχω μιὰ ζωή!... (Σπρώχνεται ἢ πόρτα ἀπὸ τὸ Μάνθο, ποὺ πολεμάει ἀπὸ μέσα νὰ τὴ σπάσει).

ΠΕΤΡΟΧ.— (Μὲ θυμό). Σὰν λὲς ἀλήθεια, τότε φέροτο ἔδῶ νὰ ἰδῶ... (ὀρμαίνει νὰ τὸ πάρει).

ΜΑΡΩ.— (Φεύγει ἀπὸ κοντά του). Ὁχι, Πετροχάρη!...

ΠΕΤΡΟΧ.— (Ὁρμαίνει καὶ τὴν ἀρπάζει). Θὰ τὸ πάρω μὲ τὸ ζόρι!... (πολεμάει νὰ τῆς τὸ πάρει. Μπαίνει ἀπ' τὴν ἀνοιχτὴ πόρτα ἢ Λυγερὴ ξεμαλλιασμένη, μισοκτυμένη καὶ σαστισμένη).

ΛΥΓΕΡΗ.— Ἡ Μυρτοῦλα μὴ κ' ἦρθε ἀπὸ δῶ; (σασίζει περισσότερο καὶ μ' ὅσα βλέπει γύρω της). Ἐφύγε ἀπ' τὸ σπίτι μὴν ξέρετε; (Κανεὶς δὲν τῆς ἀπαντάει).

ΜΑΡΩ.— (Ἀποκαμωμένη δὲν ἐπιμένει καὶ πολὺ). Νὰ λοιπὸν, ἀφοῦ τὸ θέλεις, δὲς, ἔτσι κι ἄλλιῶς καταστροφή!...

ΠΕΤΡΟΧ.— (Μόλις τὸ παίρει, τὸ ἀνοίγει ἀμέσως καὶ καθὼς τὸ διαβάζει γλήγορα, γλήγορα, ἀρχίζει νὰ νοιώθει. Ὁ Μάνθος ἔχει πιά σπάσει τὴν πόρτα καὶ ἔχει βγεῖ στὴ σκηνή). «Μάνθο, δὲν ἦρθες ὅπως μοῦ εἶπες νὰ μὲ πάρεις νὰ φύγουμε, ἔφηνγα μόνη μου καὶ σὲ περιμένω, πρὶν ξημερώσει, γιὰ νὰ πᾶμε μακρὰ, ἢ θειά θὰ σοῦ δείξει τὸ μέρος, ὅλα εἶναι ἔτοιμα. Ἄν δὲν ἔχω πιά μάτια θὰ ζήσω σκοτώνουμ. Μυρτοῦλα».

ΓΙΑΝ.— Ἄ! Θεέ μου!... (τραβάει τὰ μαλλιά της).

ΛΥΓΕΡΗ.— Παναγιά μου! γίνονται τέτοια πράματα;! (τραβάει τὰ μαλλιά της).

ΠΕΤΡΟΧ.— (Μένει σαστισμένος, τὰ δόντια του τρίζον... ἔστερα ἀπὸ λίγο κτυπώντας ἄγρια

τὴ Μάρω μόλις μπορεῖ ν' ἀρθρώσει). Ὁ... χεν... τρα!...

ΜΑΝΘ.— Ἡ θειά δὲ φταίει, δὲν ἤξερε τίποτα πρὶν πέσουμε στὴν ἁμαρτία.

ΜΑΡΩ.— (Μπαίνει μπρὸς στὴν ἐξώπορτα καὶ σπρώχνει τὸ Μάνθο). Γιὰ τὸ Θεό!... Φύγε!... μὴ φροντίζεις γιὰ μένα τὴν καταφρονημένη, σὲ περιμένει ἢ Μυρτοῦλα πέρα, στὴ μαρμαρένια βρούση... (Ὁ Μάνθος σαστισμένος φεύγει τρεχάτος ἀπ' τὴν ἀνοιχτὴ πόρτα).

ΠΕΤΡΟΧ.— (Συνέρχεται, ἀντιλαμβάνεται αὐτὸ καὶ μ' ἄγρια φωνή). Στάσου!... (ἀρπάζει τὸ ὄπλο ἀπὸ χᾶμον καὶ εἶναι ἔτοιμος νὰ τρέξει πίσω του. Τοῦ κλείνουν τὴν δίοδο οἱ γυναῖκες). Κλέφτη!... αἰμομίχτη!... Θὰ δεῖς!...

ΓΙΑΝ.— (Μὲ τὰ χέρια παρακαλετά). Πετροχάρη, δὲν τὸ θέλει ὁ Θεός!...

ΜΑΡΩ.— Πετροχάρη, ἄσε νὰ γίνει ὅτι θέλει ἢ Μοῖρα!...

ΛΥΓΕΡ.— Λυπήσου τὸν μονάκριβό σου, τὴν ἀδερφοῦλα μου!...

ΠΕΤΡΟΧ.— Ἐ! ἀφεῖστε με πιά!... (Τὴν σπρώχνει μὲ δύναμι καὶ φεύγει.

ΜΑΡΩ.— (δυνατά) Τρέχα Μάνθο!...

ΓΙΑΝ.— (Μ' ἀφανισμένη φωνή). Πετροχάρη!...

ΜΑΡΩ.— (Βγαίνει πρὸς τὰ ἔξω, φωνάζοντας). Συλλογίσου Πετροχάρη, εἶναι τῆς γεννιάς σου ὁ στερνός.

(Ἡ Γιαννοῦλα καὶ ἡ Λυγερὴ βροῖσκονται κοντὰ στὴν πόρτα καὶ κτυποῦν μὲ τρόμο ἀκούεται πυροβολισμός).

ΓΙΑΝ.— (Σὰν κατὶ νὰ εἶδε φοβερὸ, βγάζει στριγκιὰ φωνή). Ἄ!... (Πέφτει ἀπάνω στὴ Λυγερή).

ΛΥΓΕΡ.— (Τὸ ἴδιο). Ἄ!... (πέφτουν σ' ἀπελπισία ἢ μιὰ στὴν ἀγκαλιὰ τῆς ἄλλης).

ΓΙΑΝ.— (Μ' ἀπελπισμένη φωνή). Μάνθο μου!... παιδί μου!...

ΜΑΡΩ.— (Ἀκούεται ἀπὸ μακρὰ ἢ φωνή τῆς Μάρως ὅσο πᾶει πρὸς ἀδύνατη, ἐνῶ ἡ ἀυλαία κλίνει, σιγά, σιγά). Παραμερεῖστε ψηλὰ βουνά, γιὰ νὰ περάσει ἢ καταφρονημένη, τὴν ὁμορφιά νὰ σώσω, τ'ἀγέννητο νὰ σώσω, νὰ μὴ χαθεῖ ἢ γεννιά... νὰ μὴ χαθεῖ ἢ γεννιά.

ΤΕΛΟΣ

Ο ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΟΣ ΗΛΙΟΔΩΡΟΣ

Τὸ « Σύνταγμα τῶν περὶ Θεαγένην καὶ Χαρίκλειαν Αἰθιοπικῶν, ὃ συντάξεν ἀνὴρ Φοῖνιξ Ἑμισπρός, τῶν ἀπ' Ἡλίου γένος, Θεοδοσίου παῖς Ἠλιόδωρος » εἶναι σχεδὸν ἄγνωστον παρ' ἡμῶν. Ἐν τούτοις ἐπὶ αἰῶνας ὅλους ἀνεγινώσκετο ἀπλήστως ὑπὸ Ἑλλήνων καὶ ξένων καὶ ἐξήγειρε περισσότερον ἐνδιαφέρον καὶ ὄχι ὀλιγώτερον θαυμασμόν τῶν κατὰ Δάφριν καὶ Χλόην τοῦ Λόγγου.

Ἀλλ' ἀνεξαρκῆτως τῆς διαφορῶς κρινομένης ἀξίας των, τὰ Αἰθιοπικὰ τοῦ Ἠλιόδωρου ἐχοῦσι διὰ τὴν νεωτέραν ἡμῶν λογοτεχνίαν τὴν ἰδιαίουςαν σημασίαν ὅτι ἐξ ἀφορμῆς αὐτῶν ὠνομάσθη μυθιστορία τὸ κατ' ἐξοχὴν λογοτεχνικὸν εἶδος τῶν νεωτέρων χρόνων: ὁ εὐδὺς ποταμὸς, ὁ ἐκ τοῦ ποικίλου ὕδατος πολλῶν παραποταμιῶν σχηματισθεὶς, ὁ ἀνακλυκῶν εἰς τὸ ἀκατάσχετον ρεῦμά του τὰς ιδέας τοῦ αἰῶνος, τὰ ὄνειρά του καὶ τὰς ἀγωνίας του, φιλοσοφικὰς, κοινωνικὰς, θρησκευτικὰς, καλλιτεχνικὰς, πολιτικὰς, καὶ ἀντανακλῶν τὴν φύσιν μὲ τὸ ἐπαλλάσσον καὶ μυριόμορφον κάλλος τῆς καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν μὲ τὰς ἀνησυχίας, μυστηριώδεις, ἀσυλλήπτους καὶ δυσεκφράστους κινήσεις τῆς.

Οἱ ἀρχαῖοι ὀλίγον καὶ βραδέως ἠσχολήθησαν εἰς τὴν μυθιστορίαν, διὰ τοῦτο οὐδ' ὄνομα ἔδωκαν εἰς αὐτὴν καὶ ἄλλοτε μὲν ὠνομάζον τὸ ἔργον ἐκ τοῦ ἔθνους ἢ τῆς πόλεως, ὅπου ἐτίθετο ἢ σκηνὴ τῆς διηγήσεως, ἄλλοτε δὲ « ἔρωτικά » διότι ὁ ἔρωσ ἦτο τὸ κύριον θέμα τοῦ ἱστορήματος. Πρῶτος ἐρωτικὰ συνέγραψεν ὁ Κλέαρχος ὁ μαθητὴς τοῦ Ἀριστοτέλους· ἦσαν δὲ ταῦτα ὄχι μυθώδης διηγήσεις περιπετειῶδων συμβάντων ἀλλὰ συλλογὴ συντόμων ἐρωτικῶν διηγήματων ὅπως τὰ « ἐρωτικά παθήματα » τοῦ Παρθενίου καὶ αἱ « ἐρωτικά διηγήσεις » τοῦ Πλουτάρχου. Ὑποτίθεται ὅτι ὁ Κλέαρχος εἰς τὰ ἐρωτικὰ ταῦτα διηγήματα συγκατέμειξε καὶ φιλοσοφικὰς παρατηρήσεις καὶ θεωρίας περὶ τοῦ ἔρωτος κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τοῦ συμμαθητοῦ Θεοφράστου, οἱ ὅποιοι, ἕκαστος ἰδίως, συνέγραφαν « ἐρωτικὸν » λόγον.

Τὸ ὄνομα roman, romanzo ἐδόθη τὸ πρῶτον, ὡς γνωστόν, εἰς τὰς ποιητικὰς διηγήσεις, τὰς ὁποίας ἀπήγγελλον τὸν μεσαίωνα οἱ τρομβადούροι εἰς γλώσσαν ῥομανικὴν (romane) τὴν τότε δημοτικὴν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν λατινικὴν, τὴν γλῶσσαν τὴν λειτουργικὴν καὶ τῶν πεπαιδευμένων.

Πρὸς ἐξελληνισμὸν τοῦ ὀνόματος τούτου ἐγένοντο παντὸς εἶδους μεταφραστικαὶ ἀπόπειραι, ὡς πρὸ τινῶν ἐτῶν διὰ τὴν τορπίλῃν καὶ τὸν

ascenseur· εἰς ἐπωνόμασεν αὐτὸ « πλασματικὸν ἱστορήμα » ἄλλος « μυθοπλασίαν » ἄλλος δὲ σοβαρῶς ἐπρότεινε τὴν λέξιν « φαντασιοπληκτογράφημα ». Ὁ Κοραῆς, ὅστις τῷ 1804 ἐξέδωκεν εἰς δύο τόμους τὰ « Αἰθιοπικά » ἐγραψεν εἰς τὴν περιώνυμον πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον Βασιλείου ἐπιστολὴν τὴν ἀποτελουμένην ἐξ 77 ὁλῶν ἐντύπων σελίδων προτασομένην ἐνεῖδει προλόγον:

« Ἀπὸ τούτων ὁμογενεῖς φιλολόγους τινὲς μετέφρασαν τὴν λέξιν romanzo διὰ διπλῆς λέξεως πλασματικὸν ἱστορήμα, ἧτις ἐξηγεῖ μὲν ἱκανῶς τὴν φύσιν τοῦ πράγματος, ἀλλὰ παραβαίνει τοὺς κανόνας τῆς ὀνοματοθετικῆς τέχνης, οἱ ὅποιοι μῆτε μέρος ὀνομασμοῦ συγχωροῦν νὰ μεταβάλλεται εἰς ὄνομα, μῆτε διὰ πολλῶν λέξεων νὰ ὀνομάζεται ὅ,τι δύναται νὰ παρασταθῆ συντομοτέως. Τοιοῦτον ὄνομα σύντομον καὶ κατάλληλον κρίνω τὸ ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ, τὸ ὁποῖον ὄχι μόνον ἐναργῶς σημαίνει τὴν φύσιν τοῦ πράγματος, ἀλλ' εἶναι καὶ μία μόνη λέξις, ἅν καὶ σύνθετος· εἶναι δὲ πρὸς τούτους καὶ ἐλληνικωτάτη ἅν καὶ οἱ πρῶτοι μεταχειρισθέντες αὐτὴν ἦσαν Ῥωμαῖοι καὶ τὴν μετεχειρισθησαν εἰς σημασίαν ὄχι τοῦ κυρίως λεγομένου « ῥομαντοῦ συγγράμματος » ἀλλ' ἱστορίας ἢ βιογραφίας πραγματικῆς μεμυγμένης ὅμως μὲ ψευδῆ ».

Πότε ἠκμασεν ὁ Ἠλιόδωρος; Περὶ τῆς γενεαλογίας του ὁμιλεῖ ἀνταρῆσκως ἀλλ' ὄχι καὶ περὶ τῶν χρόνων καθ' οὓς ἔζη. Οὐτε ὁ Σουΐδας οὔτε ὁ Ἡσύχιος ἀναφέρουσι τὸ ὄνομά του, ὡς ἄλλοις σιωπῶσι καὶ περὶ τῶν μυθιστοριογράφων Χαρίτωνος καὶ Λόγγου. Ὑποτίθεται ὅτι ἠκμασε περὶ τὰ τέλη τῆς Δ'. μ. Χ. ἑκατομητηριόδος, ἐπὶ τῆς βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου καὶ τῶν νιῶν του Ἀρκαδίου καὶ Ὀνωρίου. Μέχρι δὲ πρότινος ἀκόμη ἐπιστεῖτετο ὅτι ἐπῆρξε καὶ ἐπίσκοπος.

Ἐπίσκοπον Τρίκκης ἀναφέρει τὸν Ἠλιόδωρον τὸ πρῶτον ὁ ἐκκλησιαστικὸς ἱστοριογράφος Σωκράτης, ἀκμάσας κατὰ τὸ πρῶτον ἡμῶν τῆς Ε'. ἑκατομητηριόδος μ. Χ. Ἐν Θεσσαλίᾳ, λέγει, καθήρουντο οἱ κληρικοὶ οἱ μετὰ τὴν χειροτονίαν φυλάττοντες τὰς γυναῖκας μεθ' ὧν ἦσαν νομίμως τέως συνεξεγγεμένοι τοῦ δὲ ἔθνους τούτου ἀρχηγὸς ἐγένετο « Ἠλιόδωρος Τρίκκης οὗ λέγεται ποιήματα ἐρωτικά βιβλία, ἃ νέος ὢν συνέταξε καὶ Αἰθιοπικὰ προσηγόρευσε ».

Ἄλλος ἐκκλησιαστικὸς ἱστοριογράφος, Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος, μετὰ αἰῶνας ὅλους προσέθηκεν ὅτι ἐπειδὴ τὸ ἐρωτικὸν μυθιστόρημα τοῦ ἐπισκόπου εἰς πολλάς νεαρὰς ψυχὰς ἐξῆπτε τὸν ἔρωτα « ἢ ἐγκώριος προσέτατε σύνοδος ἢ τὰς βίβλους ἀφανίζεν καὶ πυρὶ δαπανᾷν, ὑπανα-

πούσας τὸν ἔρωτα, ἢ μὴ χοίρῃν ἱεροῦσθαι τοιαῦτα συνθέμενον. » Ὁ Ἠλιόδωρος ἐπροτίμησε νὰ ρύψῃ τὴν ψυχὴν του εἰς τὸ πῦρ καὶ ὄχι τὸ ἔργον του « τὸν δὲ μᾶλλον ἐλέσθαι τὴν ἱεροσύνην λιπεῖν ἢ ἐκ μέσου τιθέναι τὸ σύγγραμμα ὃ καὶ ἐγένετο. »

Ἀντὶ τῆς ἀπολεσθείσης ἀρχιερατικῆς μίτρας ὁ Ἠλιόδωρος ἐφόρεσεν ἐπὶ αἰῶνας ὅλους τὸν στέφανον τῆς λογογραφικῆς μεγαλοφυχίας καὶ ἀταπαρνήσεως. Παράδειγμα τοῦ πρὸς αὐτὸν θαυμασμοῦ παρέχει ὁ Ραζίνας.

Ὁ μέλλον ποιητὴς τῆς Φαίδρας, ὅτε ἀκόμη ἦτο μαθητὴς ἐν τῇ περιώνυμῳ σχολῇ Ροῦγί Royal συνελήφθη ἐπ' αὐτοφώρῳ ἡμέραν τινὰ ἀναγινώσκων ἀπλήστως ἐν βιβλίῳ. Ὁ διευθυντὴς ἐπλησίασε καὶ εἶδε μετὰ φρίκης, ὅτι ἦσαν τὰ Αἰθιοπικὰ τοῦ Ἠλιόδωρου. ἤρπασε μετ' ἀγανακτήσεως τὸ βιβλίον καὶ τὸ ἔριπεν εἰς τὸ πῦρ. Ὁ Ραζίνας ἠγόρασε καὶ δευτέρον ἀντίτυπον. Ὁ Λανσελώ ἔκασσε καὶ τοῦτο, ἀλλ' ὁ νεανίσκος κατώρθωσε νὰ προμηθευθῇ καὶ τρίτον μετ' ὀλίγον δὲ τὸ ἔφερεν εἰς τὸν καθηγητὴν του.

— Τώρα, εἶπε, ἠμπορεῖτε νὰ τὸ κάρτετε ὅπως καὶ τᾶλλα· τὸ ἤξεύρω ἀπ' ἔξω !

Βεβαίως οἰονόητε μυθιστόρημα θὰ ἐκρήμιζε τοὺς βαρεῖς τοίχους τῆς μονοτονίας, οἵτινες τὸν περιέστριγγον ἐν τῇ ἀσκητικῇ ἐκείνῃ σχολῇ καὶ θὰ ἀνεπετάνυνεν ἐλευθέρον τὸ διάστημα εἰς τὴν πῆσιν τῆς φαντασίας του· ἀλλὰ τὰ Αἰθιοπικὰ ἦσαν εἰς αὐτὸν ἰδιαζόντως προσφιλῆ καὶ διὰ τὰς περιπετειώδεις σκηνάς των καὶ διὰ τὸν ἰδεώδη ἐν αὐτοῖς ἔρωτα, τὸν προσαρμολογούμενον εἰς τοὺς ἀορίστους ἐφηβικοὺς πόθους, οἵτινες συνάγονται εἰς τὴν καρδίαν, ὡς τὸ ἄρωμα, κατὰ μικρὸν, εἰς τὴν κάλκα τοῦ μέλλοντος ν' ἀνθήσῃ ῥόδου. Ἀλλ' ὁ Ραζίνας δὲν ἠγάπα μόνον τὸ σύγγραμμα, ἀλλὰ πρὸ παντὸς τὸν συγγραφέα. Συνεπάθει πρὸς αὐτὸν, διότι συνέπασχε. Ὡς ὁ ἐπίσκοπος, ἦτο καὶ αὐτὸς ἠγαπησμένος νὰ ἐπερασιπύσῃ τὸ πνεῦμά του, θνυσιάζων τὸ ράσον. Εἶχε θεῖον πλοῦσιον κληρικόν, ὅστις καθίστα αὐτὸν γενικὸν κληρονόμον ἂν ἐδέχετο νὰ ἱεροθῆ ἄλλ' ὁ Ραζίνας ἀντίστατο ἡρωϊκῶς προτιμῶν παντὸς πλοῦτου καὶ παντὸς ἐκκλησιαστικοῦ ἀξιώματος νὰ εἶναι μόνον ποιητὴς.

Τὶ περιεῖχε τὸ βιβλίον τὸ ἐξεγείρον τοσοῦτον θαυμασμόν ἐν νεαρᾷ ποιητικῆς ψυχᾷ, ἀλλὰ καὶ ἐν νεφελῆς σοφῶν κεφαλαῖς, ὡς θέλομεν εἶδε· Ἴδου ἐν περιλήψει, ὅσον τὸ δυνατόν συντόμῳ, ὁ μῦθος τῶν Αἰθιοπικῶν.

Περσίνα, ἡ σύζυγος τοῦ βασιλέως τῆς Αἰθιοπίας Ὑδάσπου, προσβλέψασα κατὰ μοιραίαν στιγμήν κροφορίας τὴν εἰκόνα γυναικὸς Ἀνδρομέδας, τὴν κοσμοῦσαν τὸν βασιλικὸν κοιτῶνα, ἐγέννησε θυγάτριον λευκὸν τὴν χροίαν. Φοβη-

θεῖσα δὲ μήπως κατηγορηθῇ ὑπὸ τοῦ συζύγου τῆς ἐπὶ μοιραῖα ἐξέδηκε τὸ βρέφος μετὰ πολλῶν πολυτελῶν γνωρισμάτων, ἐν οἷς καὶ ταινία, δηλοῦσα δι' αἰθιοπικῶν γραμμῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἐκθéseως.

Εἰς Γυμνοσοφιστῆς, Σισιμίθρης, παρέλαβε τὸ ἐκθετον, καὶ μαθὼν ἐκ τῆς ταινίας τὴν καταγωγὴν του, τὸ ἀνέθρεψε παρ' ἑαυτῷ μέχρι τοῦ ἐβδόμου ἔτους· ἀποσταλεὶς δὲ παρὰ τοῦ Ὑδάσπου εἰς Αἴγυπτον προεσβεντὴς ἐμπιστεύεται τὴν κόρην μετὰ τῶν γνωρισμάτων εἰς τὸν Χαρικλέα, τὸν ἐκεῖ ἐπιδημοῦντα ἐκ Δελφῶν ἱερεὰ τοῦ Ἀπόλλωνος· οὗτος ὀνομάζει αὐτὴν Χαρίκλειαν ἐκ τοῦ ὀνόματός του καὶ φέρει εἰς Δελφούς· ἡ κόρη ἀξάνεται εἰς θαυμασίαν τὸ κάλλος νεάνιδα, προτιμήσασα δὲ νὰ μείνῃ παρθένος « ζάκορον ἑαυτὴν ἐπιδίδωσιν Ἀρτέμιδι. »

Ἐμελλόν νὰ τελεσθῶσιν ἐν Δελφοῖς Πυθιακοὶ ἀγῶνες καὶ ἦλθε καὶ Θεαγένης τις θεσσαλός, ἐξάρχων θεωρίας, τὴν ὁποίαν ἐστειλλον κατὰ τετραετίαν πρὸς τιμὴν τοῦ Νεοπτολέμου οἱ Αἰνιᾶνες. Ἦτο δὲ ὁ Θεαγένης Ἀχιλλεΐδης, ἀπόγονος τοῦ Τρωϊκοῦ ἦρωος, « τοιοῦτος τὴν μορφήν καὶ τοσοῦτον τὸ μέγεθος ὡς βεβαίουν τῇ θεᾷ τὸ γένος. » Ὅτε ἡ πομπὴ περιεστοίχισε τὸ μνημα τοῦ Νεοπτολέμου, ὁ ἐξάρχων τῆς θεωρίας, ἔτρεπε, κατὰ τὸ ἔθος, ν' ἀνάψῃ τὸν βωμὸν λαμβάνων τὴν δάδα παρὰ τῆς ζακόρου. Ἐκεῖ συνητήθησαν τὰ βλέμματα τῶν δύο νέων καὶ διὰ μιᾶς « ἀλίσκονται ἔρωτι. » (1)

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης εἰς πόθος ἀκαταγώνιστος κατέχει τὴν ψυχὴν τοῦ Θεαγένους, ν' ἀπαγάγῃ τὴν Χαρίκλειαν, αὐτὴ δὲ συγκατατίθεται καὶ φεύγουσι κρυφίως ἐκ τῶν Δελφῶν τὴν ἀπόδρασην βοηθεῖ καὶ ἐπισπεύδει μάλιστα ὁ Αἰγύπτιος ἱερεὺς Καλάσιρις, ἐλθὼν ἐκεῖ, πρὸς ἀναγῆτησιν τῆς Χαρικλείας, διότι εἰς αὐτὸν ἀνέθηκεν ἡ βασίλισσα Περσίνα νὰ ἀνεύρῃ τὴν κόρην, ὅπουδήποτε τῆς γῆς καὶ ἂν εὐρίσκεται καὶ νὰ τὴν ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν Αἰθιοπίαν. Ἐπιβαίνουνσι φοινικικοῦ πλοῖον εὐόμιον ν' ἀποπλεύσῃ εἰς Καρχηδόνα κατ' ἀρχὰς προσεγγίζουσιν εἰς Ζάκυνθον,

(1) Τὴν πρότην ἀλλὰ σαρδαίαν καὶ ὁμοτικὴν ταύτην διὰ παντὸς περιέπνεν τὸν ψυχῶν, ἐκ τῆς ὁποίας πιθανῶς ἐνεπνεύσθη τὴν θαυμασίαν σκηνὴν τῆς συναντήσεως τῆς Ἡροῦς καὶ τοῦ Λεάνδρου εἰς τὰ Κύματα τῆς Θαλάσσης καὶ τῆς Ἀραπῆς ὁ Γκοιλπάρτσου, περιγράφει ὁμοιωτάτως ὡς ἐξῆς ὁ Ἠλιόδωρος: « πρῶτον μὲν γὰρ ἄρθρον τι καὶ ἐπιτομημένον ἔστιν, καὶ τὴν δάδα ὀλκότερον ἢ μὲν ἐνεχείριζεν ὁ δὲ ἐπέδεχτο, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνεῖς ἐπὶ πλὴν κατ' ἀλλήλων πηξάντες, ὥστερο εἶπον γνωρίζοντες ἰδόντες πρότερον, τὰς μνημαὶς ἀναλεμπάζοντες· εἶτα ἐμψόδιαν βραχὺ τι καὶ κλεπτόμενον, καὶ μόνῃ τῇ διαχρεῖ τὸ βλέμματος ἐλεγγόμενον ἕπειτα ὥσπερ καταιδεσθέντες τὸ γεγονός, ἐπυρόρασεν καὶ αὐτὴς τοῦ πάθους καὶ τὴν καρδίαν ἐπιδραμόντος ὡχρίασεν καὶ ἀπλῶς, μυσθὸν εἶδος ἐν ὀλίγῳ τῷ χρόνῳ τὰς ὄψεις ἀμφοῖν ἐπεπληρήθη, καὶ μεταβολῆ παρτοῖα χροῖας τε καὶ βλέμματος, τῆς ψυχῆς τὸν σάλον κατηγοροῦσα. »

ΠΕΡΙΜΕΝΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΒΑΡΒΑΡΟΥΣ

— Τί περιμένουμε στην αγορά συνασθροισμένοι;

Εἶναι οἱ βάρβαροι νὰ φθάσουν σήμερα.

— Γιατί μέσα στην Σύγκλητο μιὰ τέτοια ἀπραξία;
Τί κάθονται οἱ Συγκλητικοὶ καὶ δὲν νομοθετοῦνε;

Γιατί οἱ βάρβαροι θὰ φθάσουν σήμερα.
Τί νόμους πιά θὰ κάμουν οἱ συγκλητικοί;
Οἱ βάρβαροι σὰν ἔλθουν θὰ νομοθετήσουν.

— Γιατί ὁ αὐτοκράτωρ μας τόσο πρωτὶ σηκώθη,
καὶ κάθεται στής πόλεως τὴν πῶς μεγάλη πύλη,
στὸν θρόνο ἐπάνω, ἐπίσημος, φορῶντας τὴν κορώνη;

Γιατί οἱ βάρβαροι θὰ φθάσουν σήμερα.
Κι ὁ αὐτοκράτωρ περιμένει νὰ δεχθεῖ
τὸν ἀρχηγό τους. Μάλιστα ἐτοίμασε
γιὰ νὰ τὸν δώσει μιὰ περγαμινή. Ἐκεῖ
τὸν ἔγραψε τίτλους πολλοὺς κι ὀνόματα.

— Γιατί οἱ δύο μας ὑπάτοι κ' οἱ πραιτορες ἐβγήκαν
σήμερα μὲ τὲς κόκκινες, τὲς κεντημένες τόγες·
γιατί βραχιόλια φόρεσαν μὲ τόσοις ἀμεθύστους,

καὶ δαχτυλίδια μὲ λαμπρὰ γνυλιστερὰ σμαράγδια·
γιατί νὰ πιάσουν σήμερα πολὺτιμα μαστούνια
μ' ἀσήμια καὶ μαλάματα ἔκτακτα σκαλιγμένα;

Γιατί οἱ βάρβαροι θὰ φθάσουν σήμερα·
καὶ τέτοια πράγματα θαμπώνουν τοὺς βαρβάρους.

— Γιατί κ' οἱ ἄξιοι ρήτορες δὲν ἔρχονται σὰν πάντα
νὰ βγάλουνε τοὺς λόγους τους, νὰ ποῦνε τὰ δικά τους;

Γιατί οἱ βάρβαροι θὰ φθάσουν σήμερα·
κ' οἱ βάρβαροι βαρνοῦνται τὲς δημηγορίες.

— Γιατί ν' ἀρχίσει μονομιᾶς αὐτὴ ἡ ἀνησυχία
κ' ἡ σύγχυσις; (Τὰ πρόσωπα τὶ σοβαρὰ ποῦ ἐγίναν).
Γιατί ἀδειάζουν γρήγορα οἱ δρόμοι κ' ἡ πλατεῖες,
κι ὅλοι γυροῦν στὰ σπίτια τους πολὺ συλλογισμένοι;

Γιατί ἐνόητωσε κ' οἱ βάρβαροι δὲν ἤλθαν.
Καὶ μερικοὶ ἔφθασαν ἀπ' τὰ σύνορα
καὶ εἶπαν πῶς βάρβαροι πιά δὲν ὑπάρχουν.

Καὶ τώρα τὶ θὰ γένουμε χωρὶς βαρβάρους.
Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἦσαν μιὰ κάποια λύσις.

Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗΣ

Ο ΜΑΕΣΤΡΟΣ

(Συνέχεια)

Ο Λιναρῶς μόλις ἐπάτησε εἰς τὸ ἀτμόπλοιο, ἐκλείσθη με παιδικὸ πείσμα εἰς τὸ καμαράκι του διὰ νὰ μὴ τὸν πλησιάσῃ κανένας καὶ διὰ νὰ μὴ βλέπῃ τίποτε, ὅταν τὸ πλοῖο θάπομακρύνεται ἀπὸ τὴν ἀγαπημένην του Κέρκυραν... Ἀπὸ τὴν Κέρκυραν του! Ἄ! ἂν ὁ Λιναρῶς ἐμισθοῦσε τώρα τοὺς Κορφιᾶτες, τοὺς Κορφοὺς του ὅμως πάντα καὶ διὰ πάντα ἐλάτρευε παιητικώτατα, καί, ἂν ἐκλείσθη τόσον ἀπότομα εἰς τὸ καμαράκι τοῦ πλοίου, ἐκλείσθη κυρίως διὰ νὰ μὴ ἀντικρύξῃ, φεύγων, τὰ κατάφυτα περιγιάλια τῆς πατρίδας του, τὰ κομψότατα βουνάκια τῆς καὶ τοὺς ἀνθόσπαρτους καὶ δενδροστολισμένους κάμπους τοῦ χαριτωμένου, τοῦ μαγικοῦ νησιοῦ. Μόλις ὅμως ἐμάζευθη εἰς μίαν ἄκρην βουβὸς καὶ ἀκίνητος, με σκυμμένο κεφάλι καὶ σταυρωμένα τὰ χέρια, ἤρχισε, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ ὁ ἄμοιρος, νὰ θαρρῇ ὅτι ὑπὸ τοὺς πόδας του ἐπρόβαλλε ἀπὸ τὰ βάρη τοῦ πόντου κ' ἐξαπλώνετο εἰς τὸ κύτος τοῦ πλοίου ἡ μυρωμένη πατρίδα του με τὰπαράμιλλα φυσικά τῆς κομφοτεχνήματα: με τὸ πυργωτὸ φρούριό τῆς τὸ αἰώνια σφικταγκαλιασμένο ἀπὸ τὴν κορυφὴν ἕως τὰ προπόδια του ἀπὸ κατάχλωρους κισσοὺς καὶ βαθυπράσινα χαμόδενδρα καὶ γελαστὰ ἀγριολούλουδα, καὶ με τὴν πεντάμορφη Σπιανάδα τῆς τὴν στεφανωμένην με διπλοὺς γύρους ἀπὸ γιγάντια πλατάνια καὶ με μυροβόλα περιβολάκια—τὰ περίφημα *μποςκέττα* τῆς Κερκύρας—ἀποκάτω ἀπὸ τὰ ὁποῖα ξαπλώνεται γαλανώτατη ἡ θάλασσα τοῦ Ἰονίου, καὶ θαρρεῖς πὼς ὅλη ἡ μαγικὴ Σπιανάδα ξεφυτρώνει κατάχλωρη ἀπὸ τὰ βάρη τοῦ πόντου καὶ με τὰ μυρὰ νερά του τρέφονται τὰ γλυκύτατα ἄνθη τῆς καὶ τὰ καταπράσινα δένδρα τῆς... Κ' ἔπειτα ἀπὸ τὴν Σπιανάδα του ἔβλεπε ὁ ἄνθρωπος τισμένους μαέστρους τὸ πανόραμα τῆς Γαρίτσας, τοῦ θαυμαστοῦ προαστείου τῆς Κερκύρας, με τὴν μεγάλην λεωφόρον του τὴν καταστολισμένην εἰς ἀπόστασιν μιᾶς καὶ πλέον ὄρας ἀπὸ χιλίων εἰδῶν ἡμερα καὶ ἄγρια δένδρα, ἀπὸ καταπράσινα καὶ ζωγραφικώτατα βουνάκια ἐδῶ,

ἀπὸ χαριτωμένα καὶ γλοερώτατα περιγιάλια ἐκεῖ, καὶ παντοῦ, δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ἀπὸ ἀμέτροντους κρεμαστοὺς κήπους, ἀπὸ τὰ βάρη τῶν ὁποίων σκορπίζονται εἰς τὸν εὐτυχεῖ διαβάτην εὐωδιὲς γλυκύτατες ἀπὸ τριαντάφυλλα καὶ κρίνα καὶ μενεξέδες, ἀπὸ πορτοκαλιὲς καὶ γαζιὲς καὶ κισσοὺς σὰν θυμίαμα τερπνότερο τῆς σμύρνας καὶ τῆς ἀλόης, θυμίαμα ζωῆς καὶ χαρᾶς φύσεως ξεχειλισμένης πιά ἀπὸ αἰώνια κάλλι καὶ ἁρμονίαν, ἀπὸ μαγικὴν ἡμερότητα καὶ καλωσύνην... Κ' ἐπερπατοῦσε ἔτσι ὁ μαέστρος εἰς τὴν Γαρίτσαν του, καὶ ἄνοιγαν ἀχόρταστα τὰ ρουθούνια του, κ' ἐχόρταινε ἀπὸ μυρωδιὲς ἡ καρδιά του, κ' ἐτραγουδοῦσε ἀμέριμνα, κ' ἔφθανε σιγά-σιγά εἰς τὸ Κανόνι του, τὸ τέρμα τῆς Γαρίτσας, μίαν ὑψηλὴν τοποθεσίαν, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ἐξήλευαν νὰ περιδιαβάζουν καὶ τοῦ παραδείσου ἀκόμη ἄνθρωποι εἰς τὸ Κανόνι του με τοὺς γλοερούς καὶ λουλουδόσπαρτους λοφίσκους του καὶ τοὺς αὐτοφύτους λειμῶνάς του καὶ τὰ χαριτωμένα περιβόλια του καὶ με τὰ κοπαδάκια του ποὺ βόσκουν ἀμέριμνα ἐδῶ κ' ἐκεῖ, κάτω-κάτω, εἰς πέρα καὶ πέρα χορταριασμένας πεδιάδας, καὶ βελάζουν, μεθυσμένα καὶ αὐτὰ ἀπὸ τὴν εὐμορφίαν τοῦ τόπου, καὶ σημαίνουν μαζί ἁρμονικὰ τὰ κουνουνάκια των, ἐν ᾧ ξεροζώνουν ἀπότομα τὸ χλωρὸ τριφύλλι παίξοντα ἀδιάκοπα καὶ τὴν οὐρανὸν των εἰς τὸ ἀγαπημένο του Κανόνι με τὴν μικρούτσικην, με τὴν μιᾶς φούκτας ἔκτασιν λίμνην του, τὴν λίμνην τοῦ Χαλιχοπούλου ποὺ ξαπλώνεται ἀποκάτω του σὰν νεκρὴ ἀλλὰ ὀλοζώντανη καὶ βαθυπράσινη ἀπὸ τὰς ἀντανακλάσεις τῶν κρεμασμένων κατ' ἐπάνω τῆς χωρίων καὶ ἀπὸ τὰς τερπνὰς φλυαρίας μυριάδων φτερωμένων ψαλτῶν ποὺ περιτριγυρίζουν τὰς ὄχθας τῆς... Καὶ παρακάτω ἀπὸ τὴν μαγικὴν λίμνην ἔβλεπε ὁ ἐξοριζόμενος μαέστρος τὸ Ποντικονῆσί του, τὸ νησάκι τῶν Μαζάρων, νὰ προβάλλῃ ἐμπρός του σὰν χαριτωμένη γλάστρα φουντωμένον βασιλικῶν, με τὰ κυλαρισσάκια καὶ τὸ ἐκκλησάκι του, καὶ ἤκουε τοὺς ἁρμονικοὺς ἤχους τοῦ ση-

μάντρου του, ποὺ τὸ ἤκουε τόσες φορὲς τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα, ὅταν ἐπήγαινε τὸ ἀπόγευμα με τὴν μουσικὴν του νὰ συνοδεύσῃ τὴν Ἀνάστασιν, νὰ τοῦ συνοδεύῃ καὶ αὐτὸ χαρμόσυνα τὰ ἐμβατήριά του ὡς ἡ μία ἀδιάκριτη, ἀλλὰ εὐχάριστη παρατονία εἰς τὰς μελωδικὰς δοξολογίας τῆς μουσικῆς του πρὸς τὸν ἀνεγερθέντα ἐκ τοῦ τάφου Σωτῆρα... Καὶ ὅσον ἐξεδιπλώνοντο με χιλιόμορφην ποικιλίαν καὶ κινηματογραφικὴν ἀκρίβειαν αἱ μαγικὰ τοποθεσίαι τῆς πατρίδας του εἰς τὸ πλαίσιον τῆς ψυχῆς τοῦ παραδομένου εἰς τὴν γλυκύτατην αὐταπάτην του μαέστρου, τόσον ἡ αὐταπάτη τοῦ ἐφαίνετο ἀλήθεια καὶ τόσον, ἀφαιρούμενος, ἐπεριδιάβαζε εἰς τὰ φλύαρα ἀκρογιάλια τοῦ ἀγαπημένου του νησιοῦ, κ' ἐπλανᾶτο εἰς τοὺς λουλουδιασμένους κάμπους του καὶ ἀπελάμβανε τοὺς αἰθερίους χρωματισμοὺς τῶν ἁρμονικῶν ἐξοχῶν του κ' ἐρροφοῦσε τὸν κρυσταλλένιον ἀέρα τῶν βουνῶν του μυρωμένον με τὴν ἀγνὴν εὐωδιὴν τῶν ρόδων καὶ τῶν μενεξέδων του... Καὶ ὅσον ἦτον ὅλος αὐτιά καὶ μάτια εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῆς αὐταπάτης του, τόσον ἦτο κουφάλαος καὶ τυφλὸς διὰ τὰ πέρηξ του συμβαίνοντα, κ' ἐν ᾧ τὸ πλοῖον πρὸ πολλοῦ εἶχε ξεκινήσει καὶ ἀρμένιζε τώρα μακρὰν τῆς πατρίδας του, ὁ μαέστρος ἐξακολουθοῦσε ἀκόμη νὰ περιδιαβάζῃ εὐτυχῆς εἰς τὰς ἐξοχὰς τοῦ εὐλογημένου νησιοῦ καὶ νὰ εὐρίσκεται ἀπὸ τὸ Κανόνι του εἰς τὸ αἰθέριο Γαστοῦρι κ' ἔπειτα εἰς τὴν ἀσύγκριτην εἰς εὐμορφίᾳ Παλιοκαστρίτσαν καὶ εἰς τὴν παναρμόνιον τοποθεσίαν τοῦ Πέλεκα, καὶ ἀκολούθως ἐνθουσιασμένος ἐξαναγύριζε εἰς τὴν Σπιανάδα του κ' ἐπήγαινε χαλόκαρδος εἰς τὸν στρατῶνα μέσα νὰ γυμνάσῃ πιά τὴν στρατιωτικὴν του μουσικὴν, «τὸ εἶναί του, τὴ ζωὴ του, τὴ χαρὰ του, τὴν εὐτυχίαν του, τὸ δῶρον του...» Καὶ διὰ μιᾶς τώρα εἰς τὴν εἰκόνα τῆς στρατιωτικῆς του μουσικῆς ὡς ἀτίθασσο ἄλογο ποὺ προτοβλέπει θάλασσαν ἀνατινάχθηκε, ἀφηνίασε καὶ, ἐννοήσας πλέον εἰς ποίαν μαύρην πραγματικότητα εὐρίσκεται, κλεισμένος εἰς ἕνα στενὸ καὶ σκοτεινὸ δωμάκι τοῦ ἀρμενίζοντος πλοίου, ἔκαμε πρῶτα νὰ τρέξῃ, νὰ πηδήσῃ, νὰ πετάξῃ εἰς τὸ κατάστρωμα, ἔκαμε νὰ φωνάξῃ, νὰ βρυχηθῇ ὡς λέαινα ποὺ τὴν ἀπάγουν αἰχμαλώτην μακρὰν ἀπὸ τὸ παιδί τῆς, ἀλλὰ κατέπεσε

λιπόθυμος ἀπὸ συγκίνησιν καὶ ἀπελπισίαν...

Ὁ Λιναρῶς εἰς τὸ Λαύριον εἶχε κάμῃ τὴν τύχην του ἢ, ἀκριβέστερα, εἶχε κάμῃ τὴν τύχην τῆς οἰκογενείας του. Οἱ Λαυριῶται, εὐκατάστατοι γενικῶς, ἐπλήρωναν γενναῖα τὸν μαέστρον καὶ τὸν εἶχαν ἀφήσει ἀπόλυτον κύριον νὰ κἀνῃ ὅ,τι θέλει εἰς τὴν μουσικὴν των. Μόλις λοιπὸν εἶχε πατήσει τὸ πόδι του εἰς τὸ Λαύριον, καὶ ἡ εὐλογία τοῦ θεοῦ ἔπεσε εἰς τὸ σπίτι του. Πρὸ τοῦ μάλιστα νὰ περάσῃ χρόνος εἶχε στεφανώσῃ τὸ πρῶτό του κορίτσι με ἕνα ἀρχιεργάτην τῶν μεταλλείων καὶ εἶχαν διορισθῇ ὑπάλληλοι τὰ δύο του παιδιὰ με καλὸν μισθὸν εἰς τὰ γραφεῖα τῆς εταιρείας τοῦ Λαυρίου. Ἡμέραι λοιπὸν χαρᾶς καὶ εὐτυχίας ἀνέτελλαν διὰ τὸν φιλότιμον μαέστρον καὶ ὁ οὐρανὸς τοῦ μέλλοντος ἐπρομηνύετο αἰθριὸς διὰ τὰ γεράματά του. Ἐκτὸς τούτου ἡ μουσικὴ του ἐδιασκέδαζε τὸν κόσμον κατὰ Κυριακὴν μόνον, καὶ οὔτε με λιτανείας Ἁγίων εἶχε νὰ κάμῃ, οὔτε με κοινὸν ἀπαιτητικὸν ὅπως τῶν Κερκυραίων, οὔτε κρίσεις καὶ ἐπικρίσεις εἶχε νὰκούῃ διὰ τὰ μουσικὰ τεμάχια ποὺ ἐδιάλεγε. Ὅλοι οἱ Λαυριῶται ἦσαν εὐχαριστημένοι με ὅ,τι τοὺς ἔπαιζε, καὶ τὸν ἐχειροκροτοῦσαν πάντοτε εἴτε Ριγολέττο καὶ Λόεγκριν τοὺς ἔπαιζε, εἴτε τσάμικα καὶ Κογχοραγάδες, καὶ εἴτε εἰς τὴν ἐντέλειαν τὰ κατάφερε ἡ μουσικὴ του εἴτε παρατονία ἰκούοντο, οἱ ἀκροαταὶ του ἔδειχναν ἐξ ἴσου θαυμασμόν διὰ τὸν τυχερὸν μαέστρον. Ὅστε εἶχε ὅλους τοὺς λόγους τοῦ κόσμου νὰ ἦναι κατενθουσιασμένος με τὴν νέαν του θέσιν. Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι ὅτι ὁ Λιναρῶς τοῦ Λαυρίου οὔτε σκιά δὲν ἦτο τοῦ Κερκυραίου Λιναρῶ. Αὐτὸς ὁ εὐθύμος, ὁ αἰώνιος ἀμέριμνος, ὁ σπάταλος, ὁ κοινωνικώτατος μαέστρος, τώρα ἦτο διαρκῶς μελαγχολικός, περίσκεπτος, φύλαργος, μισάνθρωπος. Ὅπου καὶ ἂν τὸν ἐπροσκαλοῦσαν, ποτὲ δὲν ἐπήγαινε ἐὰν δὲν εἶχε συμφέρον, καὶ τόσον καιρὸν εἰς τὸ Λαύριον δὲν ἐγνωρίζε καλὰ-καλὰ παρὰ τὸ σπίτι του, τοὺς μουσικοὺς του καὶ τὴν πλατεῖαν ὅπου ἔπαιζαν κατὰ Κυριακὴν. Δύο βήματα εὐρίσκετο πλῆσιον τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ποτὲ δὲν τοῦ ἤλθε ὄρεξις νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Ἀκρόπολιν. Ἐμ-

πρὸς εἰς τὴν μίτην του εὐρίσκοντο τὰ μεταλλ-

ξάδελφέ μου, πρέπει νὰ πῶ τὸν πόνο μου ἔσένα μονάχα, καὶ σ' ἐξορκίζω ἔσ' ὅτι ἔχεις ἱερὸ νὰ μὴν πῆς σὲ κανένα τίποτε, γιατί δὲν θὰ σοῦ ξαναμιλήσω γιὰ ὅλον τὸν κόσμο! Ἄχ! ξάδελφέ μου, τί πράμα εἶναι τοῦτος ὁ τόπος; Κορφοί μου! ἀγάπη μου, ὄνειρο τοῦ ὄνειρου μου, ἄλλος πλάστης θάπλασε σένα κι ἄλλος τοῦτο τὸ Λαύριο! Δύο χρόνια ἐδῶ, ξάδελφέ μου, ὅλο σὲ πέτρες καὶ σὲ ξεραῖλα πατῶ, κι ὅλο μοῦ φαίνεται πῶς περπατῶ ἐπάνω σὲ καμίνια ἀπὸ τὴν κόλασι. Ψυχὴ μου Κέρκυρα, στὰ μνήματά σου μέσα νὰ περπατοῦσα, πάλαι θάμουννα στὸν Παράδεισο, ἐν ᾧ ἐδῶ πέρα καὶ στὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἀκόμη, βρίζομαι στὰ Τάρταρα τοῦ Ἄδη, ξάδελφέ μου! Ἄχ! τὶ ἄσχημα πού ἔκαμα, ὅταν ἔφευγα, νὰ μὴν πάρω χῶμα ἀπὸ τὴν πατρίδα μου νὰ πατῶ ἐπάνω του καὶ νὰ θαρρῶ πῶς περιδιαβάζω στὸ Κανόνι μου, στὴ Γαρίτσα μου, στὸ Γαστοῦρί μου! Στείλέ μου, ἀδελφέ, ἓνα μπουκαλί με κλεισμένο ἀγέρα μέσα ἀπὸ τὴν Κέρκυρά μου νὰ τὸν ρουφήσω καὶ νὰ νάναστηθοῦν τὰ φυλλοκάρδια μου! Μαράθηκα ὅλος, ξάδελφέ μου, ἔλυσα, κέρωσα! Ἄχ! γιὰ μιὰ ὥρα μονάχα νὰ ξανάβλεπα τὴ Σπιανάδα μου, καὶ θὰ γινόμουννα καλά καὶ θὰ μοῦφενγε ἡ μαύρη μελαγχολία πού πέτρωσε στὴν καρδιά μου καὶ μ' ὀδηγεῖ ἴσια κι ἀναυλα στὸν τάφο... Πήγαινε, ξάδελφέ μου, νὰ ζήσης, πήγαινε, νὰ χαιρετίσης ἀπὸ μέρος μου τὸ Ποντικονῆσί μου, αὐτὸ τὸ μπουκέτο πού τόκοψε ὁ Πλάστης ἀνοιξιὰτικα ἀπὸ τὸν κῆπο τοῦ σπιτιοῦ του καὶ τὸ φύτεψε ἔς τὴν πατρίδα μου νὰ τὸ βλέπουν καὶ τὰ φείδια ἀκόμη καὶ νὰ σταῖξη γλυκύτερο κι ἀπὸ τὸ μέλι τὸ φαρμάκι των! Φύλησέ μου το ὅλο πέρα καὶ πέρα, ἂν μπορῆς, καὶ νὰ μπῆς δίχως ἄλλο στὴν ἐκκλησοῦλά του μέσα καὶ νὰ μοῦ προσκνήσης τὴν Ἀνάστασι τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ τοῦ πῆς γλυκὰ-γλυκὰ ἀπὸ μέρος μου πῶς ὁ μαέστρος σου ἓνα ὄνειρο ἔχει: νὰ ξανάλθῃ τὴ Δευτέρα τοῦ Πάσχα νὰ τοῦ παίξῃ ὅπως τοῦπαίξε—τὸ θυμᾶσαι, μωρὲ ξάδελφε;—τόσες φορὲς—ἄχ! περασμένα χρόνια!—ὄραϊες ἀναστάσιμες μάρστιες, καὶ τοῦ ὑπόσχομαι νάναστηθῇ ἄλλη μιὰ φορὰ ἀπὸ τὴν ἐντέλεια πού θὰ τὲς διευθύνω.... Μὴ ξεχάσης νὰ μοῦ χαιρετίσης καὶ τὸ φτωχὸ σήμαντρο τοῦ Ποντικονησιοῦ πού συνώδευε, τὸ διαολεμένο, τὴ μου-

σική μου χαριτωμένα-χαριτωμένα στὴν Ἀνάστασι. Νὰ μοῦ τὸ σημάνῃς με τὰ χέρια σου—ἀκοῦς;—λέγοντάς του: «Ἔχεις χαιρετίσματα ἀπὸ τὸ μαέστρο σου», καὶ γράψε μου τί θὰ σοῦ ἀποκριθῇ με ραγισμένη φωνή... Κόψε μου καὶ τριαντάφυλλα καὶ μενεξέδες καὶ γαρούφαλλα ἀπὸ τὸ Γαστοῦρί μου καὶ στείλέ μου τα νὰ τὰ μυρίζωμαι ἀκόμη καὶ ξερὰ καὶ νὰ μοσχοβολοῦν τὰ μαῦρα φυλλοκάρδια μου, γιατί ἐδῶ πέρα, ξάδελφέ μου, ὡς καὶ τὰ ἡμέρα λουλούδια των μοῦ βρωμᾶνε.... Βλέπεις, ἀδελφέ μου, με πόσον πόνο σοῦ ἀνοιξα τὴν καρδιά μου, μὰ κίταξε καλά, σοῦ τὸ ξαναγράφω, νὰ μὴν πῆς σὲ κανένα Κορφιάτη τίποτε, γιατί, μὰ τὸν Ἅγιο καὶ μὰ τὸνομα τῆς πατρίδας μου, δὲν θὰ σοῦ μιλήσω ἄλλη φορὰ γιὰ ὅλο τὸν κόσμο... Νὰ λὲς ἔσ' ὅλους πῶς εἶμαι στὸν Παράδεισο μέσα σὲ τούτην ἐδῶ τὴν Κόλασι νὰ τοὺς λὲς, ἔτσι γιὰ νὰ σκάζονε, πῶς οἱ Λαυριῶτες καταλαβαίνουννε καλύτερά των μουσική, ἀφ' οὗ μὲ χειροκροτοῦν ἀκόμη κι ὅταν τοὺς παίζω τὴ μάρτσια πού ἔπαιξα γιὰ τὴ δοξολογία αὐτουνοῦ τοῦ Ψωροκόντε σας, πού γίνηκε καὶ πρωθυπουργὸς κι ὅλα, γιὰ νὰ ρεζιλέψῃ τοὺς Κορφιάτες μου... Ἄχ! καὶ νὰ ξαναρχόμουννα, ἔτσι ἀπὸ πείσμα, στὴν πατρίδα μου, νὰ τοὺς ξανάπαιζα μουσική, πού νὰ τοὺς τρέλαινα ἀπὸ τὴν ἐντέλεια! Νάτε, μωρές, θὰ τοὺς ἔλεγα, νάτε, χορτάστε Βέρδη, Μπετόβεν, Βάγνερ ἀπὸ τὰ χέρια μου, ἀχάριστα τέρατα! Ἄχ! κ' ἐδῶ δὲν μὲ χειροκροτοῦν; δὲν μὲ ἀποθεώνουν με τὰ μπράβο των; Τὶ τὰ θέλεις! Μοῦ φαίνεται πῶς μὲ σφουρίζουν, πῶς μὲ ξεθεώνουν με τὰ γιοῦχια των! Ἄχ! ἄς ξανάκουνα ἓνα «μπράβο, μαέστρο» ἀπὸ τοὺς Κορφιάτες μου—διάολος μέσα τους!—κι ἄς πέθαινα ἔπειτα, κι ἄς πέθαινα, ξάδελφέ μου... Εἶν' ἀλήθεια, πῶς μὲ γυρεύουν; πῶς μὲ ποθοῦν; Ψέμματα μοῦ γράφεις, πονηρέ! Τὶ ἀνάγκη μ' ἔχουν; Οὔτε τοὺς ἔχω, οὔτε μ' ἔχουν! Ἄς πεθάνω καλύτερα ἐδῶ ἢ σ' ἄλλο κ' εὐτυχισμένος! Τὶ νὰ τὴν κάμω τὴ Σπιανάδα σας καὶ τὰ Ποντικονῆσια σας; Καλύτερα ἐδῶ! καλύτερα ἐδῶ!... Ἄχ! ψυχὴ μου, Κέρκυρα, καμάρι μου, ὄνειρο τοῦ ὄνειρου μου, γειά σου! γειά σου!... Καλύτερα ἐδῶ, ξάδελφέ μου, καλύτερα ἐδῶ! Ἄχ!... » Καὶ ἐτελείωνε ἔτσι ἀκατάστατα καὶ ἀπότομα τὸ περιπαθὲς γράμμα τοῦ ἀγαπητοῦ μαέστρου βρεγμένο με θερμὰ δά-

κρυα εἰς ὅλα του τὰ φύλλα, δάκρυα, πού ἔσταξαν ἀδιάκοπα, ἐν ᾧ τὸ ἔγραφε, ἀπὸ τὴν νοσταλγοῦσαν ψυχὴν του.

Ὁ Ντάσκακ, ὅταν τὸ ἐδιάβαζε ἔκλαιε σὰν μωρὸ παιδί, καὶ ὅταν τὸ ἐξαναδιάβασε καὶ εἰς τὸ Προεδρεῖο τῆς «Μαντζάρου», ἐκατασυνγινήθηκε καὶ τοῦτο, καὶ ὅλους τοὺς ἔπιασε ἀκατάσχετη πιά ἐπιθυμία νὰ ξαναφέρουν τὸ συντομότερο τὸν μαέστρον ὅπως-ὅπως. Ἀπεφασίσθη λοιπὸν νὰ στείλουν τὸν ξάδελφόν του εἰς τὸ Λαύριο χωρὶς νὰ προειδοποιηθῇ ὁ Λιναρᾶς. Ὁ Ντάσκακ ἐφρόντισε, προτοῦ νὰ φύγῃ, νὰ γεμίσῃ σοβαρὰ-σοβαρὰ ἓνα σακκουλάκι με χῶμα ἀπὸ τὴν Σπιανάδα τῆς Κερκύρας κ' ἓνα μπουκαλάκι μ' εὐωδιασμένον ἀέρα ἀπὸ τὸ Ποντικονῆσι, καὶ εἰς ἓνα φάκελλο ἔκρυψε τριαντάφυλλα καὶ μενεξέδες καὶ γαρούφαλλα ἀπὸ τὸ Γαστοῦρι, καὶ ἀνεχώρησε διὰ τὸ Λαύριον ἐφοδιασμένος καὶ με τὸ ἐξῆς γράμμα τοῦ Προέδρου Κωστογιάννη:

« Μαέστροε μου,

ὁ κύρ Ντάσκακ, ὁ ξάδελφός σου, ἐπιληροφόρησε τὸ Προεδρεῖο τῆς Μαντζάρου ὅτι στὸ Λαύριο ζῆς βασιλικὰ, κ' εὐχαριστηθήκαμε πολὺ γιὰ τὴν ὑπόληψι πού σοῦ ἔχουν αὐτοῦ πέρα. Ἐκαταλυπηθήκαμε ὅμως πού δὲν μπορεῖς νὰ μᾶς ξανάλθῃς στὴν Κέρκυρα, γιατί δὲν θὰ σοῦ ἀποκρύψω, μαέστροε μου, πῶς, ἀφ' ὅτου μᾶς ἔφυγες, δὲν καταλαβαίνουμε μουσική στὸ νησί μας. Εἰς τὲς λιτανεῖες τοῦ Ἁγίου μας ὅλα τὰ μάτια τῶν θαυμαστῶν σου τοῦ

(Ἔπεται τὸ τέλος)

κάκου ζητοῦν νὰ ξεκρίνουν τὴν μπακέττα σου νὰ διευθύνῃ ἐκεῖνες τὲς ἀλησμόνητες μάρστιες σου. Εἰς τὴ Σπιανάδα τὸ καλοκαίρι πόσες φορὲς λέμε μεταξύ μας οἱ Κορφιάτες: «Καῖμένη μαέστροε, πού εἶσαι»; Ἄ! μαέστροε μου, κι ἂν ξαναρχόσουνε, θάτανε σωστὸ πανηγύρι ὁ ἐρχομός σου! Ἄν φοβᾶσαι μάλιστα μὴ τυχόν τὰ ξαναβροῦμε γιὰ τὸ σιῶρ Τζώρτζη—μὴ φοβᾶσαι διόλου! Ψάλλε του ὅ,τι θέλεις—νὰ σοῦ πῶ τὰξίζει στὸ ὕστερο, κι ἄς εἶναι καὶ συγγενής μου, γιατί ἡ ἀλήθεια μία εἶναι: μπορεῖ νάναί, δὲν σοῦ λέω, καλὸς διπλωμάτης γιὰ τὸ Ρωμείο, μὰ δὲν ἔπρεπε νὰ μᾶς διαλύσῃ τὴ στρατιωτικὴ μουσική—κι ἄς λὲθ ὅσο θέλει πῶς αὐτὸς δὲν φταίει! Σὲ βεβαιώνω ὅμως πῶς εἶναι καταλυπημένος κ' ἡ ἀφεντιά του—κι ἄς μὴ τὸ λὲθ!—γιατί τόσο σ' ἐπίαρνε, ἔσένα, πού ἀπὸ μικρὸ παιδί σὲ γνωρίζει καὶ πού ὑποστήριζες πάντα τὸ κόμμα του! Ἄς εἶναι ὅμως, μαέστροε μου, περασμένα—ξεχασμένα! Τώρα ἓνα κ' ἓνα κάνουν δύο: θέλεις νὰ μᾶς ξανάλθῃς; Ἐχω πληροξουσιότητα ἀπὸ τὴν Ἐταιρεία μας νὰ σοῦ τὸ προτεῖνω. Ἐλα, μαέστροε μου, νὰ ξαναχαρῆς ἐδῶ πέρα τὲς εὐμορφίες τῆς πατρίδας μας, νὰ ξανανωίσης καὶ σὺ, νὰ ξανανοιώσουμε κ' ἡμεῖς μουσική, νὰ σὲ χειροκροτοῦμε καὶ νὰ σοῦ φωνάζουμε ἀπὸ τὰ φυλλοκάρδια μας: «μπράβο, μαέστροε, μπράβο!» Τὴν ἡμέρα πού θάλθῃς, ὅλη ἡ Κέρκυρα θὰ σὲ ὑποδεχθῇ! Ἐλα! Ἐλα, καὶ καλὲς ἀντάμωσες».

ΙΩ. Α. ΓΚΙΚΑΣ

Η ΠΕΤΡΑ ΤΟΥ ΒΟΥΝΟΥ

Σὲ πέτρα τοῦ βουνοῦ παραρριμμένη
Λουλοῦδι ζηλευτὸ μὲ χάρι ἀνθίζει
Τὴν ἄχαρη τὴν πέτρ' αὐτὸ μορφαίνει
Κ' ἐκείνη τὴ δροσιά της τοῦ χαρίζει.

Ψυχὴ τοῦ πόνου σκλάβα τάχα μιὰ
Θὰ βρῆς καὶ σὺ σὲ ἄλλη ἐρημιὰ
Παρόμοια ἁρμονία καὶ γαλήνη;
Σὰν στὸ βουνό, τὸ λούλουδο κ' ἡ πέτρα ἐκείνη;

ΒΕΓΑΣ

G. D'ANNUNZIO

ΤΟ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙ

Δὲν εἶχε πολλὴ ὥρα ποῦ τὰ μεγάλα λάβαρα τοῦ Ἁγίου Γονζάλβου, ποῦ τὰ κρατοῦσαν ἄντρες μὲ ἠράκλειο ἀνάστημα, ἠλιοκαμένο πρόσωπο καὶ μὲ φλέβες φουσκωμένες ἀπὸ δύναμη, ἐφάνησαν σ' τὴν πλατεῖα κ' ἐκνιμάτιζαν ἐλαφρὰ στὸν ἀέρα.

Οἱ κάτοικοι τοῦ Μασκαλίνου ἐγιόρταζαν ἐκείνη τὴν ἡμέρα τοῦ Σεπτεμβρίου μὲ ἀσυνήθιστη χαρὰ. Ἡ ψυχὴ των ἔκλειαν ἀπὸ ἀνίκητο πάθος ἀγάπης γιὰ τὸν ἅγιο. Ὅλο τὸ χωριὸ ἐπρόσφερε ἐκείνη τὴν ἡμέρα τὸν πειὸ μεγάλο σεβασμὸ στὸν πολιοῦχο του. Στους δρόμους ἢ γυναικες εἶχαν ἀπλώσει τὰ νυφικά των φορέματα ἀπὸ τὸ ἕνα παράθυρο ὡς τᾶλλο κ' οἱ ἄντρες εἶχαν στολίσει τῆς πόρτες μὲ πρασινάδες καὶ στὰ κατώφλια τῶν σπιτιῶν εἶχαν σκορπίσει λουλούδια. Καὶ καθὼς φυσοῦσε ὁ μπάτης, πηγαινορχότανε ἕνας ἀτέλειωτος κυματισμὸς ποῦ ἐμίγνε κ' ἐθάμπωνε ὅλο τὸν κόσμον.

Ἡ πομπὴ ἐξακολουθοῦσε νὰ ξετυλίγεται ἀπὸ τὸ νάρθηκα ὡς τὴν πλατεῖα.

Στὸ ἱερὸ προστά, ὀκτὼ ἄντρες, ἐπίτηδες διωρισμένοι, περιμέναν τὴ στιγμὴ νὰ σηκώ-

σουν τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἁγίου Γονζάλβου. Τοὺς ἔλεγαν: Γιάννη Κοῦρο, Οὐμμάλιτο, Ἄτιλα, Βιτσένζιο Γκουάνο, Ρότκιο ντὲ Τσεοῦζο, Βενεδέττο Γκαλάντε, Βιάγκιο ντὲ Κλίχη καὶ Γιάννη Σεντσαπαούρα. Ἐστέκοντο ὄρθιοι, χωρίς νὰ μιλοῦν, στενοχωρημένοι ἀπὸ τὸ ἀξίωμα τῆς ὑπηρεσίας των καὶ μὲ ἰδέες σκοτεινὲς καὶ ἀβέβαιες σ' τὸ κεφάλι. Ἦσαν ὅμως πάρα πολὺ δυνατοί: τὰ μάτια των ἔστραφταν ἀπὸ φωτιὲς φανατισμοῦ καὶ τ' αὐτιά των ἦσαν στολισμένα μὲ δυὸ χρυσοὺς χαλκάδες, σὰν τὰ σκουλαρίκια τῶν γυναικῶν. Κάποτε-κάποτε ἢ ἔσφιγγαν τῆς γροθιῆς των, σὰν νὰ ἠθελαν νὰ μετρήσουν μ' αὐτὸ τὴ δύναμή των, ἢ ἄλλαζαν ἀπὸ κανένα κρυφὸ χαμόγελο.

Τὸ κούφιο τᾶγαλμα τοῦ Ἁγίου, ἀπὸ μπροῦντζο μαυροδερό, μὲ χέρια καὶ κεφάλι ἀσημένια, ἦτο πλώριο καὶ πολὺ βαρὺ.

Ὁ Ἄτιλας ἐρωτᾷ:

— Ἐ! εἴμαστε;

Τριγύρω τους, ὁ ἕνας ἔσπρωχνε τὸν ἄλλο γιὰ νὰ δῆ. Ἡ γυάλινος χρωματιστὲς πόρτες τῆς Ἐκκλησίας, σὲ κάθε φύσημα τοῦ ἀγέρας, ἐκρο-

τοῦσαν. Ὅλη ἡ ἐκκλησία εἶχε γεμίσει ἀπὸ καπνὸ λιβανιοῦ καὶ μουσολίβανου. Κάποτε ἄκουαν τὴ μουσικὴ καὶ κάποτε κανεὶς δὲν ἄκουε τίποτε. Σ' αὐτὴ τὴ θρήσκεια ὀχλοβοή, κάποια κρυφὴ περηφάνεια γεννήθηκε σ' τῆς καρδιῆς τῶν ὀκτὼ συντρόφων. Ἦσαν ἔτοιμοι καὶ ἀπλώσαν τὰ χέρια τους.

Ὁ Ἄτιλας φωνάζει.

— Ἐνα!... δύο!... τρία!...

Κι ὅλοι μαζί ἔβαλλαν τὰ δυνατὰ των γιὰ νὰ σηκώσουν τὸ ἄγαλμα ἀπὸ τὴν Ἁγία Τράπεζα, ἀλλὰ τὸ βάρος του ἦτο μεγάλο κ' ἐπᾶνω σ' τὴν προσπάθειά των τὸ ἄγαλμα γύρισεν ἀριστερά. Οἱ ἄντρες δὲν εἶχαν ἀκόμη προφθάσει νὰ τὸ πιάσουν μὲ τὰ χέρια των καλά. Ἐβαλλαν τὰ δυνατὰ των γιὰ νὰ τὸ ξαναστήσουν ὄρθιο στὴ θέσῃ του ἀλλ' ἦτο τόσο βαρὺ ποῦ τοὺς ἐλίγισε τὰ κορμιά. Ὁ Βιάγκιο καὶ ὁ Κοῦρο πειὸ ἀδέξιοι ἀπὸ τοὺς ἄλλους τραβήχτηκαν καὶ τὸ ἄγαλμα ἔπεσεν ἀπὸ τὸ μέρος των μὲ μεγάλη ὀρμή. Ὁ Οὐμμάλιτο ἔβγαλε μιὰ κραυγὴ μὲ τρόμο.

— Προσέξτε! προσέξτε! ἐφώναζεν ὁ κόσμος τριγύρω τους, τὴν ὥρα ποῦ εἶδε τὸν ἅγιο σὲ κίνδυνο, ἀλλ' ὁ μεγάλος θόρυβος ποῦ ἐγένετο στὴν πλατεῖα δὲν ἄφισε τὰ λόγια ν' ἀκουστοῦν.

Ὁ Οὐμμάλιτο ἔπεσε στὰ γόνατα μὲ τὸ δεξιὸ χέρι πιασμένο κάτω ἀπὸ τὸ μπροῦντζινο ἄγαλμα. Σ' αὐτὴ τὴ θέσῃ, χωρίς νὰ σηκωθῆ, ἐκύτταξε τὸ φυλακισμένο του χέρι μ' ὀδύνη καὶ γὰ μάτα πόνο καὶ ἀγωνία μάτια, χωρίς νὰ βγάλῃ μιλιὰ. Μερικὲς σταλαγματιὲς αἵμα ἐλέρωσαν τὴν Ἁγία Τράπεζα.

Οἱ σύντροφοί του ἐπροσπάθησαν ἀκόμα μιὰ φορὰ ὅλοι μαζί γιὰ νὰ σηκώσουν τὸν ὄγκον ἐκεῖνο ποῦ τὸν βασάνιζε, ἀλλὰ δὲν ἦτο εὐκόλο. Στὴν ἀγωνία αὐτὴ τοῦ βασανισμοῦ ὁ Οὐμμάλιτο ἐδάγκανε τὰ χεῖλια του, καὶ σ' αὐτὴ τὴ θεὰ ἢ γυναικες ἀνατριχίαζαν.

Ἐπὶ τέλους κατώρθωσαν νὰ τὸ σηκώσουν καὶ ὁ Οὐμμάλιτο ἐτράβηξε τὸ χέρι του κομματιασμένο, αἱματωμένο καὶ ἀγνώριστο.

— Πήγαινε σπῖτι σου! πήγαινε σπῖτι σου! τοῦ ἐφώναζαν καὶ τὸν ἔσπρωχναν πρὸς τὴν πόρτα τῆς ἐκκλησίας.

Μιὰ γυναῖκα ἔβγαλε τὴν ποδιά της καὶ τοῦ

τὴν ἔδωσε γιὰ νὰ δέσῃ τὸ χέρι του. Ὁ Οὐμμάλιτο ὅμως ἀρνήθηκε νὰ τὴν πάρῃ καὶ χωρίς νὰ λέγῃ τίποτε, ἔβλεπε μερικὸς ἀνθρώπους νὰ τρέχουν καὶ νὰ φιλονεικοῦν τριγύρω στ' ἄγαλμα.

— Εἶν' ἡ σειρὰ μου!

— Ὁχι, εἶν' ἡ δική μου!

— Ὁχι! ὄχι! δική μου!

Ὁ Τσίκο Πόννος, ὁ Ματτίας Σκαφαρόλα καὶ ὁ Τομάσος ντὲ Κληγὶ ἐπολεμοῦσαν ποιὸς νὰ πάρῃ τὴ θέσῃ τοῦ Οὐμμάλιτο, τοῦ ὀγδοῦ δηλαδὴ συντρόφου.

Ὁ Οὐμμάλιτο πλησίασε τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς ποῦ πολεμοῦσαν. Τὸ σπασμένο χέρι του κρεμότανε καὶ μὲ τ' ἄλλο ἄνοιγε δρόμο.

— Ἡ θέσις εἶνε δική μου, εἶπε μονάχα κ' ἐπρόβαλλε τὸν ἀριστερόν ὄμο γιὰ νὰ βαστάξῃ τὸν ἅγιο τῆς ἐνωρίας του. Ἐσφιγγε τὰ δόντια του καὶ προσπαθοῦσε μ' ἄγρια θέληση νὰ κρύψῃ τοὺς πόνους του.

— Τί θέλεις νὰ κάμῃς τὸν ἐρωτᾷ ὁ Ἄτιλας.

— Θὰ κάμω ὅτι προστάζει ὁ ἅγιός μου, ἀπάντησε ἐκεῖνος.

Κι ἄρχισε ν' ἀκολουθᾷ τοὺς ἄλλους. Ὁ κόσμος μὲ θαυμασμό τὸν ἔβλεπε νὰ περῶ. Κάθε φορὰ ποῦ κανένας ἔβλεπε νὰ τρέξῃ αἶμα ἀπὸ τὸ λαβωμένο χέρι του τὸν ἐρωτοῦσε ἰστὸ δρόμο.

— Τι ἔχεις Οὐμμάλιτο;

Αὐτὸς δὲν ἀπαντοῦσε. Περπατοῦσε μονάχα μπροστὰ μὲ τὸ κεφάλι σκυμμένο, σύμφωνα μὲ τὴ μουσικὴ, καὶ μ' ὀλίγη σύγχυση, κάτω ἀπὸ τὰ πολύτιμα νυφικά ροῦχα ποῦ ἐκνιμάτιζαν ἰστὸν ἀέρα, ἀνάμεσα ἰστὸ πλῆθος ποῦ ὀλοένα καὶ αὔξανε.

Ξάφνου σ' ἕνα δρόμο πέφτει, καὶ ὁ ἅγιος σταμάτησε γιὰ μιὰ στιγμὴ, κουνίθηκε λίγο καὶ ἔπειτα ξανάρχισε τὸ δρόμο του. Ὁ Ματτίας Σκαφαρόλα ἐπῆρε τὴν ἡδαιανὴν θέσῃ. Δύο συγγενεῖς ἐσήκωσαν τὸν ἀναίσθητο ἀνθρώπο τους καὶ τὸν ἔφεραν σ' ἕνα γειτονικὸ σπίτι.

Ἡ γρηὰ Ἄννα ντὲ Τσεοῦζο, ἰκανὴ γιὰ νὰ γιατροῦν πληγές, ἐκύτταξε τὸ αἱματωμένο χέρι κ' ἔπειτα κούνησε τὸ κεφάλι της ἀπελπιστικά.

— Δὲ μπορῶ νὰ κάμω τίποτε, εἶπεν ἡ γρηὰ.

Ἡ τέχνη της δὲν τὴ βοήθοῦσε σ' αὐτὴ τὴν περίστασι.

Ὁ Οὐμμάλιτο σὲ λίγο ἀνέλαβε τὰς ἀσιδήσεις του μὰ δὲν εἶπε λέξη. Καθισμένος ἐθωροῦσεν ἡσυχὰ τὴν πληγὴν του. Τὸ χέρι του ἦτο κρεμασμένο, ἀγιάτρευτο, μὲ κόκκαλα σπασμένα.

Δυὸ-τρεῖς χωρικοὶ ἦλθαν νὰ ἰδοῦν τὸν πληγωμένο.

Καθένας μ' ἓνα κίνημα ἢ μ' ἓνα λόγο ἔλεγε τὴν ἰδέαν του.

— Ποιὸς ἔφερε τὸν Ἅγιο ρώτησεν ὁ Οὐμμάλιτο.

— Ὁ Ματτίας, τοῦ ἀπάντησαν.

— Τί κάμουν αὐτὴ τὴν ὥρα;

— Ψάλλουν τὸν ἑσπερινὸ ἀποκριθῆκαν.

Οἱ χωρικοὶ τὸν ἐχαιρέτισαν καὶ ἔφυγαν γὰρ τὸν ἑσπερινό. Ἡ καμπάνες προσκαλοῦσαν τοὺς πιστοὺς στὴν ἐκκλησίαν.

Ἐνας συγγενὴς του ἔβαλεν ἐκεῖ κοντὰ ἓνα κουβὰ μὲ κρύο νερὸ καὶ τοῦ εἶπε:

— Πλύνε τὸ χέρι σου. Ἀπόψε θὰ γυρίσωμεν ὀλίγον ἄργα γιὰ τὴν θὰ πᾶμε ν' ἀκούσωμε τὸν ἑσπερινό.

Ὁ Οὐμμάλιτο ἔμεινε μόνος του. Ἡ καμπάνες ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ χτυποῦσαν δυνατώτερα καὶ ποιο γρήγορα. Ἄρχισε νὰ ξημερώνη. Μιὰ ἔληά, δαρμένη ἀπὸ τὸν ἄνεμο, χτυποῦσε τὰ κλώνια τῆς στοῦ χαμηλοῦ παραθύρου.

Ὁ Οὐμμάλιτο πάντα καθισμένος ἄρχισε νὰ πλύνῃ τὸ χέρι του. Πιεὸ τρομαχτικὸ ἐφαίνετο τὸ πάθημα τὴν ὥρα ποῦ τὸ παγωμένο αἷμα ἔπεφτε κομμάτια, κομμάτια.

Ὁ Οὐμμάλιτο σκέφθηκε.

— Τίποτε δὲν ὠφελεῖ. Τὸ χέρι μου εἶνε χαμένο. Ἅγιε Γονζάλβε μου σοῦ τὸ χαρίζω.

Πῆρε, λοιπὸν, ἓνα μαχαῖρι καὶ ἐβγήκεν ἀπὸ τὸ σπίτι. Οἱ δρόμοι ἦσαν ἔρημοι. Ὅλ' οἱ πιστοὶ ἦσαν στὴν ἐκκλησίαν. Πάνω ἀπὸ τὲς στέγες ἔπλεαν τὰ μενεξεδένια σύννεφα τοῦ Σεπτέμβρη ποῦχουν τὰ σχήματα κάθε ζώου.

Στὴν ἐκκλησίαν, στοὺς ἤχους τῶν ὀργάνων, τὸ μαζεμμένο πλῆθος ἔψαλλε σὲ τακτικὰ διαστήματα. Μία ἀνυπόφορη ζέστη ἔβγαине ἀπ' τὰνθρώπινα κορμὰ καὶ ἀπὸ τῆς φλόγες τῶν κεριῶν. Τὸ ἀσημένιο κεφάλι τοῦ Ἁγίου σπινθηροβολοῦσε στὸν ἀέρα σὰν φάρος.

Ὁ Οὐμμάλιτο μπῆκε. Μέσα στοῦ γενικὸ θαυμασμό, ἐπερπάτησεν ὡς τὴν Ἅγια Τράπεζα καὶ μὲ καθαρὴ φωνὴ καὶ τὸ μαχαῖρι στάριστερὸ χέρι εἶπε:

— Ἅγιε Γονζάλβε μου σοῦ τὸ χαρίζω. Καὶ ἄρχισε νὰ πελεκᾷ τριγύρω στοῦ δεξιὸν καρπὸ, σιγά-σιγά, μπροστὰ σὲ ὅλο τὸ ἐκκλησίασμα ποῦ ἀνατρίχιαζεν ἀπὸ φρίκη. Σὲ λίγο τὸ ἄμορφο χέρι ἄρχισε νὰ ξεχωρίζη σ' ἓνα αἱματένιο χεῖμαρρο. Ἐνα δευτερόλεπτο κρατήθηκε κρεμασμένο ἀπὸ τῆς τελευταῖες ἴνες, καὶ ἔπειτα ἔπεσε στοῦ μπρούτζινο δίσκου ποῦ ἦταν μπροστὰ στὰ πόδια τοῦ Ἁγίου γιὰ νὰ μαζεῦσουν ἐλεημοσύνη.

Τότε ὁ Οὐμμάλιτο σήκωσε τὸ κομμένο του χέρι καὶ εἶπεν ἀκόμα μιὰ φορὰ μὲ καθαρὴ καὶ ξιάστερη φωνή.

— Ἅγιε Γονζάλβε μου σοῦ τὸ ἀφιερώνω.

ΖΕΛΙΤΑΣ

ΛΟΓΙΑ ΣΤΟΝ ΑΝΕΜΟ

Κ

Τώρα ποῦ ὑψώθηκες μεστή,
καὶ ἐγέμισες τὸν τόπο γύρω,
ἀπὸ τὸ φῶς τῆς γαλατείας σάρκας σου
καὶ ἀπ' τὸ λεπτό της μῦρο,

Τώρα καὶ ἐγὼ προσχαιρεῶ
σ' ἐσένα, τῆ Γυναιῖκα τὴν αἰώνια
ποῦ μὲ τῆς ὠμορφιάς τὸ σύμβολο
ἀγκαλιασμένη τὰ δεκάξη σου τὰ χρόνια

Σκορπᾷ τ' ἀνατριχιάσματα
τῆς ἡδονῆς, συγκρατητὰ τριγύρου,
καὶ δείχνει σε σὰν ἀντιφέγγισμα
γλαυκότετου ἐνὸς ὄνειρου,

Κι' ὅλο νὰ δυναμώνη τὴν ἀκρόατη
τὴν ἀπαλὴ προοῦλα νοιώθω
ποῦ σὲ λιγάκι ἄγρια, τρισάγρια
θὰ τρικυμίσῃ μου τὸν πόθο.

Ἀλεξάντρα

ΓΙΑΝΝΗΣ Γ. ΚΑΣΙΜΑΤΗΣ

ΑΠΟ Τῶ ΠΑΙΔΙΑΤΙΚῶ

Τῆς ὠμορφιάς τ' ἀντίκρυσμα, μιὰ λάμψη τοῦ ματιοῦ,
Τοῦ προσώπου τοῦ χνουδωτοῦ ἢ ἀγνόκρινη γαλήνη,
Λίγες γραμμές, μιὰ κίνηση παιδιάτικου κορμοῦ,
Γιατὶ ἀπ' τὰ στήθια στοῦ κορμὶ τρεμοῦλες νὰ ξεχύνη;

Γιατὶ ἡ ψυχὴ μου λαχταρᾷ νὰ σᾶς σφιχταγκαλιάσω,
Ὡσεὶς Ἀγγούλες τῆς Ζωῆς, ὠραῖα ἀγνὰ παιδάκια;
Γιατὶ καὶ στὰ χεῖλάκια σας ποθῶ νὰ ξεδιψάσω,
Ὡ, καὶ ν' ἀκούω τὰ γλυκὰ πάντα ἀπὸ σᾶς λογάκια;

Ἀνάμεσ' ἀπὸ τὰ κλαδιὰ
Ἐνα τραγοῦδι δυνὸ πουλάκια ψάλλουν·
Ἀνάμεσ' ἀπὸ τὰ κλαδιὰ
Ὁ οὐρανὸς πόσο γαλάζιος καὶ βαθύς!
Πετάει ὁ νοῦς μὲ τὴ ματιὰ
Στὰ ὕψη ἀκρόατος,
Μὰ κ' ἡ καρδιὰ πετᾷ καὶ μένει
Στὰ κλώνια λιγωμένη.

ΜΑΝΟΣ ΑΡΤΑΚΗΣ

ΧΕΙΜΩΝΙΑΤΙΚΟ

Μέσ' τὴ γωνιά μας Γεναριῶ φωτιὰ σπιθοβολάει,
Κι ἀπ' ὄξω ἀπλώνεται ἡ νυχτιά, κατάμαυρη καὶ κρύα.
Κάποια τραγούδια ψάχνω ἐγὼ, κ' ἐκείνη τραγουδάει
Σιγὰ-σιγὰ 'στὸ πιάνο της μὲ μιὰ μελαγχολία.

Τὰ χρόνια! Ἀλήθεια τί μπορεῖ ξοπίσω νὰ τὰ φέρη!
Πετοῦν τὰ χρόνια τὰ χρυσὰ τὰ ὀλανθισμένα χρόνια...
Σὰν ὄνειρα γελοῦν καὶ πᾶν κι ἄχ! ἡ ψυχὴ μας ξέρει,
Πῶς ὄλο κι ἀπὸ πειδὸ μακρὰ θὰ μᾶς γελοῦν αἰώνια.

Κι ὁμως, σὰν τότες εἴμαστε καὶ τώρα ἀγαπημένοι.
Δὲν ἔσβυσε κείνη ἡ φωτιὰ κ' ἡ νειότη ἀπ' τὴν καρδιά μας.
Σὰν τότες, κάθε μας στιγμὴ γλυκύτατη διαβαίνει,
Καὶ μόνο π' ἄσπρισ' ὁ καιρὸς λιγάκι τὰ μαλλιά μας.

Μόνο ποῦ ψάχνω κάποια ἐγὼ παλιὰ τραγούδια πάλι.
Κι αὐτὴ — ὦ! τῆς ζωῆς πικρὴ κι' αἰώνια τραγωδία! —
Σὰν νὰ θυμᾶται μακρονὲς χαρὲς, ἀγάπες, κάλλη...
Σιγὰ στὸ πιάνο τραγουδεῖ μὲ μιὰ μελαγχολία!

ΓΕΩΡΓ. Θ. ΣΗΜΗΡΙΩΤΗΣ

Ἐδημοσιεύθη πρό τιος εἰς Ἀλεξανδρινὰς ἑφημερίδας πρόσκλησις τῶν ὁμογενῶν Ἐπιστημόνων πρὸς σύσκεψιν διὰ τὸν καταρτισμὸν συλλόγου, μὲ σκοπὸν τὴν υπεράσπισιν τῶν συμφερόντων των καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν διαφόρων κλάδων τῆς ἐπιστήμης. Κατὰ πρόχειρον στατιστικὴν ὑπάρχουν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὑπερτροφικὸς ἐπιστήμονες παντὸς κλάδου, ἱατροὶ, δικηγόροι, φιλόλογοι, θεολόγοι, μηχανικοὶ, ἀρχιτέκτονες, φαρμακοποιοί. Ἐξ αὐτῶν μόλις 80 εἶχον συνέλθῃ, ἐὰν δὲ κρίνωμεν ἀπὸ νέαν πρόσκλησιν, ἡ ὁποία ὀρίζει συνέχειαν τῆς συζητήσεως εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς «Ν. Ζωῆς», δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἐὰν ἡ ἀνάγκη τοῦ συνασπισμοῦ εἶνε ἀναγνωρισμένη, τὰ κατάλληλα μέτρα καὶ ἡ ὁμοφωνία τῶν ἐνδιαφερομένων δὲν εὐρέθησαν ἀκόμη.

Εἰς τὴν Αἴγυπτον ὑπάρχει περιβάλλον, τὸ ὁποῖον ἐξαντλεῖ εἰς τοὺς περισσοτέρους κάθε ἔφεισιν πρὸς ὑψηλότεραν πτῆσιν, γίνονται δὲ καὶ οἱ ἐπιστήμονες, κατὰ τὸ πλεῖστον, ἐπιχειρηματῆαι ἀπλούστατα ἐμπορευόμενοι τὰς ἐπιστημονικὰς τῶν γνώσεις καὶ τείνοντες ν' ἀποσύρουν τὰ περισσότερα δυνατὰ ὠφέλη. Ὁ καθεὶς των ἀναγκάζεται μετὰ λύπης νὰ δεχθῇ ἰδανικὸν βιοπάλης, τὸ ὁποῖον σιγὰ ἐκτοπίζει τὸ ἄλλο ἰδανικόν, τὸ πλασθὲν εἰς τὰς αἰθούσας τῶν πανεπιστημιακῶν παραδόσεων καὶ τῶν ἐπιστημονικῶν κύκλων τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Εὐρώπης. Εἰς τὴν Αἴγυπτον ἡ ἐπιστῆμη εἶνε ὡς ἡ Νεκρὰ Θάλασσα. Καμμία δημιουργία εἰς αὐτήν. Στασιμότης μόνον καὶ ἀγὼν πρὸς διατήρησιν. Ἐπειτα ἀκόμη τὸ ἀποπνικτικὸν τοῦτο περιβάλλον συσκοτίζεται περισσότερον ἀπὸ τὴν πλουτολογικὴν διαρροῦθμισιν, τὴν ὁποῖαν ἔχει ὁ βίος εἰς τὴν Αἴγυπτον. Συνήθως οἱ ἐπιστήμονες εἶνε παιδιὰ ἐντίμων οἰκογενειῶν, τὰ ὁποῖα ἐδαπάνησαν κάθε οικονομίαν διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν σπουδῶν των. Ἐρχόμενοι εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐκτὸς ἐξαιρέσεων τινῶν, ἔχουν μόνον ἐφόδιον τὸ δίπλωμά των καὶ τὰς γνώσεις των. Ἡ κοινωνία τοὺς δέχεται μὲ κάποιον εἶδος δυσπιστίας εὐνοήτου, διότι ἡ κοινωνία ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀνθρώπους

βιοπαλαιστὰς, τῶν ὁποίων οἱ εὐτυχήσαντες εἰς τὴν πάλιν εἶνε ἐπὶ κεφαλῆς της. Εἶνε ἀναπόφευκτος ἡ μεταξὺ τῶν δύο τούτων διαφόρων στοιχείων προστριβή. Τὸ ἐν ἔχει ἐξασφάλισιν ὅ,τι νομίζει σκοπὸν τοῦ βίου καὶ ἐνστικτικῶς βλέπει ὡς παρῆσαικτον τὸ ἄλλο, τὸ ὁποῖον τείνει μὲ θεωρίας πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν. Τὸ ἄλλο ἔρχεται μὲ τὰς φιλοσόφους περὶ ζωῆς θεωρίας τῶν εὐρωπαϊκῶν κέντρων. Καὶ ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν θεωριῶν τούτων φαίνονται πολὺ μικραὶ αἱ διαρκεῖς προσπάθειαι τῶν μελισσῶν τοῦ ἐμπορίου.

Μοιραίως λοιπὸν ἀρχίζει ἡ πάλη μεταξὺ τῶν δύο τούτων στοιχείων καὶ ἐπειδὴ ὁ Νεῖλος δὲν κατεβάξει βιβλία καὶ ἰδεολογικὰ συστήματα ἐμπορεύσιμα, τὸ φιλόσοφον στοιχεῖον, ὅσον καὶ ἂν ἀντιστῇ θὰ ὑποκύψῃ μίαν ἡμέραν εἰς τὸ ἐπικρατέστερον, κατ' ἀπαράβατον νόμον. Σιγὰ σιγὰ θ' ἀρχίσῃ νὰ κάμνῃ ἀβραίαν τῶν ἰδεῶν του, ὡς θυσίαν πρὸς τὸν Μολὸχ, καὶ ἀναλόγως τῶν ἰδεῶν ποὺ ἐπικρατοῦν εἰς τὸ ἄτομον, ἢ ἀφαιρεῖ ταύτας διὰ νὰ φθάσῃ χαμηλότερα ἢ τὰς θέτει τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην ὑπόδοδιον, ἀντὶ στέμμα ποῦ πρὶν ἦτο, διὰ νὰ ἀνέλθῃ ὑψηλότερα. Οἱ ἐπίμονοι ἀπομονοῦνται καὶ ἡ δημοσία γνώμη τοὺς καταδικάζει ὡς μὴ πρακτικούς. Καὶ οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἀποκλείονται εἰς ἀνήλιον γραφεῖον, γίνονται μισάνθρωποι, ἀποστρέφονται τὴν κοινωνίαν πρὸς τὴν ὁποῖαν δὲν κατώρθωσαν νὰ διαλαγοῦν, καὶ τὰς ιδέας των, αἱ ὁποῖαι τοὺς ἐπρόδωσαν εἰς τὴν ἐφαρμογήν. Ἀπλητισμένοι, γίνονται ὑπάλληλοι ἢ κατ' ἀνάγκην φιλόσοφοι, ἀρκούμενοι εἰς τὸ ὀλίγον καὶ ἡ ζωὴ τὴν ὁποῖον διάγουν, περιορισμένη, μὴ ἐπιτρέπουσα ἀνέσεις καὶ ἐπικοινωνίαν συχνὴν πρὸς τὴν θεὰν ἐπιστήμην, τὴν ὁποῖαν ἐλάτρευσαν, καὶ πρὸς τὸν κόσμον, τοὺς κάμνει τὸν βίον ξυνὸν καὶ γεμάτον ἀπὸ πικρίας.

Οἱ ἄλλοι, οἱ πολυπληθέστεροι, ὑπῆρξαν μᾶλλον εὐτυχεῖς. Χωρὸς οὔτε νὰ τὸ θέλουν πολλάκις, ἀπὸ ἐνδιάθετον ὀρμὴν κάποτε, ἀπὸ δόσιν πρακτικότητος, ὠθήθησαν εἰς μερικὰς παραχωρήσεις. Ἡ κοινωνία δὲν εἶχεν ἀνάγκην αὐτῶν,

διότι, συμπαγής, όπως ήτο, ηδύνατο να επιβληθῆ. Όταν τοὺς ἐχρειαίετο, με τὸ χρεῖμά της πάντοτε θὰ εὕρισσε κάποιον πρόθυμον νὰ τὴν ὑπηρετήσῃ. Καὶ ὅταν τὰ ρήγματα ἤρχισαν εἰς τὰς ἐπάλλξεις τῆς ἐπιστήμης, πολλοὶ ὑπῆρξαν οἱ μὴ συνεχίσαντες τὴν ἀμυναν. Ἐπειτα, ἡ ἐπιστήμη εἶνε πολὺ ἀπαιτητικὴ. Χρειαίεται ὁ ἐπιστήμων θέσιν ἀνάλογον πρὸς τὴν περιοπὴν της, γραφεῖα, κλινικὴν, κατοικίαν κεντρικὴν καὶ εὐπαρουσίαστον, αἰθούσας, κοινωνικὰς σχέσεις με ὑποχρεώσεις καὶ ὅλα αὐτὰ δὲν ἔρχονται μόνον εἰς τὸν ἐπιστήμονα. Ὅλα αὐτὰ ἀντιπροσωπεύονται ἀπὸ κάτι κεντρικῆς καὶ ἐν τούτοις πολὺ χαρωπὰς μορφᾶς, περιζλευμένης εἰς τὸ γρηματοφυλάκιον τοῦ πλουσίου. Ὁ πλούσιος ἔχει δίκας, ὁ πλούσιος ἀνησυχεῖ διὰ τὴν παραμικρὰν ἀδιαθεσίαν τοῦ μικροῦ, ὁ πλούσιος ἔχει γνωριμίας εἰς τὸ ἐσωτερικόν, αἱ ὅποιαι θὰ κατεβάσουν πελατεῖαν, ὁ πλούσιος κατέχει τὰ πάντα εἰς χεῖράς του, καὶ ἀπὸ τὰ πάντα αὐτὰ, ἀπὸ τὰς δίκας, ἀπὸ τὰς ἀσθενείας, ἀπὸ τὴν καλλιέργειαν γαιῶν, ἀπὸ τὰς συστάσεις εἰς τὸ ἐσωτερικόν ἔξαρτάται ἡ ζωὴ ἐνὸς ἐπιστήμονος.

Ἡ ἐκδοχὴ αὐτῆ καθιερώθη πρὸ πολλοῦ, οὔτε εἶνε οἱ ἐπιστήμονες τῆς σήμερον ὑπεύθυνοι, οὔτε καὶ ἂν ἦσαν ἡδύνατο νὰ καταλογισθῆ εἰς αὐτοὺς τὸ πταῖσμα. Ὁ χωρισμὸς ὑπῆρξε μοιραῖος καὶ ἀναπόφευκτος. Καὶ ἀπὸ τότε μέχρι σήμερον τὰ παραδείγματα τὰ ὅποια πείθουν ἐπλήθυναν. Ἐφάνη ὅτι ἐκ πρακτικῆς ἀπόψεως ἡ θεωρία τῶν μᾶλλον συμβιβαστικῶν ἦτο ἡ ἐπιτυχεστέρα. Διότι, ἐπὶ τέλος, ὅσον καὶ ἂν εἶνε κανεῖς ἐπιστήμων, πρέπει νὰ ζήσῃ. Καὶ ὅταν ἀρχίσῃ νὰ ζῇ, γίνεται ἀπαιτητικώτερος καὶ μᾶλλον συμβιβαστικός. Ἀπόδειξις ὅτι ἐκεῖνοι μόνον τῶν ἐπιστημόνων ἐπλούτησαν, ὅσοι κατέγινον εἰς ἐμπόριον βάμβακος ἢ γαιῶν ἢ εἰς μεσιτικὰς ἐργασίας. Καὶ τοῦτο ὄχι μόνον μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων.

Ἐπῆλθε λοιπὸν μοιραῖος καὶ ἀναπόφευκτος ὁ χωρισμὸς μεταξὺ τῶν ἐπιστημόνων. Τώρα, μετὰ τὴν ἔλξιν, τὴν ὁποίαν ἐξασκεῖ ἡ Αἴγυπτος καὶ μετὰ τὴν ἀκατανίκητον γοητείαν της, τὸ ἀπομονωθῆν στοιχεῖον τῶν ἐπιστημόνων συνεπυκνώθη διὰ νέων τοιούτων, οἱ ὅποιοι φυσικὰ στενοχωροῦνται ἐντὸς περιορισμένου περιβάλ-

λοντος. Καὶ ἡ στενοχωρία αὐτὴ τοὺς ἔκαμε νὰ ὑψώσουν τὰ βλέμματα πρὸς τὴν ἐφέστιον θεὰν τὴν ὁποίαν ἐλάτρευσαν καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἀφιέρωσαν τὸν βίον των, ζητοῦντες παρ' αὐτῆς ἀρωγὴν. Φέροντες δὲ τὴν Ἐπιστήμην ὡς συμβολὸν, κηρύττουν ἐν ὀνόματι αὐτῆς τὰς θεωρίας, ὅσας εἰς τὰς σχολὰς τῶν ἤκουσαν καὶ ἠσπάσθησαν. Τὰς θεωρίας τοῦ συνασπισμοῦ καὶ τῆς ἀλληλεγγύης. Οἱ ἄλλοι, οἱ παλαιοὶ, οἱ ὅποιοι τοὺς ἀκούουν θρονασμένοι εἰς ἀναπαυτικά ἀνάκλιτρα ἢ τοὺς βλέπουν πεζοποροῦντας ἀπὸ πολυτελοῦς καὶ θριαμβευτικῆς ἀμάξης, ἢ σκέπτονται ὅτι δὲν ἔχουν τίποτε νὰ κερδίσουν διὰ νὰ κατέλθουν καὶ τοὺς τείνουν τὴν χεῖρα εἰς συναδέλφωσιν καὶ συνεργασίαν. Καὶ ὁ μοιραῖος χωρισμὸς ἐξακολουθεῖ.

Ἀλλὰ. Παρ' ὅλην τὴν ψυχρότητα, ἦν συναντᾶ ἡ ἐν ὀνόματι τῆς ἐπιστήμης ἐπίκλησις, ὑπάρχει πάντοτε εἰς μίαν γωνίαν τῆς καρδίας τῶν ἀρχαίων λατρευτῶν κρυμμένη ὀλίγη συμπάθεια καὶ στοργή δι' αὐτὴν. Δι' αὐτῆς ἡσθάνθησαν τὰ πρώτα σκιετῆματα τῆς χαρᾶς καὶ πρώτη αὐτὴ ἔστεψε τὰ μέτωπά των μετὰ τὸν στέφανον τοῦ πρώτου θριαμβίου. Ἐν ὀνόματι τῶν δι' αὐτὴν μόχθων καὶ τῶν ἀγρυπνιῶν τῆς μελέτης καὶ τῶν στερήσεων τοῦ φοιτητικοῦ βίου ἀπέκτησαν τὴν κοινωνικὴν ὑπεροχὴν, διὰ τὴν ὁποίαν σήμερον ἐπαίρονται, καὶ αὐτὴ ὑπῆρξε ἡ πρώτη ἀγάπη καὶ ἡ πρώτη λατρεία των, ὑπὲρ πάσαν κοσμικὴν μορφήν, εἰς τὰ πρώτα θελὰ τῆς νεότητος ὄνειρα. Δὲν δύναται λοιπὸν νὰ λησμονήσουν τὴν παλαιὰν ἐρωμένην, ὅσον καὶ ἂν ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὰ βλέμματά των. Ἀπὸ τὴν προῖκα τοῦ γοήτρου της ἀκόμη ἀποζοῦν. Καὶ μία θερμὴ ἐκκλησις ἐν ὀνόματι αὐτῆς δὲν δύναται ἢ νὰ τοὺς συγκινήσῃ. Κάπου ἐκεῖ, εἰς ἀτόμερον γωνίαν τοῦ γραφείου των, εἰς τὴν ἀπομόνωσιν τῆς περισυλλογῆς, κατὰ τὰς στιγμὰς τῆς ἀναπολήσεως, θὰ ἐνθυμούνται πάντοτε τὴν αὐστηρὰν καὶ γλυκειὰν μορφήν τῆς λιτῆς Ἐπιστήμης. Ἐν ὀνόματι τῶν ἱερῶν τούτων στιγμῶν, ἃς γίνῃ ἡ ἐπίκλησις ἀπὸ τοὺς σφριγώντας νέους, οἱ ὅποιοι λατρεύουν τὴν ὑπερτάτην ἔκφασιν τοῦ Λόγου. Οἱ ἀρχαῖοι λατρευταὶ του δὲν θὰ μείνουν ἀσυγκίνητοι.

N. KAPABIAS

Ο ΔΗΜΙΟΣ

Τὴν φορὰν αὐτὴν ὁ Δῆμιος κατῆλθε τοῦ ἱκριαμάτος πλέον σκυθρωπός. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην δὲν ἔκοπτε ἡ μάχαιρα τῆς λαμητόμου του. Ἐκοπίασε, ἠγανάκτησε διὰ νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὸ ἔργον του. Ἔσυρε, ἔσυρε ἐπανειλημμένως τὴν λωρίδα, καὶ δὲν κατήρχετο!...

Μὲ τὴν λιπόθυμον ζωὴν, τὰ παράτονα νεῦρα, τοὺς δειλοὺς παλμούς, ματαίως ἀνέμενε ὁ ἄθλιος ἐκεῖνος κατάδικος, ματαίως ἠσθάνετο μέχρι τοῦ τραχήλου του τὸν βαρὺν ἐκεῖνον πέλεκυν, χωρὶς νὰ τοῦ ἀποκόπη τὸ νῆμα τῆς ζωῆς του καὶ τὸν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν καταδίκην. Αἶ σιγμαί, φρικταὶ παρήρχοντο καὶ ἡ ἀπομένουσα ζωὴ ἐπνίγετο εἰς τὴν θανάσιμον ἀνυπομονησία του, εἰς τὴν ἄβυσσον τῆς τελευταίας ἀπελπισίας του.

Οἱ κρυφοὶ καὶ μαῦροι στοχασμοὶ ἀπενεκρῶνοντο εἰς τὸ σκότος τῆς ἀπελπιστικῆς προσδοκίας του. Οἱ δὲ βίαιοι παλμοὶ μετὰ ταχύτητος διεβίβαζον εἰς τὴν καρδίαν τὸ αἷμα!

Ἐπνίγετο ὁ δειλαιός, ἐλιποθύμει, ἀπέθνησκε πολλές φορές, χωρὶς νὰ φθάνῃ τὸ τέλος!

Τὴν ἡμέραν λοιπὸν ἐκείνην ὁ δῆμιος συνιδεύμενος ὑπὸ φρουρῶν μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦμην καὶ ἐγὼ ἐκπληρῶν τῆς πατρίδος καθήκον, ἐπέστρεψε εἰς τὴν εἰρκτὴν του πολὺ σκυθρωπός! Εἰς τὸν ἄθλιον αὐτὸν, ἀφῆκε ἄσβεστον ἐντύπωσιν ἡ ἐπιμονὴ τοῦ ἐργαλείου του, ποτέ του — ὡς ἔλεγε — δὲν ἐνθυμεῖτο ἐπὶ εἴκοσι τῶρα ἔτη νὰ δυσκολευθῆ εἰς τὸ ἔργον του.

Καὶ ὅπως ὅλοι οἱ ἐπαγγελματῆται εἰς δυσχερεῖς περιστάσεις, ἕνα οἰωνὸν προβλέπουν καὶ ἕνα ἐμπόδιον, μεμψιμοιροῦντες, οὕτω καὶ ὁ Δῆμιος τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὑπέροπτε σκεπτικὸς πορευόμενος, προέβλεπε ὡς κάποιον οἰωνὸν κακὸν τὸ περιστατικὸν ἐκεῖνο.

Καὶ ὁ κακὸς ἐκεῖνος οἰωνὸς τῷ ἔδιδε σκέψεις πενθίμους, ἀπελπιστικὰς ἀπογοητευμένους ἐκ τοῦ ἔργου του, τῆς πορείας του, τὰ ἔβλεπεν ὅλα μαῦρα καὶ αἵμοσταγῆ.

Δίψα φόνου ὄργῳσα ἐντὸς τῆς ψυχῆς τὸν ἔκαμνε ἔξαλλον, ἀλλὰ καὶ δίψα μετανοίας καὶ

ἐξίλασμοῦ τὸν κατεσίγαζεν! Πόθος σκληρὸς ἐξοντώσεως τοῦ ὁμοίου του, ἀλλὰ καὶ πόθος φρικτὸς τῆς ἀπελευθερώσεως ἀπὸ τῆς αἰσχροῦς ἐκείνης καταδίκης του!

Ἡ ἀντίστασις ἐκείνη τῆς μηχανῆς του, ἦτο αὐτὴ ἡ ἀντίστασις τῆς συνειδήσεώς του, τοῦ ἀπομένουτος ἱεροῦ ἐν ὅλη τῇ ἠθικῇ ἀποσυνθέσει. Ἦτο ἡ προσταγὴ αὐτῆς τῆς ψυχῆς ἐπὶ τῆς φονικῆς χειρὸς τοῦ τέρατος ἐκεῖνου! Ὡς νὰ τῷ ἔλεγε:

« Στάσου, πλέον ἄθλιε!

« Κράτησε τὰ ἀνόσια χεῖρα σου, καὶ ἀντι-
» στάσου καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Νόμον! Ἐπι-
» στάσου εἰς ἐκεῖνους ποὺ ζητοῦν νὰ ἀποπλύ-
» νουν τὸ ἔγκλημα διὰ τοῦ ἐγκλήματος, τὸν
» φόνον διὰ τοῦ φόνου!

« Στάσου! πεπωρωμένη ψυχὴ καὶ ἀναμέτρησε
» τὸ σπινθαιμαῖον σῶμα σου πρὸς τὸ σῶμα τοῦ
» σπαρασσόντος ὑπὸ τὴν μάχαιράν σου!

« Στάσου! πλέον καὶ στρέψε τὴν αἵμοσταγῆ
» αὐτὴν λεπίδα εἰς τὰς σάρκας σου καὶ κόψε
» διὰ μᾶς τὸ νῆμα τῆς ἀθλίας ζωῆς σου.

« Ὁ Ἡθικὸς νόμος προστάζει καὶ συντρίβει
» τὸν Κοινωνικόν! Ἡ φυσικὴ τῆς Ζωῆς ἀνε-
» ραιότης ἀντιτάσσεται, βογγᾷ, καὶ πλήττει ἐκεῖ-
» νους ποὺ θελοῦν νὰ τὴν παραβιάσουν.

« Κράτησε τὸ αἵμοσταγῆς μαχαίρι σου, θὰ
» σὲ πνίξῃ ἡ διαμαρτυρία καὶ ἡ φρίκη τῆς ζωῆς ».

Τέσσαρες τοῖχοι, δύο καὶ πλέον μέτρων, μελα-
νοὶ ἐκ τῆς ὑγρασίας, γρανιτώδεις καὶ πεπαλαι-
ωμένοι, μετὰ δύο παράθυρα σιδηρόφρακτα ἀπε-
τέλουν τὴν εἰρκτὴν του!

Τριγύρω ταύτης θύλασσα ἐκτενῆς περιβρέ-
χουσα ἕνα ἐπίπεδον βράχον, μίαν νησίδα ἐφ'
ἧς ἦτο ἐκτισμένη ἡ κατοικία ἐκείνη τῶν κατ'
ἐποχὰς δημίων.

Ἡ θεὰ τῆς μοναχικῆς ἐκείνης εἰρκτῆς ἦτο ἀσφρακτικὴ, ἡ ἀπομακρυσμένη ἐκείνη φονικὴ τρώγλη οὐδὲν εἶχε θελητρον, ἀγαρακτῆριστοι σκιαὶ ἀπομακρυσμένων χερσονήσων ἐξ ἀνατολῶν καὶ μερικὸι ἀπότομοι βράχοι πρὸς τὴν πόλιν

εις μιλίου απόστασιν, ἦσαν τὸ πλάσιον τῆς νη-
σίδος.

Ἐκεῖ ἡ ἀθλία τοῦ δημίου ὑπαρξίς ἐφρου-
ρεῖτο μετὰ τῆς μαχαίρας καὶ τοῦ ἰκριώματος μὲ
τὸ ὁποῖον ὁ Νόμος ἐσπάρασσε τὰς σάρκας τοῦ
ἐγκληματίου.

* *

Ἦτο πρωία καὶ ὁ ἥλιος ζωογόνος, ἔριπτε τὰς
ἀκτίνας του καὶ εἰς τὴν εἰρκτὴν ἐκείνην. Τὸ κῶμα
ἐπίσης χαρωπὸν ἐθραύετο εἰς τοὺς βράχους καὶ
ἐπότιζε τὰ θεμέλια τοῦ κτιρίου! Ἐνας ῥόγχος
μόνον καταχνόσιος ἠκούετο εἰς τὰ ἔγκατα τῆς περι-
βρεχούσης θαλάσσης καὶ ἀφύπνιζε τὸν Δῆμιον.

Δὲν εἶχεν ἀκόμη συνέλθῃ ἀπὸ τὴν τελευταίαν
ἐκείνην ἐντύπωσιν καὶ περιπατῶν βραδέως εἰς
τὸ κάθυρον δάπεδον τοῦ θαλάμου ἐκείνου,
ἐσυλλογίζετο τὴν πρὸ ὀλίγων ὥρων θανατικὴν
ἐκτέλεσιν, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἡ μάχαιρα δὲν ἐκοπτε
καὶ ἐφάνη δειλὸς εἰς τὰ βλέμματά τόσο ἀγωνιωῦ-
τος κόσμου, καὶ ὅσῳ ἐσκέπτετο τόσο καὶ ἀπηλιζέ-
το, τόσο ἐφαίνετο ἀποστρεφόμενος τὴν ζωὴν του.

Ἐκ τῶν κιγκλίδων ἡ μορφὴ του ἐφαίνετο
τρομακτικὴ, ἀπορροφημένη λυπόψυχος ὡς ὁ ἐά-
νοτος! Ἐπ' αὐτῆς ὡς εἰς βιβλίον ἐξωγραφεῖτο
ὀλόκληρος ἡ ἐγκληματικὴ ζωὴ του, καθαρὰ κα-
θαρὰ διεκρίνετο ὅλον ἐκεῖνο τὸ ἠθικὸν νανύ-
γιον ἀπὸ τοῦ ὁποῖον ἐγκατελείφθη ὑπὸ τὸ ἰκρί-
ωμα εἰς ἄθλιος φονεὺς!

Καὶ αἱ ἀκανόνιστοι ἐκείναι ρυτίδες τοῦ με-
τώπου διεσπανοῦντο ἀπαίσιον ἀποτελοῦσαι ἐν
ριπίδιον μαύρων ἀναμνήσεων, ριπίδιον τὸ ὁποῖ-
ον ἀνοιγόμενον θὰ ἐφανέρονε ὅλα τὰ ἀνθρώ-
πινα αἴσχη ἐξωγραφημένα, ὅλην τὴν κακίαν
ἐνεδρεύουσαν, τὸ μῖσος ὅλον αὐτῆς παλαιόν,
πρὸς τὴν ἀρετὴν, πρὸς τὴν ἀθωότητα.

Πλὴν τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀκούω ἕνα ψί-
θυρον ἐσωτερικῶς, ἤμην φρουρὸς τοῦ Δημίου,
καταβιβάζω τὸ ὄπλον ἐκ τοῦ ὤμου μου, πλη-
σιάζω ἀφανῆς πρὸς τὸ παράθυρον καὶ ἀκούω:
ἐμονολογεῖ ὁ Δῆμιος.

« Αὐτὸ ἦτο τὸ τρομερώτερον, τὸ πλέον ἄσχημο
» σημάδι διὰ τὴν νῆταμ ζωὴ μου!... Πόσες φορές
» τὸ ἀναθεματισμένο νὰ τὸ σκοτώσω, κ' ἐκεῖνο
» ν' ἀρνηθῇ τὴν ὑπηρεσίαν του, ν' ἀντισταθῇ ἐπὶ
» θέλησί μου, λές, ἦτο πεισματωμένο! Λές, πῶς
» διψοῦσε ἐκδέκῃσι, θαρρεῖς πῶς ἐσεβᾶσθῃ τὸ

» θῦμά μου, σὰν αὐτεξούσιον δὲν ὑπῆκουε, ἐπέ-
» μενε, ἀντιστέκετο, ἴσως καμιά ἡμέρα γιὰ νὰ
» ἐφαρμόσῃ σὲ μένα τὴν ἰσχύϊν του!... Τὸ
» σατανικὸ ἐκεῖνο λουρὶ σὰν νὰ μὲ τραβοῦσε,
» σὰν νὰ μὲ ἔσπρωχνε, καὶ ἕνα δυὸ φορές,
» Σατανά!... μοῦ ἤλθε νὰ σύρω τὸν κατάδικον
» καὶ νὰ πέσω ἐγὼ ἀπὸ κάτω!

» Ἄθλία ζωὴ! Φρικτὴ καὶ ἀπελπισμένη ποῦ
» μὲ σύρεις ἔτσι αἱματοβαμμένο καὶ ἄθλιο εἰς
» τὸ μεγάλο βάρανθρον τῆς κοινωνίας.

» Ἄθλία ζωὴ ποῦ μοῦ μάζανες καὶ τὸ τελευ-
» ταῖο τῆς καρδιάς μου λουλοῦδι, ποῦ μοῦ
» ξέσχισες μέσα βαθειὰ ἐπὶ τὴν ψυχὴν μου τὰ τιμαλ-
» φέστερα ἀπ' τὴ νεότητά μου κειμήλια.

» Ζωὴ πεπωρωμένη σοτεινιασμένη καὶ ἄχαρη
» ποῦ μὲ σύρεις ἔτσι δέσμιον ἀπὸ τὴν Κοινωνία,
» μακρυνὰ ἀπὸ κάθε ἐσωτερικὴ φωνή, εἰς τὰ
» πλέον ἔρημα καὶ φρικτὰ ἄντρα τοῦ ἐγκλημα-
» τος, εἰς τὰ πλέον μυστικὰ καὶ βαθειὰ σπή-
» λαια τοῦ φόνου, ποῦ ἀντίλαλοι γοεροὶ μητέ-
» ρων καὶ παιδιῶν κυριεύουν τὰ πέριξ καὶ
» νεόνυμφοι καὶ μελλόνυμφοι κόραι θρηνοῦν
» σπαρακτικὰ τὴ θλιβερὴ τύχην των.

« Ποιὰ ψυχὴ ἐλεήμονα καὶ φιλόνητον νὰ
» προσκαλέσω ἐδῶ σ' αὐτὴ τὴν ἄνομη καὶ μό-
» λυσμένη γωνία καὶ μπροστὰ τῆς νὰ γονατίσω
» καὶ ἐκεῖ πικρὰ καὶ φρικτὰ νὰ δακρύσω!....

« Ποιὰ θυσία τοῦ ἑαυτοῦ μου εἶνε ἀρκετὴ μὲ
» αἷμα, δάκρυ καὶ φωτιὰ νὰ κάμω γιὰ νὰ ξεπλύνω!

... ὦ! ποτέ!...

« Ὅλο τὸ αἷμα μου δὲν φθάνει καὶ ἡ ζωὴ μου
» ὅλη. Δὲν πρέπει πειὰ νὰ ζῶ!...»

* *

Εἶχα ἀναλάβει τὸ ὄπλον μου καὶ μὲ ἀνίσυ-
χον κάπως σκέψιν ἐπανελάμβανον εἰς τὸν νοῦν
μου τὸν σπαρακτικὸν ἐκεῖνο μονόλογον τοῦ
Δημίου ὅτε ἀκούω δεύτερον ἐντὸς τῆς εἰρκτῆς
θόρου βροχῶς μίαν προσπάθειαν διὰ νὰ ἀνέβῃ τις
ἐσωτερικῶς τὸν τοῖχον, ὡς ἕνα τιναγμὸν ζῶον!...

Μὲ προφανῆ ἀνησυχίαν καὶ ἕνα τρόμον συγ-
χρόνως πλησιάζω ἀμέσως εἰς τὸ παράθυρον
καὶ θέτω ἕνα λῖθον διὰ νὰ φθάσω νὰ εἶδω ἐντὸς!
Ἐνας ῥόγχος ἀπαίσιος, καὶ μία κεφαλὴ αἰ-
ωρουμένη δι' ἐνὸς λωροῦ ἀπὸ τὰς κιγκλίδας
μὲ ἀποσπᾶ! παρατηρῶ μὲ ὄλην τὴν δύναμίν μου.

Ἦτο ὁ Δῆμιος ἀπηχοισμένος!

Ἀλεξάνδρεια

Θ. ΚΥΠΡΑΙΟΣ

MATILDE SERAO

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ

*(Κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς τῶν φρικταστικῶν ἀγγελμά-
των ἀπὸ τὴν Σικελίαν καὶ τὴν Καλαβρίαν προσφερόμε-
νοις ἀναγνώστῃς μας ὡς ἀρκετὰ ἐπικρατοῦν τὴν ἀρι-
στοτορηματικὴν αὐτὴν περιγραφήν ἀπὸ τὰς Legendes
Napolitaines τῆς γνωστῆς Ἰταλίδος συγγραφέως.)*

Ὅλα τὰ παραμῦθια τῆς Ναπολιτάνικης ζωῆς
καὶ ὅλες οἱ ἱστορίες οἱ φανταστικαί, ποῦ λέμε
καὶ ποῦ ξαναλέμε, εἰν' ὅλες τοῦ παλιοῦ καιροῦ,
ποῦ πέρασε καὶ πάει. Πιεθαμένους τώρα, κάποτε
εἶχαν ζήσῃ κάποτε ἦταν δράματα τρομακτικά
καὶ τώρα κατάντησαν λόγια στὸν ἄνεμον.

Κι ἂν ἀπ' ὅλες αὐτὲς τις ἱστορίες συντηχάινη
κανεὶς καμμιὰ φορὰ πότε μιὰ εἰκόνα, πότε ἕνα
ἀγαλμα, πότε μιὰ ἐκκλησιά, ἢ ἕνα τάφο, ἢ ἕνα
δάσος, εἴτε κι ἕνα ὄνομα μονάχο — τὸ κάθε τι
καὶ τότε ἀκόμη τὰ περασμένα μᾶς θυμίζει.

Καὶ χαμογελοῦμε μονάχα μὲ κάποιον οἶκτο
γιὰ τις σειρήνες ἐκεῖνες, γιὰ τοὺς ἱππότες, γιὰ
τις ἀρχόντισσες, γιὰ τοὺς καλόγερους, γιὰ τοὺς
ἀστοὺς καὶ τοὺς χλωμασμένους ποιητάς. Γιατὶ
πᾶ περὶ θάνατον αὐτοῖ.

Ἐνῶ ἡ Νεάπολις, ἡ γαλανὴ τῆς θάλασσης, τὰ
χαριτωμένα τῆς βουναλάκια τὰ μυριάνθιστα, εἶνε
γεμάτα ἀπὸ ζωὴ — αἰώνια ζωὴ, σὰν τὸν ἔρωτα,
τὴν ὁμορφιά, τὰ νιάτα...

Ναί! τὸ ξέρω.

Καὶ γι' αὐτὸ θέλω νὰ σᾶς διηγηθῶ σήμερον ἕναν
ἀπὸ τοὺς μελλοντικοὺς ἐκείνους θρόλους ποῦ ἡ
προφητικὴ τῶν λάμπρις σβύνει κάθε σορραστικὸ
χαμογέλο περασμένων μεγαλειῶν, σκορπάει ἀ-
νατριχίλης ἐπὶ τὴν γαλατένια σάρκα — καὶ κάνει νὰ
σπαραχρᾶ ἀπὸ φόβον κάθε ἀπαλή ψυχὴ.

Σήμερον ἡ πόλις εἶνε ὁμορφη, μονάχα ἐπειδὴ
ὁ Θεὸς τὸ θέλει. Γιατὶ οἱ ἄνθρωποι δὲν σοπι-
ζονται καὶ πολὺ γιὰ τὰ στολιδία τῆς. Εἶνε γε-
μάτη ἀπὸ λουλοῦδια, μὰ εἶνε φτωχὴ. Χαμογε-
λάει, μὰ τὸ κόκκινόν τῆς φάρμαμα εἶνε σχισμένο
καὶ φαίνονται οἱ ὁμορφοὶ τῆς ὄμοιοι. Εἶνε χα-
ρὸν ἡμῶν, μὰ οἱ δρόμοι τῆς εἶνε ἀκάθαρτοι. Χο-
ρεεῖ καὶ τραγουδᾷ σὰ μωρομένα τῆς ἀκρογιά-
λια, μὰ τὰ καράβια μὲ τὰ πλευρὰ τὰ φονσχω-
μένα, γεμάτα ἀπ' ἀκριβὸ φορτίον δὲν ἔφτασαν

ἀκόμη στὸ λιμάνι τῆς. Ὅ κάθε λόφος γύρω τῆς
γεμᾶτος ἀπὸ βίλλες εἶνε, μὰ ὁ σταχτογάλαξος
καπνὸς τῶν πλατιῶν ἐργοστασίων δὲν ἀνεβαίνει
ἀκόμη στὸν οὐρανόν, σὰν θυμιάμα.

Μὰ, ἀδιάφορο! Ἡ εὐλογημένη αὐτὴ μέρα
θάρθη, καὶ τότε ὁ τόπος ὅλος θὰ γίνῃ ἱερός.

Φαντάσον λοιπόν, ὦ ἀγαπημένῃ ποιητικὴ
ψυχῇ, τὴν εὐτυχισμένη ἐκείνη ἔνωση τῆς Τέχνης
καὶ τῆς Φύσης, φαντάσον τὴν οὐράνια ἀρμονία
τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ ἔργου του, φαντάσον τὴν
πόλην ποῦ θὰ εἶνε ὁμορφη καὶ καλὴ, ὀλόασπρη
στὸν ἥλιο, χωρὶς καμμιὰ μαρούλα, δίχως κου-
ρέλι οὔτε ἕνα....

Ἐμαζουμένον μέλλον, ὦ ἐξαισία μέρα, ποῦ
θὰ ἐξίξῃ νὰ σὲ σταματήσῃ κανεὶς στὸ διάβα σου...

Μὰ ἡ θεία πόλις ποῦ ἀγαποῦμε, πρέπει νὰ
χαθῇ.

Τὴν νομίζομεν ἀθάνατην, μ' αὐτὴ εἶνε προ-
ωρισμένη στὸ θάνατον. Τὴν νομίζομεν αἰώνια,
μὰ ἡ ζωὴ τῆς εἶνε πολὺ κοντὴ. Πρέπει ν' ἀπο-
θάνη, καὶ θ' ἀποθάνη....

Καὶ θὰ λέμε στὸ σκεπτικὸ καὶ μελαγχολικὸ πε-
ρηγητή:

— Ἐκεῖ, μιὰ φορὰ, ἦταν ἡ Νεάπολις!

Ὅλα μποροῦμε νὰ τῆς τὰ δόσομε: καὶ τὴ
δουλειά, ποῦ ἐξεργεῖται, καὶ τὸ ἐμπόριον ποῦ
πλουτίζει, καὶ τὸ νερὸ ποῦ ποτίζει, καὶ τὸν ἥλιον
ποῦ δυναμώνει — μὰ δὲν θὰ μπορέσομε ποτέ
νὰ σταματήσομεν τὸ τέλος τῆς τῶ μοιραῖον.

Καὶ θὰ γίνῃ μιὰ νεράιδα χαμογελοῦσα, ὀλό-
δροση, ἠλιόξανθη, γεμάτη νύκτι, καὶ θὰ σπαρ-
ταρᾷ ἀπὸ ζωὴ — μὰ τὰ χρόνια τῆς θὲ νᾶνε λίγα.
Ὁ προφητικὸς θρόνος τὸ λέγει — ἕνας θρόνος
ποῦ κυλάει ἀπὸ στόμα ἐπὶ στόμα, ποῦ ἀντηχάει
στὸς δρόμους, ποῦ περνάει ἀπὸ κάθε σπίτι
καὶ φθάνει ἕως τὰ ἀριστοκρατικὰ σαλόνια.

Βλέπεις ἐκεῖνο τὸ βουνόν, ποῦ σὰ πόδια του
ξαπλώνονται τὰ ὁμορφα ἐκεῖνα χωριουδάκια
ἕως τὰ κρογιαλία, τὸ βουνόν ποῦ τὸ σκεπάζουν
ὄλο ἀμπέλια; Βλέπεις ἐκεῖνο τὸ βουνόν ποῦ εἶνε
χαραγμένο μὲ μαῦρες πένθιμες οἴγρες;

Αὐτὸ θὰ καταστρέψῃ τὴ Νεάπολι. Ἐστὶ τοῦ-
λάχιστον λέγει ὁ προφητικὸς θρόνος.

Ἡ ρουστὴ φωτιὰ καίει, βράζει καὶ ἀφρίζει μέσα
στὰ σπλάγχνα τοῦ βουνοῦ κι ὁλοένα συμμαζεύε-
ται γιὰ τὴν ἀπαίσια ἡμέρα. Ἀπ' ἔξω, ἓνα μικρὸ σύν-
νεφο ἀπὸ ἄσπρο καπνὸ θυμίζει τὸ ἄσωστο πυρό-
βρασμα τῶν ἐγκάτων. Καὶ ἄλλοτε στὰ περασμένα
χρόνια οἱ δῖφροι καὶ τὰ τέθριππα ἔτρεχαν μέσα
στοὺς δρόμους τῆς Πομπηίας· τὰ ὄμορφα παιδάκια
μὲ τοὺς ὁλόλευκους χιτῶνας καὶ τὰ γλυκὰ κορίτσια
μὲ τίς ἀπλοϊκὰς των φορεσιὰς ἀγαποῦσαν τὴ
ροδίτη λάμπη τοῦ ἡλίου· οἱ ξελογιᾶστρος ἑταῖροι
τύνονταν μὲ ροῦχα ἀπὸ βύσσον καὶ ἐμυρώνον-
ταν μὲ γάρδον· οἱ νέοι καὶ οἱ γέροι ἐπήγαιναν
στὴν Ἀγορὰ, στὰ Λουτρά, στὰ Θέατρα· στε-
φάνια ἀπὸ μυριστικὰ τριαντάφυλλα ἦταν κρε-
μασμένα σὺς πόρτες τῶν σπιτιῶν· καὶ ὅμως
τὸ βουνὸ ἠθέλησε νὰ χαθῆ ἢ Πομπηία ἢ Ὀ-
μορφη—καὶ ὅταν τὸ βουνὸ τὸ θελήσῃ, καὶ ἡ
Νεάπολις θὰ πεθάνῃ....

Καὶ τὸ βουνὸ αὐτὸ, πὸν τὸ βλέπουμε μὲ θαν-
μασμὸ, σχεδὸν μὲ εὐχαρίστησι, γιατί ἔχει κι αὐτὸ
ἓνα τόσο μεγάλον μέρος στὴν ὁμορφιὰ τῆς ναπο-
λιτάνικης φύσης γύρω, τὸ βουνὸ αὐτὸ θὰ γίνῃ
ὁ δῆμιός μας.

Καὶ δὲν θὰ μάθῃ ποτὲ κανεὶς μήτε τὴν ὥρα,
μήτε τὴν ἡμέρα.

Μέσα στὴν πόλη ὁ καθένας ὅπως πάντα θὰ
πηγαίνει στὴν τακτικὴ του δουλειὰ, θὰ τρέχῃ
στὰς διασκεδάσεις, θὰ κλαίῃ καὶ θάγαπᾷ καὶ
θὰ μισῆ καὶ θάπολαίῃ—θὰ ζῆ μὲ μιὰ λέξη,
ὅπως πάντα. Στὸν ξάστερον οὐρανὸ τάστερα θὰ
λάμπουν πάντα· καὶ μὲ τὸν γαλήνιον ἀέρα τὰ
ἴδια συννεφάκια θάνεμίζουν πάντα. Κι ὕστερα
μέσ' τὸν κρατῆρα ποῦ χάσκει θὰ φανῆ μιὰ κόκ-
κινη βοῦλα, σὰν μιὰ πελώρια λαμπάδα ἀναμμένη
ἐκεῖ πάνω, σὰν ἓνα κάρβουνο φλογισμένο. Καὶ
οἱ Ναπολιτάνοι θὰ σηκώσουν τὸν ὄμο τους καὶ
θὰ μονομυρῶσουν:

— Τὰ ἴδια, τὰ συνειδημένα!

Καὶ ἡ ἐκρηξὶς θ' ἀρχίξῃ σιγά, πάρα πολὺ
σιγά. Οἱ ἐπιστήμονες τοῦ καιροῦ ἐκείνου θὰ
ἐξετάσουν τὰ φαινόμενα καὶ θὰ ἀναγγείλουν τὸ
τέλος πὸν θὰ πλησιάζῃ. Καὶ ἡ ἐκρηξὶς θὰ μεγα-
λώνῃ πάντα, ἀπανστα. Ἐνα ὑπόγειον κατακό-
λισμα θάρχισῃ νὰ τρατιάξῃ τὰ τζάμια τῶν σπι-
τιῶν. Τρία ποτάμια λάβας φλογισμένης θὰ χυθῶν

ζεστά στὰ πλευρὰ τοῦ βουνοῦ. Ὁ ἀγριεμένος οὐ-
ρανὸς θὰ πάρῃ τὸ χρῶμα τῆς πορφύρας, τὰ βάθη
τῆς θάλασσης θὰ κοκκινίσουν καὶ οἱ ξένοι θάρ-
θρον νὰ θαυμάσουν τὸ ξεαίσιο θέαμα, ἐνῶ οἱ
Ναπολιτάνοι θὰ τρέχουν ὁλόγυρα, στὰ ὑψώματα,
στὰ περὶχωρα, παντοῦ.

Μὰ ὅσοι κάθονται στὰ χωριά, κάτω ἀπὸ τὸ
φλογισμένο βουνὸ θάρχισουν νὰ φεύγουν καὶ
θάρθουν στὴν πόλη καὶ ἐκεῖ ὅλοι θὰ τοὺς δε-
χθοῦν μὲ ἀνοιχτὰ χέρια—καὶ ἡ λάβα ὁλοένα
θὰ ξεχύνεται. Κι ἄλλα στόματα θ' ἀνοίξουν καὶ
τὸ φλογισμένο ποτάμι θὰ φθάσῃ ἕως τὴ
Résina.....

Μὰ οἱ Ναπολιτάνοι δὲν φοβοῦνται τίποτα. Ὁ
Βεζούβιος εἶνε φίλος των καὶ θέλει νὰ παίξῃ.
Εἶνε καὶ γερογκρινιάρης, μὰ σωπαίνει γλήγορα...

Ἐπειτα εἶνε καὶ ὁ καλὸς μας ὁ Ἰανουά-
ριος, πὸν μὲ μιὰ χειρονομία ὑπέροχη διατάσσει
τὴ λάβα νὰ σταματήσῃ. Καὶ ὁ ἐπίσκοπος τῆς
Νεαπόλεως ἀρχίζει τίς λειτανίες στοὺς δρόμους,
καὶ μέσ' τίς ἐκκλησιὰς οἱ προσευχὰς δὲν παύουν.

Ἄλλ' ἄξαφνα, ἓνα πρωτὶ, ὁ ἥλιος δὲν φαί-
νεται, ἓνα πικρὸ σταχτὶ σύννεφο σκεπάζει τὸν
οὐρανὸ κι ἀρχίζει νὰ ψυχάλῃ σιγά. Καὶ
οἱ Ναπολιτάνοι χαμογελοῦν ἀκόμα καὶ πηγαίνουν
στὰς δουλιὰς των μὲ τὴν παρὰξενη αὐτὴ βροχὴ.

Μὰ τὴν ἄλλη μέρα ὁ κρότος δυναμώνει καὶ
σὲ κανονικὰ διαστήματα τρομακτικὸ τρᾶνταγμα
τραπιάζει τὸ βουνὸ, πὸν στὰ πλευρὰ του χά-
σκουν τὰ πύρινα στόματα· τὰ ρεύματα τῆς λάβας
ἐνώνονται, ἀνακατώνονται, λιώνουν, γίνονται
ἓνα ποτάμι μεγάλον πὸν κυλᾷ κατὰ τὴ Νεά-
πολι τὰ πυρὰ καὶ πυρωμένα του κύματα·
μιὰ ἀσφικτικὴ μυσσηθιὰ θειαφιῶ ὑπολύνει τὸν
ἄερα γύρω, καὶ βρέχει σιγά σιγά ἀναμμένη καὶ
βαρειά, καὶ βρέχει νερὸ πὸν βράζει, καὶ βρέχει
πέτρες, καὶ τὸ θάνατον στὴν πόλη ἀπάνω βρέχει.

Καὶ μὲ τίς ἀγωνιώδεις κραυγὰς τῶν ἀπηλ-
πισμένων, μὲ τὴ βοή τῶν σπιτιῶν πὸν θρημ-
ματίζονται, μὲ τὴ φρίκη τοῦ σεισμοῦ, μὲ τὴν
ἀφρισμένην τρικυμῖα ποῦ ξεσπᾷ στὴ θάλασσα,
μὲ τίς αἵματινὰς λάμπεις πὸν ξελεπᾶν σὸν
οὐρανὸ, μὲ τὸ πανδαιμόνιον ὅλης τῆς φύσης
γύρω, ἡ λάβα θριαμβευτικὴ καὶ νικητρία μπαί-
νει μέσα στὴ Νεάπολι,—καὶ ἡ Νεάπολις ξεψυ-
χάει μέσα σὲ οὐρανόφραστες φλόγες.

ΧΑΡΗΣ ΝΟΣΤΑΛΓΟΣ.

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

— Ὁρισμένως, τίποτα δὲν βρίσκεται στὴ θέσι
του. Ὅλα καὶ ὅλοι μας παρουσιάζουμε τὸ οἰκ-
τρότερον θέαμα, τοῦ κόσμου. Κατὰ πὸν θυμίζει
τὴν κατάστασι τοῦ Σύμπαντος προτοῦ τὸ δημι-
ουργικὸ χέρι τῆς Φύσεως δαμάσῃ καὶ κατατάξῃ
τὰ Στοιχεῖα.

Τὴ μελαγχολικὴν αὐτὴ σκέψιν κάποιον γνωστοῦ
λογίου μας, τὴν ἀκούω τακτικά, ὄσες φορὲς
τύχει καὶ τὸν συναντήσω. Προχθὲς πάλιν τὰ
ἴδια. Μόλις μὲ εἶδε σὲ καφενεῖο μού εἶπε:

— Ὁρισμένως, φίλε μου, τίποτα δικό μας
δὲν βρίσκεται στὴ θέσι του.

Τὸν ἐκτύπησα χαμογελώντας γιατί τὸν περι-
μένα περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ ἀπαι-
σιόδοξον:

— Μὴ γελᾷς, ἐξηκολούθησε. Εἶδες τί σὰς
φέλνει πάλιν ἢ «Ἐθνικὴ»; Καὶ γιατί ὄλ' αὐτὰ
παρακαλῶ; Γιατί ὁ φοβερός αὐτὸς πόλεμος νὰ
ἐξακολουθῆ ἀμείλικτος, φθονερός, ἀμαθής, κα-
κορρίζικος, ἐμπόδιο στὴν πνευματικὴν ἀνθισί-
ν τοῦ τόπου μας; Ποιὸς ἔδωκε τάχα τὸ δικαίωμα
στοὺς Μιστριώτιδες, καὶ Σα νὰ φαντάζονται, ὅτι
φιλολογία ἐνὸς ἔθνους εἶν' ἐκείνη, πὸν γράφεται
σὲ γλῶσσα νεκρὴ, μόνον καὶ μόνον γιατί στὴ γλῶσ-
σα αὐτὴ ἐγράφησαν πρὸ χιλιῶνων ἐτῶν ἀρι-
στοουργήματα;

— Ὅστε πάλι μὲ τὸν Πλάτωνα θὰ τὰ βάλῃς;

— Ὅχι, ἄν καὶ νομίζω, ὅτι ὅλοι ἐμεῖς οἱ
νεοέλληες θὰ εἴχαμε σοβαρὰς ἀφορμὰς ν' ἀνα-
θεματίσουμε τὸν κύριον αὐτὸν καὶ ὅλους τοὺς
συγγρόνους του λογίους. Γιατί ἐπὶ τέλους δὲν
τοὺς χρωστούσαμε τίποτα νὰ μᾶς ἀφίσουν συγ-
γράμματα.

— Αὐτὸ δὲν τὸ καταλαβαίνω.

— Πρόσεξε καὶ θὰ μ' ἐνοήσῃς. Τέσσερα
χρόνια πὸν πέρασες σκιμμένος ἐπάνω στὰ Γυ-
μνασιακὰ θρανία κ' ἐδιδάχθηες Πλάτωνα, Ἰσο-
κράτη, Δημοσθένη, Ξενοφῶντα καὶ τόσους ἄλ-
λους ἀκόμη ἀρχαίους συγγραφεῖς, τί ἐκέρδιες;

Οἱ Δάσκαλοι, πὸν μὲ κάπια ἀγρία ἐπιμονὴ καὶ
μεθοδικότητα σοῦκαναν ἐγένεαι συντακτοποιημέ-
νον Φαίδωνος σὸν ἐγκέφαλον, κατώρθωσαν νὰ
δυναμώσουν τὸ μυαλό σου μὲ καμμιὰ ἀλήθεια;

— Ὁμολογῶ, ὅτι ἀρχίζω νὰ μπαίνω σὲ
νόημα...

— Μὴ βιάζεσαι. Ἀφοῦ λοιπὸν οἱ ἀρχαῖοι
συγγραφεῖς δὲν χρησιμεύουν γιὰ νὰ μορφώσουν
τὰ παιδιὰ μας—ὅπως τὰ παιδιὰ τῶν Ἑθνο-
παίων, πὸν στὰ σχολεῖα τοὺς μὲ ἄλλη μέθοδον
καὶ λιγώτερη στενοκεφαλιά μαθαίνουν ὄχι πότε
τὸ μόριον «μὴ» συντάσσεται μὲ ὑποτακτικὴν
ἀλλὰ τί θέλει νὰ πῇ ὁ φίλος τοῦ Σωκράτη
σὲ Συμπόσιόν του—ποῖα εἶναι τάχα ἢ χρη-
σιμότης των;

— Ξεχνᾷς ὁμως τὴ γλῶσσα...

— Ἐκεῖ θέλω νὰ καταλήξω. Νά, λοιπὸν, ὁ
μοναδικὸς λόγος, πὸν οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς
μας ἀποτελοῦν μέρος τοῦ προγράμματος τῶν
Γυμνασιακῶν μαθημάτων σὸν ἐδνημιμένον αὐ-
τὸν καὶ μακάριον τόπον μας. Ἡ Γλῶσσα!
Ἡ ἀναθεματισμένη αὐτὴ γλῶσσα, πὸν πειὸ
τυχερὴ ἀπὸ τὴ Σελήνην τοῦ Οὐαίλτ, πὸν τρέχει
νὰβρη «ἀγαπητικούς», ἔχει κατωρθώσει θαμ-
μένη μέσα στὰ βιβλία, νὰ ξετρελλάνῃ μὲ τὰ
βαμμένα γεροντικά της μάγουλα, ὅλη τὴν Ἑλ-
ληνικὴν φιλολογικὴν Γερουσίαν. Συμφωνεῖς;

— Ναί. Ἀλλ' ἔφυγες ἀπὸ τὸ θέμα. Δὲν
μιλοῦσαμε γι' αὐτὸ στὴν ἀρχὴ.

— Ἐχεις δίκαιον. Σοῦ ἔλεγα γιὰ τὸ ἄρθρον τῆς
«Ἐθνικῆς» πὸν ὅλους ἐσᾶς τοὺς «Νεοζωῖτες»
σᾶς ἔβριζε προδότας τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς
γλώσσης καὶ σοῦ ἐπαλάμβανον γιὰ χιλιοστὴ
ἴσως φορὰ τὴ γνώμη μου, ὅτι ὅλα τὰ πράγ-
ματα στὴν Ἑλλάδα εἶναι «ἄνω ποταμῶν».

— Ἄλλη μιὰ φορὰ θὰ μού ἐπιτρέψῃς νὰ
σταθῶ ἄφωνος μ' ἓνα μεγάλο-μεγάλον ἔρωτι-
ηματικὸν σὲ χέρι. Πὸς κατώρθωσες νὰ συμ-
περάνῃς ἀπὸ τὸ ἄρθρον τῆς «Ἐθνικῆς», πὸν
μιλεῖ γιὰ μᾶς τοὺς «μαλλιαροὺς»...

— Πώς; Μά, τὸν ἀπαίσιον καὶ ἐγκεφαλοκτόνον «Δασκαλισμὸν» ποῖος ἄλλος ἀπὸ τὴν ἀπελπιστικὴ σύγχισι τὸν ἐδημιούργησεν, ποῦ βασιλεύει σήμερον κάτω ἀπὸ τὸν ἴδιον ἐκείνον οὐρανόν, ποῦ ἐσκέπασε ἄλλοτε σὲ μιὰ μακρονήν ἐποχήν, τὴν θείαν διαλεκτικὴν γαλήνην τοῦ Σωκράτη; Ποῖος ἄλλος, φαντάζεσαι ὅτι ἔπεισε τὸν ἀρθρογράφον τῆς «Ἐθνικῆς» ὅτι εἶναι γλωσσολόγος, Τσάρος μάλιστα τοῦ Ἑλληνικοῦ γλωσσικοῦ κράτους; Ἄν ἡ γενικὴ κατάσταση ἦταν ἀλλοιώτικη ἀπὸ ἐκείνη, ποῦ εἶναι σήμερον, νομίζεις, πὼς ὁ κ. Μιστριώτης θὰ τολμοῦσε ποτὲ νὰ φοβερῆσιν τὴν Κυβέρνησι, ὅπως τὸκανε στὰ «Ὁρεστικὰ» ἢ ὁ πρῶτος τυχὸν δημοσιογράφος νὰ μιλήσῃ περὶ Ἑθνικῶν προδοσιῶν, νὰ βροῖσῃ τοὺς ἀληθινούς ἐργάτας τῶν γραμμάτων, ποῦ μὲ μιὰ θανασιτὴ ἐλευθερία σκέψεως εἰνάξαν μακρονὰ τὸ ζυγὸ τοῦ σχολαστικισμοῦ καὶ μιλόντας γιὰ τὸν Κρουμπάχερ νὰ τὸν πῆ πουλημένο στοὺς Σλαύους;

— Χμ!

— Τοὺς «κριτικούς» τοῦ Καίρου, ποῦ σοῦ ῥίχτηκαν γιὰτὶ ἐτόλμησες νὰ ὑποστηρίξῃς, πὼς ὁ Ἡρόδωτος εἶναι τραγικός, τοὺς κοινωνιολόγους, ποῦ ξεφτυρώνουν κάθε στιγμὴ ἀπὸ τίς στήλες τοῦ Τύπου, τοὺς καλογηρικούς πολέμους ποῦ γίνονται στὸν εἰκοστὸν αἰῶνα γύρω ἀπὸ ἕνα ἐπισκοπικὸ θρόνον, τίς ἀποδοκιμασίες τῶν Ἑλλήνων φοιτητῶν ἐναντίον τῆς πρώτης Ἑλληνίδος ὑφηγητριάς, τὴ στιγμὴ ἀκριβῶς ποῦ ὁ πρόεδρος τῶν Μικτῶν δικαστηρίων τῆς «βαρβαρου» (; ; ;) Αἰγύπτου ἐχαιροετοῦσε τὴν πρώτην ἐμφάνισιν ἀπὸ τοῦ δικηγορικοῦ βήματος τῆς Γυναικας ὡς σημεῖον προόδου, ὅλ' αὐτὰ τὰ κουλουβάχια καὶ τὰ ἀηδῆ, ποῖος τάχα νὰ τὰ ἐδημιούργησε; Δὲν πιστεύω αὐτὴ τὴ φορὰ νὰ μὴ συμφωνήσῃς μαζί μου.

— Ὁχι, αὐτὴ τὴ φορὰ συμφωνῶ. Μοῦ μίλησες γιὰ τοὺς «κριτικούς» τοῦ Καίρου. Μὲ ἄγγιξες στὸν πόνο μου. Συμφωνῶ λοιπὸν ἀλλὰ μὲ μιὰ ἐπιφύλαξι.

— Πές τηνε.

— Εἶπες σὴν ἀρχή, ὅτι ὅλα κ' ὅλοι μας παρουσιάζουμε τὸ οἰκτρὸ θέαμα τῆς συγχίσεως, ποῦ παρουσίαζε καὶ τὸ Σύμπαν προτοῦ τὸ δημιουργικὸ χέρι τῆς Φύσεως δαμάσῃ καὶ κατατάξῃ τὰ στοιχεῖα.

— Μάλιστα, καὶ ἐπιμένω σ' αὐτό.

— Παραδέξου ὅμως τοὐλάχιστον ὅτι μέσα στὸ χάος αὐτὸ ἡ τάξις δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ βασιλεύσῃ!

— Αὐτὴ εἶναι ἡ ἐπιφύλαξις σου;

— Ναί. Γιατὶ πιστεύω στὸ καλὸ μας ἀστέρι. Γιατὶ μ' ἀρέσῃ νὰ πιστεύω σ' ἕνα σημερινὸ γλυκοχάραγμα καὶ μιὰ μελλοντικὴ ἡμέρα ἀνθίσεως ὅλων τῶν ἐκφάνσεων τῆς Ἑλληνικῆς ζωῆς. Γιατὶ εἶμαι αισιόδοξος γιὰ τὸ αὔριον καὶ μοῦ κάνει κακὸ νὰ φαντάζωμαι «λυπηρὰν» ἔστω καὶ τὴν ἐξέλιξιν τῆς «Ἐθνικῆς».

ΧΡ. ΠΑΠΑΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΣΑΡΚΙΝΑ ΙΔΑΝΙΚΑ

ΠΕΙΡΑΣΜΙΚΟΣ ΠΡΟΦΗΤΗΣ

Γέρος, παλληκάρη, ἢ παιδί;
Κανείς δὲν ἤξερε, κ' οἱ πλιότεροι τὸν φανταζόνταν γέρο.

Μερικὰ παιδιὰ μονάχα κρυφολέγαν πὼς τὸν εἶδαν: κ' ἦταν παιδάκι σὰν κι αὐτὰ, κ' ἦταν ὄραϊος.

Τρομαχτικὰ πράγματα ἀκούονταν γι' αὐτόν κ' οἱ ποῖοι φανατικοὶ κ' οἱ τολμηρότεροι ἀπεφάσιζαν νὰ τὸν κυνηγήσουν.

Καὶ δὲν τὸν εὔρισκαν πουθενά.

Μονάχα τὰ μικρὰ παιδιὰ κάποτε — κάποτε ἀγροικοῦσαν κάτι κομμένα του λόγια, κι ἀγνάντευαν μεσ' στὸ παιχνίδι τοὺς κάποιο του σκόρπιο χαμογέλιο.

Κι ἀνατριχίαζαν.

Καὶ δὲν ἤξεραν νὰ ποῦν ἂν τὰνατριχίασμα ἐκεῖνο ἦταν πρωταπόλανστις ἡδονῆς τρικύμισμα, ἢ μήπως τάχα διαβατάριχης παραφωνίας ξάφνισμα;.....

ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΕΥΤΥΧΙΑ

— «Μὲ τὴν ἀδερφή του!.....»

— «Ποῦ ἀκούστηκε!.....»

Τὰ συνειδημένα κοινωνικὰ κίματα τοὺς εἶχαν χωρίσει ἀπὸ τὰ παιδικὰ τοὺς χρόνια.

Κι ὕστερα καταποδιαστὰ δυστυχήματα τοὺς σφιχτόδεσαν καὶ τοὺς δυὸ στὴ ζωῆ, μόνους καὶ πεντάρφανους.

Καὶ τὰ χρόνια περνοῦσαν.

Καὶ φαίνονταν τόσο εὐτυχεῖς!

Ποῖος ξέρει;.....

Καὶ μιὰ μέρα κάτι λόγια παγερὰ σιγοσύρθηκαν ἀνάμεσα στὶς κουβέντες τῆς γειτονιάς.

Μιὰ γοηοῦλα μιλοῦσε κι ὅλοι ἀνατριχίαζαν.....

— «Καὶ φύγαν, ποῦ λέτε, σὰν κυνηγημένοι, γιὰ τὸν Καινούργιο Κόσμο. Ἐκεῖ δὰ ποῦ εἶνε ὅλοι τοὺς!..... Ὁχ! παιδιὰ μου, τί θὰ δοῦμε ἀκόμα!.....»

ΝΙΑΤΑ

— Ξενύχτι καὶ πάλε ξενύχτι..... Μοῦ κάνεις συντροφιά;

Καὶ μοῦ ἄπλωσε τὸ χέρι στὸν ὄμο.

Ξαφνίστηκα.

Γύρισα κ' εἶδα ἕναν ἀπὸ τοὺς πιὸ χαριτωμένους κι ἀπὸ τοὺς πιὸ μικροὺς μου φίλους. Γελαστός κι ἀλαφροκίνητος, μέσα στὴ στενὴ του φορεσιά, μοῦ φάνηκε πειὸ ὄμορφος ἀπ' ἄλλοτε.

— Τί μὲ βλέπεις;

Κι ἐγὼ ἐξακολουθοῦσα νὰ τὸν βλέπω κατάματα. Τὰ βλέφαρά του ἦταν ἀπαλὰ καὶ μισοδιάφανα, οἱ βολβοὶ ὑγροὶ κι ἀκίνητοι καὶ τὸ κάθε μάτι του βυθισμένο σὲ μιὰ σιὰ, ποῦ ξεχύλιζε γύρω κ' ἀπλώνονταν γαλαζοφέρνοντας στὴν κάτασπρὴ του ὄψη.

Καὶ τὸν ρώτησα.

— Ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι;

Καὶ μοῦ λέγει.

— Ἔρχομαι ἀπ' τὴ θάλασσα καὶ πάω γιὰ τὴν πόλη. Μέσα σὲ μιὰ βάρκα μὲ κάτι φίλους συζητούσαμε γιὰ τὴ σημερινὴ οἰκογένεια. Καὶ τοὺς ἄφησα. Θὰ συζητοῦν ἀκόμα..... Γεῖά σου· σὲ ξέρω καὶ σένα. Γεῖά μας...!

Ἐνα χαμόγελο συνέχισετὰ λόγια του. Κι ἔφυγε βιαστικὸς σὰν κάτι νὰ τὸν πῆρε ἀπὸ κοντὰ μου.

ΣΤΑΦΑΝΟΣ ΑΛΚΗΣ

Ἡ ἀνάγκη τοῦ Ὁραίου εἶναι ρυθμὸς διὰ τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἀνθρώπου.

Καὶ ὅλου τοῦ κόσμου ἡ ζωὴ στρέφεται περὶ τὴν ἀνάγκην αὐτήν, ἡ ὁποία ἐγέννησε τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰ συστήματα. Ὅλοι ἐπιδιώκουσι μὲ πάθος τὴν καλλονὴν ὡς ἰδιοκτησίαν. Καὶ ἐκείνοι οἱ ὁποῖοι τὴν ἀγαποῦν εἰς τὸν πλησίον, τὴν θέλουν διὰ τὸν ἑαυτόν τους, ὅπως καὶ ἐκείνοι οἱ ὁποῖοι τὴν ἀγαποῦν εἰς τὸν ἑαυτόν τους. Πόσοι φωτογράφοι δὲν ἐπληρώθησαν καλλιτέρας διότι ἐκολάκευσαν εἰς τὰς φωτογραφίας; καὶ πόσοι παρακλήσεις καὶ ὑψηλὰ φωνὰ καὶ στερήσεις δὲν ἐχρησίμευσαν ὡς μέσα αὐστηρὰ διὰ τὴν ὠραιότεραν μᾶς ἐπίδειξιν!

Καὶ πόσα διπλώματα δὲν ἐπεδιώξαμεν, κατόπιν καταναγκαστικῶν ἔργων μόνον διὰ νὰ φανῶμεν ὠραῖοι ὡς ἰατροί, ὠραῖοι ὡς δικηγόροι, ὠραῖοι ὡς καθηγηταί, ὠραῖοι ὡς πρόεδροι, ὠραῖοι ὡς καλλιτέχναι, ὠραῖοι ὡς ἱερεῖς, ὠραῖοι ὡς ἄσχημοι!

Καὶ πόσοι δὲν ἀπεπειράθησαν νὰ θυσιαθοῦν διὰ νὰ φανοῦν ὠραῖοι ὡς ἥρωες!

Καὶ δὲν ἐκάθησαν μέσα εἰς τὴν ἀπόπειράν τους αὐτήν;

Καὶ μήπως ἡ αἰσθητικὴ τῆς ἠθικῆς δὲν εἶναι διὰ τὴν καλλονήν;

Εἴμεθα ἠθικοὶ διὰ νὰ φανερώσωμεν τὰ κρυφὰ μᾶς θέλητρα, τὰ ὁποῖα πολλὰς φορὰς εἶναι καὶ ἀνύπαρκτα.

Καὶ τὴν ἀνάγκην αὐτὴν τοῦ Ὁραίου θὰ ἠμπορούσαμεν νὰ τὴν δεχθῶμεν ὡς ἓνα παραρρυθμὸν διὰ τὴν παρα-ὑπαρξίν τῶν παρα-ἀνθρώπων, ἔὰν ἐδίδαμεν προσοχὴν εἰς τοῖους τόνοις τὰ πράγματα μᾶς τραγουδοῦν τὰς δυστυχίας μᾶς.

Ὅπως ὑπάρχονμεν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀποστρεφώμεθα τὸ ὠραῖον, τὸ σεμνόν, τὴν τέχνην, τὴν ἐπιστήμην, τὴν θρησκείαν, τὸ σύστημα, διὰ νὰ ἀγαπήσωμεν τὴν ζωὴν, τὴν ἀσχημίαν τῆς ζωῆς,

(*) Ἀπὸ τῆ «Χαρούμενη Ἐπιστήμη» τοῦ Ἱατροῦ Σαραφίδου, Κάϊρον.

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ

Μιὰ κάποια πνευματικὴ κίνησις παρατηρεῖται τώρα τελευταῖα στὴν πόλιν μας, κινήσις ποὺ δλοένα δυναμώνει.

Οἱ νέοι καὶ οἱ πρωτόπειροι μὲ μίαν εὐγενικὴν ἀμιλλαν προσπαθοῦν νὰ πραγματοποιήσουν ζηλευτὰ ἰδανικά καὶ συστηματικὰ πλέον νὰ ἐργασθοῦν ἀπεφάσισαν οἱ μαθημένοι καὶ ὄριμοι.

Ἀπὸ καιρὸ κάποια σπέρματα εἶχαν ριφθῆ καὶ κάποια καλλιέργεια ὑπελάνθανε.

Σήμερα μὲ μεγάλη μᾶς ὑπερηφάνεια καὶ χαρὰ βλέπομεν νὰ πληθαίνουν γύρω μᾶς τὰ μπουμπουκία τῶν ὠραίων ἰδεῶν, ποὺ σὲ λίγο θὰ ξετιναχθοῦν καὶ θάναοιξουν γιὰ νὰ σκορπίσουν τὸν θρίαμβον τοῦ ἡδονικοῦ τῶν ἀνθίσματος.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Πέτρον Βλαστοῦ

«Στὸν ἥσκιον τῆς σκυκῆς»

Ἄθῆνα.

Ἐξ ἀφορμῆς τοῦ τελευταίου τοῦ αὐτοῦ βιβλίου εἶχα ἀποφασίσει νὰ κάμω ἐδῶ πλατύτερον λόγο στοὺς ἀναγνώστας τῆς «Νέας Ζωῆς» γιὰ τὸν συγγραφέα ποὺ τὰ ἔργα του τὸν ἀνέβασαν, πολὺ γρήγορα, σὲ μιὰ ἀπὸ τίς πλέον ξεχωριστὰς θέσεις μέσα στὸν κύκλον τῶν λιγοστῶν καὶ ἀξιοπαρατήρητων νέων.

Μὰ ἀργότερα σκέφθηκα ν' ἀφήσω καὶ τὴ μελέτη μου αὐτὴ γιὰ τὴ σειρά ποὺ σκοπεῖω ν' ἀρχίσω σὲ λίγο στὸ περιοδικό μᾶς, παρουσιάζοντας μερικὸς ἀπὸ τοὺς διαλεχτοὺς μᾶς ἐργάτας τῆς Τέχνης—ἀξάφνα μιὰ μελέτη γιὰ τὸν Πάλαμα, ὅσο δύσκολη καὶ ἂν μοῦ φαίνεται, δὲ θάναι ὁμως καὶ ὀλωσδιόλου ἀσκοπη, καὶ δυὸ λόγια γιὰ τὸ Γρουπάρη καὶ τὸ Βλαχογιάννη εἶναι καιρὸς πιά νὰ εἰπωθοῦν στοχαστικὰ, ὅπως καὶ τὸ παρθενικὸ πέρασμα τῆς «Ἠγησῶς» ἀξίζει καθε προσοχὴ.

Καὶ σήμερα, γιὰ νὰ μὴν περάσῃ ἀπ' τὴν στήλην αὐτὴ ἀπαράτηρο τὸ νεοβυζαντινὸν βιβλιαράκι ποὺ μᾶς χάρισε ὁ συγγραφεὺς «Τῆς Ζωῆς» προσθέτομεν δυὸ λόγια ἀκόμα στὴ σύντομη περιλήψιν ποὺ τοῦ κάναμε στὸ περασμένο φυλλάδιον, γιὰ νὰ τὸ συστήσωμε στοὺς ἀναγνώστας μᾶς ὡς ἓνα ἀπὸ τὰ λίγα ἀληθινὰ Ῥωμαιοῦ ἔργα. Καὶ τὰ πέντε του διηγήματα δειχνον ἓνα δυνατὸ ζωγράφον. Δυνατὰ πολὺ εἶναι καὶ τὰ χρώματα ποὺ μεταχειρίζεται: λέξεις καὶ φράσεις τορνευμένες στὸ δογματισμὸ τῆς πλέον δυνατῆς δημοτικῆς. Καὶ τὸ εἶδος των, καὶ αὐτὸ ἔχει κάποια δυνατὴ μεγαλοπρέπεια — Παντῶρα, Σκλήραινα.

Τοῦ Ἱατροῦ Σαραφίδου

« Ἡ Χαρούμενη Ἐπιστήμη »

Κάϊρον.

Ὅταν ἐτελείωσα τὴ μελέτη τοῦ καλοσυνγετισμένου καὶ πρωτοτύπως χωρὶς ἀριθμημένας σελίδας βιβλίου τοῦ Ἱατροῦ Σαραφίδου, δὲ ξέρω πῶς ὁ νοῦς μου ἄθελα πῆγε στὸν Περικλῆ Γιαννοπούλου. Φαίνεται πὸς τὰ ἔργα καὶ τῶν δυὸ ἔχουν μιὰ κάποια συγγένεια. Τὸ ἓνα θυμίζει τὸ ἄλλο. Ἐνῶ ὁμως τὸ ἔργον τοῦ Π. Γιαννοπούλου εἶναι τὸ πλέον Ῥωμαιοῦ ποὺ μπορεῖ νὰ γίνῃ καὶ τὸ πλέον αὐθόρμητο, τὸ ἔργο τοῦ Ἱατροῦ Σαραφίδου, ἀπ' αὐτὸ τὸν τίτλον του, εἶναι τὸ πλέον... νισσεϊκόν. Κ' ἐδῶ εἶναι ἡ διαφορὰ ποὺ τοὺς ξεχωρίζει ὀλότελα.

Ὁ συγγραφεὺς τῆς «Χαρούμενης Ἐπιστήμης» ἀπευθύνεται σὲ ὀλόκληρη τὴν κοινωνίαν «διὰ τὴν Γυναῖκα καὶ τὸν Ἐργάτην».

Σὲ μικρὰ μικρὰ κεφάλαια καὶ μὲ τὸν ἀπλούστερον τρόπο πραγματεύεται ὅλα σχεδὸν τὰ κοινωνικὰ ζητήματα. Κι' αἱ μικρότερες ἀλήθειες ἀποκρυσταλλώνονται μέσα στίς γραμμὰς τοῦ βιβλίου του μὲ τὸν πλέον ἐκφραστικώτερον τρόπο. Καὶ κάθε τόσο καὶ μιὰ ιδιαίτερη ποιητικὴ πνοὴ ἀπὸ πάνω τους, σὰ χάδεμα. Δὲν εἶναι ἀπὸ τὰ φιλοσοφικά ἐκεῖνα μελετήματα, ποὺ κουράζουν καὶ τὸν πλέον ὑπομονητικὸν ἀναγνώστη. Τοῦ λέγει βέβαια ἓνα κάποιο τεχνικώτερον σφιχτόδεμα καὶ ἀπὸ τὴν φιλοσοφίαν του, τὴν ἀρνητικὴν, ἀλλὰ κατὰ βάθος αἰσιόδοξη, κατασταλάζουν μερικὰ συμπεράσματα πολὺ τολμηρὰ καὶ πολλὰς φορὰς κάπως ὀριστα.

Ἴσως εἰρεθοῦν πολλοί, ποὺ δὲ θὰ δοῦν μὲ καλὸ μάτι αὐτὴν τὴν βάσιν τοῦ ἔργου.

Βιβλία ὁμως, ὅπως αὐτὸ, ποὺ νὰ ἐκλαϊκεύουν τὴν ἐπιστήμη καὶ τὴν φιλοσοφίαν μὲ τὸ ριζοσπαστικώτερον καὶ τὸν πολεμικώτερον τρόπο, πρέπει νὰ τινάζονται κάθε λίγο καὶ λιγάκι στὸ πρόσωπον καὶ τῆς δικῆς μᾶς κοινωνίας, γιὰ νὰ τῆς λένε ἀπλὰ καὶ σύντομα τίς ἀλήθειαι, ποὺ πέρασαν καὶ ἀπὸ στόματα μεγάλων, καὶ νὰ τὴν κάμουν νὰ αἰσθάνεται τὴν ἀνατριχίλαν τοῦ ἀτροφικοῦ τῆς ἐγγυμνώματος.

Κ. Α. Καπράλου

Ἐμπορικὸν καὶ Φιλολογικὸν Ἡμερολόγιον

1909

Ἀλεξάνδρεια.

Μὲ μιὰ δυνατὴ καὶ ἀποτελεσματικὴ προσπάθεια ὁ κ. Καπράλος ἐπεχείρησε ἓνα ἀπὸ τὰ πλέον λεπτῆς ἀντιλήψεως ἔργα. Συναδέλφωσε τὸ ἐμπόριον μὲ τὴν φιλολογία μέσα στὸν πλούσιον καὶ βαρὺ τόμον τοῦ ἡμερολο-

τας ξεχωριστάς θέσεις στα νεοελληνικά γράμματα. Την τακτική κάθε μήνα συνεργασία του την θεωρούμε ως ένα άποκτμημα από τὰ πλέον παμπόθητα.

— Πολύ σύντομα θὰ δημοσιεύσωμεν στίχους του Γρουπάρη, Μαρτζώκη και Πορφύρα και πεζὰ του Βλαχογιάννη και Σ. Δὲ Βιάζη.

— Ὁ κ. Παῦλος Νιρβάνας ἐφύλαξε τὴν «Μαρίαν Πενταγιώτισσαν» τὸ ἐφετινὸν ἀριστοτεχνικὸ του δρᾶμα, διὰ τὴν «Νέαν Ζωὴν».

Τὴν προσφέρωμεν ἐντάλῳ μας εὐχαρίστησιν τοὺς ἀναγνώστας μας ἀπὸ τὸ ἐρχόμενον φυλλάδιον.

— Ὁ φίλος κ. Χρ. Παπαζαφειρόπουλος ἐτελείωσε νέον θεατρικὸν ἔργον, τὸ ὁποῖον θὰ διαβάσῃ προσεχῶς στὴν αἴθουσα τῆς «Νέας Ζωῆς». Ἐπιγράφεται «Οἱ Σεισμόπληκτοι» καὶ εἶνε συμβολικόν.

— Ὅτι δὲν ἠμπόρεσε νὰ κάμῃ τὸ Β. Θέατρον στὰς Ἀθήνας μὲ τοὺς διαφόρους διευθυντάς του, τὸ περιμένωμεν ἀπὸ τὴν στερεωθεῖσαν πλέον ἐταιρίαν τῶν Δραματικῶν Συγγραφέων μὲ τὸν μοναδικὸν τῆς ἀντιπρόεδρον κ. Κ. Χρηστομάνον. Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον ἀπεφάσισε νάπονημὴ τὸ βραβεῖον ποὺ ὤρισεν ὁ κ. Γλυμμένοπουλος, κρίνεται ὡς ἕνας ἀπὸ τοὺς πλέον ἐπιτυχεῖς: Θὰ ἐκλέγονται μερικὰ ἔργα τὰ ὁποῖα θὰ παίζονται ἐνώπιον ἀνεπτυγμένου κοινῶ καὶ ἐκεῖνο ποὺ θὰ ἐπιτύχῃ καλλίτερα θὰ πάρῃ καὶ τὸ βραβεῖον.

Ἡ ἐταιρία ἐτοιμάζει σειρὰν παραστάσεων ἀπολύτως πρωτοτύπων ἔργων.

Ἀργότερα πιστεύωμεν νὰ εὐρεθῶμεν στὴν εὐχάριστη θέσει ν' ἀσχοληθῶμεν ἐκτενῶς μὲ τὰς ἐνεργείας καὶ τὰποτελέσματα τῆς ἐταιρίας αὐτῆς ποὺ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἢ ἴδρουσὶς τῆς ἐχαιρετίστη. μὲ τὰς γλυκύτερας ἐλπίδας.

— Ὁ μεγάλος μας Παπαδιαμάντης ἐτελείωσεν ἐκτενῆς διήγημα τὸ ὁποῖον θὰ δημοσιεύσῃ ἀργότερα ἢ «Νέα Ζωή».

— Ἡ ἑκατονταετηρίς τοῦ Δαρβίνου ἐωρτάσθη ἐνταῦθα εἰς τὴν φυσιοδιφικὴν ἐταιρίαν καὶ εἰς τὸ Λαϊκὸν Πανεπιστήμιον, ὅπου ὁ κ. Canivet διευθυντῆς τῆς «Réforme» ἔκαμε μίαν πολὺ ὥραϊαν διάλεξιν.

— Οἱ «Πετροχάρηδες» θὰ βγοῦν καὶ σὲ ἰδιαίτερον βιβλίον, ὡς ἔκδοσις «Νέας Ζωῆς». Εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἐκδόσεων μας θὰ συμπεριληφθῇ καὶ ὁ «Μαέστρος» ποὺ τελειώνει στὸ ἄλλο φυλλάδιον.

— Τὴν συνέχεια καὶ τὸ τέλος τῆς «Μπαλάντας τῆς φυλακῆς τοῦ Ρίντιγκ» τοῦ Ὄσκαρ Οὐάιλντ τὴν ἀναβάλλομεν διὰ τὸ ἐρχόμενον φυλλάδιον. Ἀντὶ τοῦ προηγουμένου μεταφραστοῦ ἀνεθέσαμεν νὰ μεταφράσῃ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ἔργου ὁ Στέφανος Ἄλκης ὁ γνωστός εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας μεταφραστῆς τοῦ Μαλλαριμέ.

— Ἀπέθανε στὰς Ἀθήνας ὁ Γ. Βροῦτος ὁ γνωστός γλύπτης καὶ καθηγητῆς τοῦ Πολυτεχνείου.

— Ἀγγέλλεται ἀπὸ τὸ Παρίσι ὁ θάνατος τοῦ κομμικοῦ Κοκλὲν τοῦ πρῶτου.

— Ὁ Γάλλος συνθέτης Henri Fevrier ἐμελοποίησε τὴν «Μόννα Βάνα» τοῦ Maetairlinck. Τὸ ἔργο ἐπαίχθη στὴν Ὀπέρα τῶν Παρισίων μὲ μεγάλην ἐπιτυχίαν. Ὁ συγγραφεὺς ὅμως μὲ τὸν συνθέτην ἦλθαν εἰς διαφωνίαν καὶ ἐπῆγαν καὶ εἰς τὰ δικαστήρια.

— Ὁ Nicolas Ségur (Ν. Ἐπισκοπόπουλος) συνεχίζει στὴ Revue τῶν Παρισίων τὰς μελέτας ποὺ κάμνει ἀπὸ καιρὸ τώρα γιὰ διαφόρους Γάλλους συγγραφεῖς. Στὸ τελευταῖον φυλλάδιον τοῦ Δεκεμβρίου ὁμιλεῖ γιὰ τὸν Octave Mirbeau.

— Κατὰ τὸν Μάρτιον θὰ ἐκδοθῶν εἰς δύο τόμους μὲ 1,100 σελίδες, ὅλα τὰ ἀνέκδοτα ἔργα τοῦ Ibsen: νεανικά ποιήματα, σχέδια δραμάτων, πρῶτα σχεδιάσματα τοῦ Ροσμερσγὸλμ, τοῦ Αὐτοκράτορος, καὶ τοῦ Γαλιλαίου, σημειώσεις ἀπὸ τὰ περιθώρια κ.τ.λ. Ἡ ἔκδοσις αὐτὴ θὰ δώσῃ ἀφορμὴν σὲ νέας μελέτας γιὰ τὴν μέθοδον τῆς ἐργασίας καὶ τὴν πνευματικὴν ἐξέλιξιν τοῦ μεγάλου διδασκάλου.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Γιάννη Βλαχογιάννη. «*Προπύλαια*», τόμος α' Ἀθήνα. Παῦλου Νιρβάνου. «*Τὸ Χελιδόνι*», δρᾶμα σὲ μέρη τρία. Ἀθήναι.

F. T. Marinetti: «*La ville charnelle*» Paris, E. Sansot Editeur.

F. T. Marinetti: «*Le Roi Bombance*» Paris—Mercure de France.

F. T. Marinetti: «*Les Dieux s'en vont D' Annunzioreste*» — Paris E. Sansot Editeur.

T. Panteo: «*Il poeta Marinetti*» Milano.

Σιβύλλης: «*Ὁράματα*», πεζὰ ποιήματα, Ἀθήναι.

Ἀγραύλου «*Στάλγες Ρόδων*», ποιήματα. Ἀθήναι.

Τοῦ Ἱατροῦ Σαραφίδου: «*Ἡ χαρούμενη ἐπιστήμη*» Κάϊρον.

Κ. Δ. Καπράλου: «*Ἐμπορ. καὶ Φιλολογ. Ἡμερολόγιον*» 1909. Ἀλεξάνδρεια.

Χρ. Βαρλέντη—«*Χαμοζωή*», διηγήματα—Ἀθήναι.

Θ. Κυπραίου. «*Αἱ ὄραι*» πεζὰ ποιήματα—Ἀθήναι.

Χρ. Μακρῆ—«*Ἐλεγχος καὶ ἀνασκευὴ τῆς τοῦ Ἰησοῦ Ἑλλ. ἐκπαιδύσεως*». Ἀθήναι.

ΝΕΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

«*Ὁ Κόσμος*» δεκαπενθήμερον εἰκονογραφημένον περιοδικόν—Φρ. 25 Διευθύνται Μ. καὶ Ν. Νικολαΐδης καὶ Ε. Παντελίδης. Σμύρνη.

«*Σεράπιον*» μηνιαῖον περιοδικόν. Ἀλεξάνδρεια.

«*Κλειῶν*» φιλολογικόν εἰκονογραφημένον περιοδικόν δεκαπενθήμερον. Σμύρνη.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ "ΝΕΑ ΖΩΗ" ΚΑΣΙΜΑΤΗ & ΙΩΝΑ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ